

ระหว่าง กับ ในคอก

หลิวปิงเย่น เขียน
สุคนธ์ อรุณล้ำเลิศ แปล
คณะศิลปศาสตร์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ดึกที่ทำการของคณะกรรมการอำเภอปึงยังคงเป็นศูนย์รวมความสนใจของชาวบ้านทั้งอำเภอ คงจะประมาณ 10 ปีกระมัง หลังการปฏิรูปที่ดินที่ชาวบ้านเข้าๆออกๆเหมือนเดินไปแหวะเขี่ยมญาติมิตร เมื่อมีปัญหาอะไร หรือต้องการรู้เรื่องอะไรก็ถือโอกาสตอนเข้าเมืองซื้อของ หรือทำธุระ แวะเข้าไปที่ตึกนั่งสักพัก หรือพูดคุยกับผู้ปฏิบัติงานที่เคยเป็นผู้บุกเบิกในหน่วยปฏิบัติงานของหมู่บ้าน ต่อมาไม่นานนัก กำแพงรั้วของตึกดูเหมือนว่าจะค่อยๆสูงขึ้น และหนาขึ้น เมื่อชาวบ้านเดินผ่านไปทีตรงนั้น จะชะโงกศีรษะเข้าไปเมียงมองด้วยความกลัวเกรงนิด ๆ ผสมกับความรู้สึกที่สลับกลับหน่อยๆ ครั้นแล้ว พอถึงต้นทศวรรษที่ 80 ชาวบ้านเดินผ่านหน้าประตูใหญ่ของตึก มักได้กลิ่นอันหอมหวานของเนื้อ น้ำมันและหมันไฉว'ที่โรยออกมาจากห้องครัวของที่ทำการอำเภอ รอยยิ้มขึ้นๆจะแวบขึ้นมาบนใบหน้าด้วยความรู้สึกที่บอกไม่ถูกเลยทีเดียวชีวิตของข้าราชการนี้ ไม่เลวเลยนะ...

เดือนพฤศจิกายนของปี 1984 ผู้คนยืนออกกันอยู่หน้าประตูที่ว่ากรอำเภอ รถจี๊ปคันหนึ่งเพิ่งผ่านเข้าไป ก็ถือกันมานานแล้วนี่ ว่าจะมีเลขานุการคนใหม่มา ชาวบ้านอยากจะรู้เสียจริงๆว่าเขามีหน้าตาเป็นอย่างไร ท่ามกลางความอยากรู้อยากเห็นที่รุนแรงนั้น มีความรู้สึกที่รอกอยและร้อนรนอยู่ด้วย แต่ก็ไม่ใช่จะไม่

มีความกังวลอยู่ในนั้นนะ ก็คณะกรรมการอำเภอชุดนี้นะ เลขานุการ พังไปแล้วสามคน คนมาใหม่ล่ะจะแน่แค่ไหนเชียว

ตั้งแต่นั้นมา เกียนเฟิ่งซานผู้มาจากถิ่นอื่น ผู้มีรูปร่างลำสัน และสีหน้าแดงเรื่อด้วยเลือดฝาดอันแสดงถึงความแข็งแรงของสุขภาพ ก็กลายเป็นเป้าที่ทุกคนคอยจับจ้อง ไม่นานเท่าไร ก็มีกวีวิจารณ์ว่า “คอมมิวนิสต์คนนี้ไม่เหมือนกับคนนั้น”

ในตอนนั้น อำเภอปิง มณฑลเซชหลงเจียงเฟิ่งฟิ้นคืนจากความยากลำบากทางเศรษฐกิจสามปี ประชาชนได้จ่ายค่าทดแทนที่นับว่าไม่น้อยทีเดียว เพราะมีปัญหาใหญ่หลวงมากมายที่ต้องการให้คณะกรรมการพรรคไปพิจารณาอย่างจริงจังและทำความเข้าใจเสียใหม่ แต่แล้ว ผู้ที่ได้รับการกล่าวถึงในที่ประชุมคณะกรรมการ อำเภอปิง และจากที่อบรมสมาชิกพรรคที่ทางอำเภอจัดขึ้นที่อำเภอหลาง-ซานนั้น กลับเป็นผู้หญิงคนหนึ่ง...

งานการนำที่เกียนเฟิ่งซานรับช่วงมานั้นเป็นงานที่ละเอียดแล้ว ในขณะที่ชาวากินอาหารที่ทำจากแป้งที่ได้จากการบดใบและกากของฝักข้าวโพด ลูกของเลขานุการพรรคประจำอำเภอกลับเอาขาลาเปาไปขยี้วางสุ่นขี้เล่นกลางถนน ชาวานาอาหารแห้งเดินทางด้วยเท้าเป็นระยะทางกว่าร้อยลี้เพื่อไปเข้าหากรรมการอำเภอ แต่สิ่งที่ได้พบคือสีหน้าอันเย็นชา เมื่อเป็นเช่นนี้ ชาวบ้านก็เลยเข้าหากรรมการอำเภอน้อยลง เมื่อมีปัญหาอะไรก็ไปเมืองฮาร์บินเลย ดังนั้น เลขานุการพรรคประจำอำเภอและคณะกรรมการก็เลยมีเวลามากขึ้นในการนั่งจวนนอนๆอยู่บนโซฟา และคุยถึงหัวข้อที่พวกเขาชอบ

สำหรับเกียนเฟิ่งซาน เขาต้อนรับชาวบ้านที่มาหาเขาด้วยตัวเอง จัดการกับคดีใหญ่ๆที่ไม่ได้รับความเป็นธรรม 10 คดีด้วยตัวเอง ยังไม่ทันที่เขาจะคืนนอน ชาวบ้านก็มาถล่มแล้ว เขาเคี้ยวอาหารแห้งไปพลาง ฟังการร้องทุกข์ของชาวบ้านไปพลาง เขาตระเวนทั่วร้านอาหาร ร้านค้าของอำเภอ ตรวจตราคุณภาพของสินค้า และระบบการให้บริการ เขายกเลิกป้ายคำชม “โรงงานก้าวหน้า” ที่โรงงานอาหารต้องได้ทุกปี “คุณได้กำไรปีละหลายหมื่นเหรียญ แถมยังได้น้ำตาล น้ำมันและอาหารอีกหลายหมื่นซั่ง นี่เป็นการเบียดเบียนไปจากประชาชน จะถือเป็นโรงงานที่ก้าวหน้าได้อย่างไร” เขาว่า เขาถามสภาพที่อยู่อาศัย ลดอัตราค่าเช่า เขานำผู้ปฏิบัติงานลงไปทำงานในหน่วยการผลิตที่ยังล้าหลัง ช่วงระยะเวลาสั้นๆ เขาก็สามารถเปลี่ยนโฉมหน้าของหน่วยการผลิตจนๆทั้งหลายได้...

น่าเสียดายที่ประวัติศาสตร์ใช้เวลาแค่เขาแค่สองปีเท่านั้น เดือนพฤศจิกายนของปี 1968 ทหารรักษาการณ์แดงบุกเข้าไปถึงตึกที่ทำการอำเภอ และแล้ว ชั่วโมงไม่ถึงสองชั่วโมง ผู้ที่ได้รับเกียรติจากชาวบ้านให้เป็น “ผู้รักษาความเป็นธรรมเถียน” ก็ลอยออก

จากเวทีประวัติศาสตร์แห่งอำเภอปิงชั่วกาลปาวสาน ขณะที่ร่างสูงใหญ่ของเกียนเฟิ่งซานล้มลง ดาวรุ่งอีกดวงหนึ่งก็ค่อยๆลอยเด่นขึ้น คนนี้ทั้งเล็กทั้งผอมหน้าตาธรรมดาไม่มีจุดเด่น แต่ทว่าเขาคลุมร่างด้วยเสื้อนอกสีเหลือง ชั่วพริบตาเดียว เขาก็กลายเป็นบุคคลผู้ยิ่งใหญ่ที่กุมชะตากรรมของประชาชนชาวอำเภอปิงทั้งห้าแสนคน แม้ว่าจะเป็นสิบสามปีให้หลังแล้ว ผลงานทางการเมืองของกรรมการการเมืองทางผู้สนับสนุนฝ่ายซ้าย ยังคงก่อผลสะท้อนต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนอำเภอปิง ทำให้ชาวบ้านคิดถึงเขา พุดถึงเขาตลอดเวลา เมื่อเปรียบเทียบกับความระลึกถึงเกียนเฟิ่งซาน มันกลายเป็นความแตกต่างกันอย่างเห็นได้ชัด

ในตอนนั้น ภาพประทับใจที่กรรมการการเมืองหยางให้กับชาวบ้านคือเสียงเปิดเทศของเขาและการอธิบายที่แฝงด้วยแรงปลุกเร้า สำหรับการมองเขาในทางอื่นนั้นยังอยู่แค่เริ่มต้น แต่ก่อให้เกิดความสนใจบ้างแล้ว เมื่อรถจี๊ปของเขาเล่นฝุ่นฟุ้งอยู่บนถนนดินของอำเภอ ชาวบ้านก็รู้สึกฉงนใจ

“ทำไมท่านกรรมการฯหยางถึงอยู่ด้วยกับแม่คนนั้นนะ”

ผู้หญิงคนหนึ่งที่นั่งรถไปกับกรรมการฯหยางนั้นก็คือ หวังโส่วซิ่น บุคคลสำคัญที่โคดเด่นขึ้นมาเมื่อไม่นานมานี้เอง และเป็นผู้ที่ทำความตกตะลึงให้กับคนทั้งประเทศในอีก 13 ปีให้หลัง

“ฝ่ายซ้าย” หวังโส่วซิ่นจิ้นเวทึ

คืนก่อนที่มรสุมครานั้นจะมาถึง รู้สึกว่าบริษัทถ่านหินของอำเภอปิงอันเป็นอำเภอเล็กๆนั้นออกจะเจ็บบสงบงกนไป ไปขุนเลขานุการพรรคสาขาบริษัทถ่านหินที่มีภูมิหลังเป็นผู้ทำนาและถึงจ้อจิ้น ผู้จัดการได้บริหารบริษัทที่มีพนักงานแค่ไม่กี่สิบคนอย่างเป็นทางการด้วยความสุจริตและถืองานส่วนรวมเป็นที่ตั้ง แต่เมื่อเราหันกลับมาดูหลังจากสิบสามปีผ่านไป จะบอกว่าไม่มีปัญหานั้นคงพูดไม่ได้ เป็นต้นว่า โจวอู่ผู้ได้รับการกำหนดตัวจากภายในให้เป็นผู้รับช่วงของเลขานุการพรรคสาขาบริษัทถ่านหิน (ยังไม่ต้องพูดถึงปัญหาที่ว่าเลขานุการสาขาฯ ต้องมาจากกาเลือกตั้ง การกำหนดผู้รับช่วงล่วงหน้านั้นถูกต้องหรือไม่) ภายหลังกลายเป็นผู้ช่วยของหวังโส่วซิ่น นักโทษทุจริตโกงกินตัวใหญ่ สำหรับหิวฉวนซุน ผู้ถูกหาว่ามีความคิดล้าหลังในขณะนั้น กลับเป็นผู้ยื่นหยัดต่อผู้กับหวังโส่วซิ่นอย่างยึดถือยาวนาน และไม่ยอมกับหัวให้เลยตั้งแต่ต้นจนจบ

ในขณะนั้น หวังโส่วซิ่นเป็นพนักงานรับเงิน หล่อนเต็มไปด้วยพลังกำลัง แต่เอาไปใช้ภายนอกเสียหมด หล่อนชอบออกไปข้างนอกในเวลาทำงาน ใครต่อๆก็กับใครตามตรอกซอกซอย บ้าน

ไหนผิวเมียจะหย่าร้างกัน ห้างสรรพสินค้ามีสินค้าใหม่อะไรบ้าง หล่อนเป็นต้องรู้ก่อนเพื่อน กลับมาก็ทำการโฆษณาโดยไม่คิดค่าป่วยการ แต่ก็ชอบพูดจายั่วแยะแยะรัว ทำให้เกิดความเข้าใจผิดกันในหมู่สหાય

พอกระแสคลื่นของปฏิวัติวัฒนธรรมซัดกระหน่ำมา ไม่มีใครทราบว่ามันไร้ความใคร่ชนิดใดในตัวหวังไสว่ซิ่น ความเอาการเอางานทางการเมืองของเจ้าหล่อนที่นอนสลบไสลมาหลายปีก็เกิดขึ้นขึ้นมาทันทีทันใด หล่อนไปคุยการเมืองที่แผนกการค้าของอำเภอ ไม่มีใครสนใจหล่อน หล่อนไปหานักเรียนก็ไม่เกิดผลอันใด ภายหลังวิ่งไปหากรรมการการเมืองหางผู้เป็นฝ่ายทหาร คราวนี้จึงได้รับการสนับสนุน พอกลับบริษัทก็เตรียมจัดตั้งเป็นการใหญ่ แต่ไม่มีใครเล่นด้วย หล่อนจึงไปหาจางฟิงผู้เคยเป็นโจรมาก่อน “เราสองคนไปด้วยกันเถอะ อะเราพวกมันมันให้ได้ เรียกเราว่า กองพันหลายค่ายค้ำกัแล้วกัน” หล่อนพูด

หล่อนดึงคนขับรถ โจวผู้ผู้เป็นสมาชิกพรรคเข้ามา เอาข้อศอกกระทุ้งซี่ข้างของเขา ขยับตาและพูดอย่างสนิทสนมว่า “ที่แฉ่มาแก่ก็ถูกกมมานานแล้ว ตอนนี้เป็นโอกาสแล้ว เก่งในคิดก่อนถูกอีกหรือ”

สำหรับโจวผู้ผู้นี้มีรูปร่างสูงใหญ่เสียเปล่า ทำอะไรจะรู้สึกขลาดไปเสียหมด จะก่อกบฏหรือ กลัวจะมีเรื่องมีราว จะไม่ก่อหรือก็กลัวจะเสียเปรียบ เพราะเห็นชัดๆอยู่แล้วว่า หวังไสว่ซิ่นเป็นคนของท่านกรรมการการเมืองหาง คิดแล้วคิดอีก ก็ลงความเห็นว่าเป็นไปคู่กันกับพวกซึ่งเป็นฝ่ายกุมอำนาจเก่าคงไม่มีทางโง่หัวขึ้นอีกแล้ว จึงตัดสินใจลงเรือลำเดียวกับหวังไสว่ซิ่น หล่อนพูดต่อหน้าเขาบ่อยๆว่า “แต่งงานกับเหยี่ยวได้กินเนื้อหมา แต่งงานกับเป็ดได้กินไข่และๆ” โจวผู้ก็เลยตัดสินใจแน่วแน่ว่าจะต้องกินเนื้อหมาให้ได้

ผู้ขึ้นขวางทางหวังไสว่ซิ่นคนแรกก็คือ หลิวฉางซุน คนผู้นี้แต่เดิมเป็นคนงานโรงงานหัตถกรรมทอผ้า ปัจจุบันเป็นพนักงานหน่วยสถิติและวางแผนของบริษัทถ่านหิน ลูกเมียและพี่น้องอีก 5 คนต้องอาศัยการหาเลี้ยงจากเขาค้นเดียว เงินเดือนอันน้อยนิดนั้นจึงไม่พอใช้ ดังนั้น เมื่อเขาทำงานเสร็จในตอนกลางวัน คนอื่นๆกลับบ้านพักผ่อนหรือไปเล่นกัน หลิวฉางซุนยังต้องทำงานผลิตที่สองคือรับจ้างถักถุงเท้าด้วยมือ หรือเพาะถั่วงอกขายที่ตลาด คินหนึ่งๆก็ได้กำไรไม่กี่อัฐ บางครั้งไปซื้อลูกหมูมาจากตลาด ความที่เลี้ยงไม่ขึ้น พอถึงตอนขายยังต้องขาดทุนค่าเลี้ยง สรุปแล้วก็คือ ณาไม่ประจบสอพลอใคร ไม่ลักขโมย อาศัยร่างกายหอมแห่งแต่แฝงไว้ด้วยพลังอันใช้ไม่รู้จักหมดสิ้นนี้ ดำเนินชีวิตที่ยากจนของเขาอย่างเงียบๆเขาไม่โทษฟ้าดินเทวดาที่ไม่ยุติธรรมต่อเขา และไม่เคยนินว่าหน้าขมวดก็ยังคงเหมือนว่าจะมีความสุขตามประสาด้วย

คงเป็นเพราะความเป็นอยู่ที่ยากจนคนแค่นี้ทำให้เขาได้รับ

ฝึกฝนมาแต่เล็ก หรืออาจเป็นเพราะห้อยในศักดิ์ศรีที่คนงานหัตถกรรมมีกันทุกคน หลิวฉางซุนไม่กลัวผู้ที่อยู่เบื้องบน ไม่ยี่หระต่ออารมณ์ของเจ้านาย มักจะยึดคอ ถลิ่งตาอันโตของเขาที่มักไม่มองปฏิกิริยาของผู้อื่น แล้วคำพูดที่ผู้อื่นไม่ฟังปรารถนาก็ตามออกมา ประกอบกับเขามักขลุกอยู่แต่ในบ้านใน “ที่คนส่วนตัว” ของเขาเพื่อหาเลี้ยงครอบครัวทุกคน ในสายตาของฝ่ายนำ เขาจึงไม่มีทางเป็นคนโปรดได้เลย

“กองพันหลายค่ายค้ำ” ของหวังไสว่ซิ่นอยากจะประฝีมือกับ “กองร้อยทหารก่อกบฏแดง” ของหลิวฉางซุน หลิวฉางซุนไม่ได้ถือหล่อนเป็นคู่ต่อสู้เลย เขาถือว่าหล่อนเป็นคนคนหนึ่ง ไม่ได้เห็นว่าหล่อนเป็นอิทธิพลกระแสนหนึ่ง นี่คือข้อผิดพลาดของเขาที่มองข้ามกำลังของฝ่ายศัตรู

ในทีประชุม ชายร่างเล็กและผอมผู้หนึ่งเดินขึ้นเวทีด้วยท่วงท่าอวดผายไหล่ผึ่ง มือไขว้หลัง ครั้งแรกหลิวฉางซุนมองอย่างตื่นๆ คิดว่าท่านผู้นำที่ไหนมาเยือนเมืองฮาร์บินอีก เมื่อมองให้แน่แล้วเขาก็หัวเราะออกมา “บิดโธ่เอ๊ย เจ้าหมอนี่เอง เพิ่งเป็นผู้นำของฝ่ายก่อกบฏได้แค่วันเดียว ก็ตะท่าอย่างนี้แล้ว”

ชายผู้นี้คือเหวินเฟิง ผู้บัญชาการของ “ฝ่ายพิทักษ์กองบัญชาการร่วม” ซึ่งเป็นฝ่ายสนับสนุนหวังไสว่ซิ่น เขาไม่จำเป็นต้องพูดมาก แค่เปล่งคำพูดด้วยเสียงอันกังวานของเขา ริมฝีปากบางของเขาขยับไม่กี่ที เพื่อแสดงความสามารถของนักอภิปรายที่ถูกมองข้ามมาหลายปี แค่นี้ก็พอแล้ว ที่สำคัญที่สุดคือคำขวัญตอนสรุปซึ่งมักจะเอาผู้ฟังให้อยู่ได้อย่างง่าย ๆ

“ติดตามท่านกรรมการการเมืองหางไปทุกหนทุกแห่ง ทำการปฏิวัติอย่างเด็ดเดี่ยว กวาดล้างพวกปีศาจมารร้ายให้สิ้นซาก”

ท่านกรรมการการเมืองหางนั้นยืนอยู่ข้างเหวินเฟิงและหวังไสว่ซิ่น ดังนั้นจะมองเขาด้วยท่าที่เช่นไรนั้นก็ถือหินฝนทองที่ทดสอบว่าเป็นฝ่ายปฏิวัติหรือฝ่ายปฏิบัติปฏิบัติ

หวังไสว่ซิ่นก็อยู่บนเวทีด้วย ผมของหล่อนสั้นแต่หูและคำสนธิท ตั้งแต่ก่อกบฏเป็นต้นมา แม้ว่าหล่อนไม่ได้ทาแป้งหนามากนัก ใบหน้าที่ขาวเกลี้ยงของหล่อนก็ยังคงดูสดใส และสวยพอสสมควร ไม่เหมือนหญิงอายุ 45

กรรมการการเมืองหางส่งเสนาธิการของฝ่ายทหารมาดำเนินการประชุมครั้งนี้เป็นพิเศษ คำพูดของเขาจึงเท่ากับเป็นการลงมติ

“...หลิวฉางซุน กองร้อยทหารก่อกบฏแดงของแก ไม่ไปสู้กับฝ่ายกุมอำนาจ แต่กลับไปกุมการผลิต ปรามการปฏิวัติ แล้ววิ่งไปศึกษาค้นคว้าด้านการผลิตกับฝ่ายกุมอำนาจ มันมีบรรยากาศของการก่อกบฏที่ใหญ่กัน... พวกแกเป็นฝ่ายขวา ทิศทางใหญ่ของพวกแกนะผิดไปแล้ว ต้องสลายการจกตั้ง ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป”

หลิวฉางซุนโมโหจนกระโดดโหยง มนุษยธรรมที่โหดเหี้ยม
ยังไม่ได้รื้อให้เราพูดก็จัดการสรุปเสียแล้ว เขาชอบอ่านหนังสือ
พิมพ์มาแต่ไหนแต่ไร แล้วยังชอบคันคิดหาเหตุผล มีหน้าซำยังภูมิใจ
ที่ถือว่า “ข้าเข้าใจนโยบาย ข้าพิถีพิถันเรื่องนโยบาย” เขาระโดด
ขึ้นเวทีด้วยผีเท้าอันฉับไว มือถือ “สืบทอด” และ “คำชี้แนะล่าสุด”
ด้วยท่วงท่าอหังการยิ่ง เขาระเอบที่ล้มคอ แล้วก็ตั้งท่าจะอภิปราย
เขาไร้เดียงสาเกินไป คัมภีร์เก่าเล่มนั้นล้ำสมัยมานานแล้ว ทันใด
นั้น เสียงเปล่งคำขวัญก็ดังลั่นสะเทือนโลก พร้อมทั้งผลึกทั้งคัน
ทั้งศอกทั้งเข่า – วิธีการ “อภิปราย” ที่มีเฉพาะยุคนี้ของอารยประเทศ
ของเรานี้จะจัดเสียจริง ไม่เกินสองนาที่ ก็สามารถปราบศัตรูทางการเมือง
ของหวังโส่วซันลงอย่างราบคาบ

ไม่ว่าจะเปิดประชุมสู้อันก็ครั้ง หลิวฉางซุนไม่เคยก้มหัว
เลย หากใครครดหัวเขาลง เขายังจะเหือบตามมองโน้มนมองนี้ด้วยสี
หน้าอึมๆ คล้ายกับจะหาใครมาล้อเล่นหรือพูดจาเสียดสีด้วยสักคน
ใจว่าผู้ดำเนินการประชุมนั้น ตะโกนจนเสียงแหบแห้ง หลิวฉางซุน
ยังคืนรนอย่างสุดแรงเกิดและเงยหัวขึ้นมาพูดกับเขาว่า

“ข้าว่านะ โจว๋วู แกนี่ก็ช่างไม่มีน้ำยาเสียเลย ไหงเสียงไอไต้ของ
แกถึงถูกเฉ้งเสียงแหบแห้งไปวะ”

ท่าเอาโจว๋วูจะร้องให้ก็ไม่ใช่จะหัวเราะก็ไม่เชิง แต่ผู้ฟัง
กันกริน

วันรุ่งขึ้นหลังเปิดประชุม หวังโส่วซันถือโอกาสที่ไม่มีใคร
อยู่ข้างๆ เดินเข้าไปประชิดหลิวฉางซุน พูดเสียงเล็กเสียงน้อยว่า
“ฉางซุนเอ๊ย เราร่วมมือกันเถอะ ข้าจะไม่ค่อยขู่อะไรแก เป็นคุณชื่อให้ข้า
เถอะ ข้าเป็นมือหนึ่ง แกเป็นมือสอง...”

หลิวฉางซุนถึงตาอันโตของเขา พูดด้วยเสียงซัดอ้อยซัดคำ
ว่า “มันเสียเถิด ข้าหลิวฉางซุนนี่ยอมเป็นคนดูหมิ่นหัวตะเกียงให้คนดี แต่
ไม่ยอมเป็นบรรพบุรุษให้ไอ้คนเลวเด็ดขาด เราสองคนนะ ไม่มีวันหยอฮั่นหรอก”

นี่คือคนที่ขอเพียงคอไม่หลุดจากบ่า ถึงชนก้าแพงก็ไม่หัน
หลังกลับ ทั้งๆที่เห็นแล้วว่าคนไปยืนอยู่ฝ่ายนั้นมากขึ้นๆ กำลัง
ของหวังโส่วซันเติบโตขึ้นทุกวัน ขบวนการของกองร้อยทหาร
ก่อกบฏแดงก็ซึกจะอลวน ทว่าหลิวฉางซุนยังคงให้กำลังใจกับพรรค
พวกคนที่ยังไม่แปรพักตร์ว่า

“ไม่ต้องกลัว ถ้าแกเข้าข้างเต๋ เมื่อใด ข้าจะเป็นคนส่งปืนโตเอง”
แต่แล้วเพียงไม่กี่วัน กลับเป็นตัวเขาเองที่ถูกใส่กุญแจมือ
และส่งเข้าห้องขัง – เขากลายเป็น “ผู้ปฏิวัติ” ของ “ทหาร
ก่อกบฏ”

การกลับตาลปัตรครั้งใหญ่

บนผืนดินที่ยากจนและล้าหลังนั้น บุปผาแห่งอำนาจ
เหมือนว่าจะเบ่งบานหอมหวานใจเป็นพิเศษ ไม่เช่นนั้น ในปี

นั้น เหวินเฟิงผู้นำ “ฝ่ายก่อกบฏ” ก็คงไม่ตะโกนคำขวัญ “ติดตาม
ท่านกรรมการการเมืองฯ” เป็นคนแรก และเพราะเหตุนี้ เขาจึงได้รับ
ประโยชน์มหาศาล แต่อันที่จริงก็ต้องพูดอย่างยุติธรรมหน่อย ขณะที่
ที่ท่านกรรมการฯ หยางไต้ยิ่นคำขวัญนี้เป็นครั้งแรก เขาเองก็ตกตะลึง
เหมือนกัน แล้วยังถามคนข้างๆ ว่า “มันพูด อะไรวะ?” และนายคน
นั้น ก็ไหวทันและรีบพูดอธิบายว่า “ท่านไม่ใช่เป็นคนที่กองบัญชาการ
ใหญ่ของท่านประธานเหมาส่งมาหรือ ก็ต้องติดตามท่านไปสิครับ” ท่าน
กรรมการฯ หยางจึงรับคำและพยักหน้าว่า “อ้อ เหวอ เอ้อ ก็ตามคิดไปเถอะ”

สิ่งที่ติดตามมาจาก “การตามติด” ก็คือ ความรักอันเร่าร้อน
และความเคารพ มีอยู่วันหนึ่ง กรรมการฯ หยางไปทำงาน แต่ลืม
กุญแจไว้ที่บ้าน ยังไม่ทันสั่ง เลขานุการก็รีบขึ้นรถไปที่พักของ
เขา และคนขับรถก็ขับมาในเวลาพร้อมกันโดยมิได้นัดหมาย ต่าง
คนต่างปกปิดสายตรงข้าม และต่างก็อยากได้กุญแจมา เลยข้อยแย้ง
กันซุลมุน ในที่สุดต้องปรากฏตัวต่อหน้าท่านกรรมการฯ หยาง
พร้อมกัน ทำความดีความชอบที่มีระดับเท่ากัน

สรุปแล้วก็คือ การที่กระสุนปืนสามารถยิงคนตายได้นั้นเป็น
สังขธรรมที่ถูกต้องระดับไหน อิทธิพลของกรรมการฯ หยางใน
อำเภอปิงก็ใหญ่ระดับนั้น เมื่อหวังโส่วซันติดตามกรรมการฯ หยาง
ไปตรวจการที่คอมมูนในคอนกลางคืน หลอนสั่งผู้ปฏิบัติงานที่คอม
มูนว่า “ท่านกรรมการฯ หยางชอบกินผักกอกผัดกินเนื้อและใส่หู แต่หูนี้
ต้องเป็นเนื้อเค็มนะ” นี่ก็พิสดารอย่างเห็นจริงที่สุดถึงรสชาติของอำนาจ ความ
นำรักรของมัน ไม่ได้ค่อยไปกว่าอาหารภาคอีสานที่มีชื่อชนิดนี้เลย”

วันหนึ่งในเดือนเมษายน ปี 1968 กรรมการฯ หยางเดินเข้า
ห้องทำงานของหน่วยกรรมการเตรียมการพาณิชย์ที่ปฏิวัติด้วยไฟก้าว
ใหญ่ เขามองกราดไปทั่วสมาชิกของหน่วยที่ถูกขึ้นยืนตรงให้เขา
และพูดด้วยเสียงอันดังฟังชัดที่เขาเคยชินมานานแล้ว ด้วยคำพูดที่
ทำให้ผู้ฟังตกตะลึงว่า

“ทีมกรรมการฝ่ายพาณิชย์ที่ปฏิวัติของพวกคุณต้องให้หวังโส่วซัน
เข้ามาด้วย”

สมาชิกหน่วยเตรียมการฯ ต่างมองหน้ากันอย่างเงิบๆ คน
หนึ่งที่ใจกล้าหน่อยถามขึ้นด้วยเสียงอันเบา “ให้หลอนร่วมทีมด้วย
ได้หรือ” ความหมายก็คือ ตัวหนังสือที่ใหญ่เท่ากระดิ่งไม่รู้ถึง
เกรียน ชื่อเสียงไม่ดี ชีวิตส่วนตัวละปะ...

กรรมการฯ หยางผู้ซึ่งกำลังเดินรอบๆ ห้องทำงาน ทำท่าครุ่น
คิดนั้น เมื่อไต่ยิ่นคำคัดค้านก็หยุดเดิน กวาดสายตาที่แฝงไว้ด้วยความ
ความเฉียบขาดไปที่กรรมการพลเรือนทั้งหมด ขมวดคิ้วด้วยความ
รำคาญ เขาพูดด้วยคำพูดที่เหมือนตัวแม่พิมพ์ตะกั่วสีดำที่ชัดเจน
หนักหน่วง และไม่อาจขัดฆ่าขูดลบได้ว่า

“ไม่ใช่ปัญหาพร้อมทีมหรือไม่พร้อมทีม แต่เป็นปัญหาต้องให้หล่อนมาเป็นรองประธานกรรมการฝ่ายการพาณิชย์ที่ปฏิวัติ”

นี่เป็นคำสั่งและเป็นมติที่ผ่านอย่างเป็นทางการและเป็นเอกฉันท์ของหน่วยกรรมการเตรียมการฯ และยิ่งเท่ากับเป็นการลงคะแนนผ่านของพนักงานฝ่ายการพาณิชย์ทั้งหมดของอำเภอปึง ในช่วงเวลานั้น นี่ก็คือกฎระเบียบละ หาไม่แล้ว ทำไมกรรมการฯหลายต้องขมวดหัวคิ้วด้วย หัวคิ้วของเขาที่อธิบายได้หลายอย่าง “พวกแกมันพวกกะโหลกแข็ง” “พวกแกคิดยังไง จะก่อกบฏหรือ” “ที่ตะโกนลั่นว่า ตามติดนะ อจริงหรือไม่จริง”

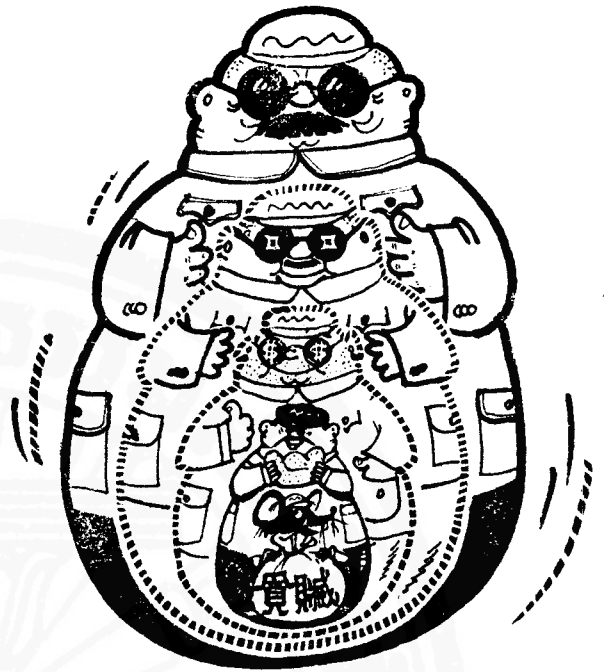
ความจริงกรรมการฯหลายก็มีความลำบากใจเหมือนกัน ตั้งแต่ปี 1967 หวังโส่วซันก็ขอตำแหน่งกับเขาแล้ว จะเป็นมือหนึ่งของคณะผู้แทนสตรีอำเภอปึงให้ได้ นี่ทำให้ผู้มีอำนาจสูงสุดจนด้วยเกล้า ก็หล่อนยังไม่ได้เป็นแม้แต่กรรมการ จะเป็นหัวหน้าได้อย่างไร เมื่อเป็นไปไม่ได้ หวังโส่วซันไม่พอใจอย่างยิ่ง หลังจาก “ก่อกบฏ” แล้ว หล่อนติดตามกรรมการฯหลายไปทั่วทุกหนทุกแห่ง และเป็นครั้งแรกที่ได้สัมผัสรสชาติของการเป็นผู้กุมอำนาจในสังคมของเรา คนทั้งหมดต้องเชื่อฟังคนคนเดียว ยกยอปอปั้น ได้ผลประโยชน์ ได้เกียรติยศชื่อเสียง เมื่อเทียบกับความไฝ่ฝันสูงสุดในอดีตของเจ้าหล่อน เป็นเมียของนายตำรวจก็มันคั่ง หรือเจ้าที่ดินนั้น ดูจะสูงส่งกว่าหลายเท่ากัน... อุปสรรคครั้งนี้ ทำให้หล่อนคิดห้วงอย่างยิ่ง ถึงกับบ่นลับหลังว่า

“กรรมการฯหลาย ฮี ก็ไม่เท่าไร... พวกกรรมการผู้แทนสตรีพวกนั้นนะ กะหรีทั้งนั้น ไม่น่าทำ”

จากนั้น กรรมการฯหลายออกคำสั่งอีกให้คณะกรรมการฝ่ายการพาณิชย์ปฏิวัติ “รับ” หล่อนเข้าพรรค กรรมการหลายคนคัดค้าน แม้แต่เจ้าอี้ ประธานกรรมการผู้ซึ่งคัดค้านและโจมตีเถียงเพ่งซานอย่างเด็ดเดี่ยว (ในตอนนั้น คัดค้านหรือไม่คัดค้านเถียงเพ่งซานก็คือเส้นแบ่งเขตว่า “ปฏิวัติ” หรือ “คัดค้านการปฏิวัติ”) ก็ไม่อาจ “ตามติด” ท่านกรรมการฯหลายได้ ด้วยเหตุนี้ กรรมการทั้งหมดได้รับการเทศนาจากท่านกรรมการฯ “ยังจะบ่นเพาะอะไร พวกคุณพุดชี่ ยังต้องบ่นเพาะอะไร การปฏิวัติวัฒนธรรมเป็นการทดสอบคนอย่างดีที่สุด ตามความเห็นของผม หัวหัวอำเภอปึง มีหล่อนคนเดียวเท่านั้นที่มีคุณสมบัติเข้าพรรค”

หนึ่งเดือนให้หลัง กรรมการฯหลายขอพรต่อหน้าคนกว่าห้าร้อยคนในที่ประชุมตัวแทนกรรมกรว่า “ต่อฝ่ายก่อกบฏ บางคนมีอารมณ์ไม่ถูกต้อง ขอบอภัยผิดในเรื่องเล็กน้อย ไม่ถูกต้องทางใหญ่ ไม่บ่นเพาะฝ่ายก่อกบฏที่ดีเด่น กลับไปรับเอาพวกคนคิดแบบเก่าเข้าพรรค”

ด้วยเหตุนี้ ภายได้สภาวะที่สมาชิกพรรคร้อยละ 70 คัดค้าน หวังโส่วซันได้เป็นสมาชิกพรรคที่ “อนุมติพิเศษ” โดยท่านกรรม

การปกป้องหลายชั้น

การฯหลาย

นั่นเป็นเรื่องของเดือนกันยายนปี 1969 และก็เป็นความพอดีที่ในเดือนเดียวกันนี้เองที่สายจางจ้อซัน สมาชิกพรรคที่ดีเด่นของพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทยถูกจับกุมโดยหน่วยงานบริหารพิเศษที่นำโดยพรรคคอมมิวนิสต์จีนที่มณฑลเหอหลิวหนิง เข้ามาคนหนึ่ง ออกไปคนหนึ่ง เถียนเพ็งซานล้มลง กรรมการฯหลายขึ้นมา จางจ้อซันออกจากพรรค หวังโส่วซันเข้าพรรค สำหรับเรื่องนี้ ต่อสภาพการจัดตั้งขององค์การคอมมิวนิสต์จีน ถือเป็นความบังเอิญที่ไม่เกิดผลกระทบกระเทือนอะไร กระนั้นหรือ?

การแลกเปลี่ยนที่แปลกประหลาด

วันแรกที่หวังโส่วซันเข้าทำงานในตำแหน่งผู้จัดการของบริษัทถ่านหิน (ภายหลังเปลี่ยนชื่อเป็นบริษัทเชื้อเพลิง) และเลขานุการพรรคสาขาฯนั้น คนงานกำลังขุดดินเพื่อฝังท่อน้ำมัน สำหรับหน่วยปฏิบัติงานที่ทางอำเภอส่งมานั้น กำลังเล่นหมากรุกกันอยู่ในห้อง หล่อนเห็นเขาก็มึมิโฮ ตะโกนคำเสียงดังว่า “ไอ้ห้า คนอื่นทำงานกัน พวกแกกลับนั่งไขกหมากกรุก นี่มันเป็นหน่วยทำงานอะไรกันวะ”

โจวถู (ตอนนี้เป็นเรื่องผู้จัดการแล้ว) แอบตกใจอยู่เงียบๆ หล่อนไม่เคยค่าคนเช่นนี้มาก่อน เขาทำเป็นไม่สนใจแต่มีคนคอยสังเกตเขาอยู่ห่างๆ และประหลาดใจในการเปลี่ยนแปลงของเขา นั่น

คือไปคุนอดีตเลขานุการพรรคสาขาฯ “เจ้าหมอนสมัยก่อนทำงานไม่เป็น เรื่อง ล้อหลอกในขณะที่ขับรถยังไม่รู้เรื่อง นี่ข้ารู้เรื่องดี แต่ตอนนั้นก็ยังไม่รู้ สักว่านิสัยของมันไม่เลวนัก ข้ายังเป็นคนบ่มเพาะให้มันเป็นผู้รับช่วงเลยนี่แค่ไม่กี่วัน ทำให้ถึงเปลี่ยนแปลงเร็วอย่างนี้ ทำให้ถึงประจบสอพลอแม่คนมันถึงเพียงนี้ แม่คนนั้นพูดอะไรก็อออห่อหมกด้วย หรือว่าสมัยนั้นมันก็คงสอพลอ ข้า ทำเอาข้าสบายอกสบายใจก็เลยกลายเป็นความดีของเขาไป ปัดป้องไปมอง ไม่ชัดก็ยังไม่พอว่า นี่ตั้งหลายปีทำไมถึงยังไม่ทะลุปรุโปร่ง”

เรื่องที่ยังมองไม่ทะลุปรุโปร่งยังมีอีกมาก ดูแต่หวังโสวซิ่นซึ่งไม่ใช่เปลี่ยนไปเป็นคนหนึ่งหรือ หวังโสวซิ่นคนก่อนนะ มีวันไหนบ้างที่ไม่ซีเกียจเอื่อยๆ เฉื่อยๆ มาเคียววันเป็นอย่างไรบ้าง หล่อนมาทำงานเช้าที่สุด เลิกงานช้าที่สุด การแต่งกายก็พลอยเปลี่ยนไปด้วย เสื้อคลุมผ้าฝ้าย รองเท้าพลาสติก วันทั้งวันวิ่งเข้าวิ่งออกควาดคนนี่ควาดคนนั่น ข้ายังร่วมขานด้านหินกับคนงานบ้าง กวาดพื้นบ้าง...

บริษัทเชื้อเพลิงเล็กๆ แห่งนี้ ก็ปีมาแล้วที่หล่อนคุ้นเคยเหลือเกินและเบื่อหน่ายเหลือเกิน ทว่าเมื่อหล่อนกลายเป็นบุคคลหมายเลขหนึ่งของที่นี่ สิ่งเหล่านี้ดูเปลี่ยนแปลงไปหมด ดูเหมือนทุกหนทุกแห่งต่างก็ส่องประกายอันประหลาดยิ่ง กองด้านหินสี่คัมมะ-เมียม ก้อนด้านหินที่ส่องแสงแวววาว ช่างดึงดูดคนเสียที่กระไร พนักงานที่อยู่อยู่กับการขนถ่ายด้านหิน ชั่งน้ำหนัก เก็บเงินก็ไม่ใช่ว่าไม่เกี่ยวข้องกับเจ้าหล่อนอีกต่อไป ทั้งหมดนี้เป็นของหล่อน ต้องฟังคำสั่งเปลี่ยนแปลงโยกย้ายจากเจ้าหล่อนทั้งสิ้น

แม่อนณะ หล่อนเองก็ถือว่าหล่อนกำลังรับใช้ประชาชนอยู่ แต่ประชาชนนะ ไม่ได้เหมือนกันหมดนะ ชนชั้นต่างกัน สูงต่ำต่างกัน สิ่งแรกที่หล่อนจัดการปฏิรูปก็คือ ขยายด้านหินต้องดูคน คัดเลือกเอาด้านหินชั้นหนึ่งออกมารับบรรจุลงในกระสอบกันน้ำ บรรจุทุกใส่รถยนต์ส่งไปถึงบ้านพักของเลขานุการและกรรมการอำเภอ ด้านหินชนิดนี้พอจุดปุ๊บก็ติดไฟปั๊บ และไฟก็แรงด้วย ก็พอดีเหมาะสำหรับต้มก๋วยเตี๋ยวในดอนปีใหม่...เงินรี ไม่ต้องรีบหรอก ค่อยพูดทีหลังก็ได้...

แล้วกองกำลังติดอาวุธของประชาชนเล่า ไม่ต้องพูดละ สำหรับตาซังที่อยู่ในใจของหวังโสวซิ่นนั่น เสื้อคลุมนวมสีเหลืองนี้หนักที่สุด ทหารต้องยืนอยู่ชั้นบนสุดของชั้นบันได ต่อมาก็คือฝายองค์ การจัดตั้ง บุคคลเหล่านี้ ต้องใช้ด้านหินชั้นหนึ่ง และส่งด้วยรถเฉพาะกิจ บางครั้งยังเลี้ยงข้าวด้วยนะ ชั้นล่างลงไปก็คือฝายบุคคลากร ฝายการเงิน และชนชั้นผู้ไร้แรงงานละ

หวังโสวซิ่นเป็นหญิงที่เต็มไปด้วยอารมณ์รักและซังแจ่มชัด รถยนต์ ๑ คันและด้านหินหลายหมื่นตันที่อยู่ในมือของหล่อนนั่นก็คือหมึกและปากกาของหล่อนที่ใช้เขียนบทกวีรักได้ทุกวัน

โรงกลั่นเหล้า โรงงานทำงานมปล่อยกลั่นสาเหล้า และกลั่น

หอมของขนมและลูกกวาดที่ช่วยชวนใจ นี่มิใช่ว่าหล่อนเป็นคนตะกละหรือคนตะกละ หากแต่ว่าในท่ามกลางกลิ่นหอมชวนใจนี้ หล่อนมองเห็นใบหน้าอันยิ้มแย้มของความสัมพันธ์ระดับต่างๆ ของมณฑลเขต และอำเภอ ดังนี้โรงงานเหล่านี้จึงได้รับการสนองด้วยด้านหินชั้นดีไม่ขาดระยะ ค่าใช้จ่ายก็ไม่แพง สำหรับโรงงานทำเพลารถยนต์ โรงงานเครื่องปั้นดินเผาแน่นแน่นแน่นจะแกล่ไหนกัน มันก็แค่ของเย็นๆ แข็งๆ ใครต้องการของขั้วชนิดนี้เล่า ดังนั้นจึงสนองด้วยด้านหินชั้นแล้ว ข้ายังขึ้นราคาตามอัตราของด้านหินป้อเล็กด้วย โรงงานจะเสียหายขาดทุนรี ต้องเลิกกิจการรี ด้านหินชั้นแล้วเผาโอ่งใหญ่ออกมาไม่ได้ มันเกี่ยวอะไรกับข้าละ

เดือนมกราคมของปีนั้น สถานีอนามัยของอำเภอขาดแคลนด้านหิน ก็ส่งคนมาหาผู้จัดการหวัง หวังโสวซิ่นนั่นเมื่ออ่านจดหมายแนะนำฉบับก็เลิกคิดขี้ขึ้นและถามคนที่มาว่า

“ฝายนำของคุณทำไมไม่มาเอง?”

“งานมาก เจียดเวลามาไม่ได้”

“นายเถาเตี้ยนที่สถานีอนามัยของคุณพึ่งถูกชายฉันทน์ ก็เลยไม่มีด้านหินของคุณ”

คนที่มาขอซื้อแล้วขอซื้ออีก หล่อนก็หาใจอ่อนไม่ คิดตามแนวคิดของหล่อนต่อไป

“เถาเตี้ยนของคุณแกพึ่งบอกว่า ลูกชายข้ามันผู้หญิง กรรมการอำเภอก็สอบสวนตั้งสองเดือนแล้วมิใช่หรือ ลูกชายข้าก็ยังคงเป็นรองหัวหน้าของคอมมูนซินลืออยู่นั่นเอง อย่าคิดว่าข้า คุณนายหวังจะไม่รู้เรื่องข้อมูลที่เปิดไป ลูกข้านะ เป็นค่าพูดของฟิงหยงจิ้งที่คอมมูนซินลือ หัวหน้าของแห่งหน่วยงานมีของคอมมูนเป็นคนใส่ดินระเบิด แล้วเถาเตี้ยนเป็นคนฉันทน์ไปกิน”

ข้าวันี่แพร่ไปถึงเถาเตี้ยน เจริบเขียนจดหมายไปยังฝายนำของอำเภอทันที

“..เห็นชัดแล้วว่า ในที่นี้มีหมอนบ่อนไส้ ไม่เช่นนั้น ข้อมูลเปิดไป หลิวจื่อหมินที่ข้าพาเจ้าเขียนถึงกรรมการอำเภอนั้น ทำไมหวังโสวซิ่นจึงรู้เรื่องดี... ขอให้ทางอำเภอได้โปรดจัดการเรื่องนี้อย่างเข้มงวด พร้อมกับประกกันความปลอดภัยให้กับผู้เปิดโปงด้วย”

จดหมายเปิดโปงหวังโสวซิ่นกลับตกอยู่ในมือของหล่อน นี่มิใช่ครั้งแรก และก็ไม่ใช่ครั้งสุดท้าย หล่อนใช้ด้านหินในมือของหล่อนเป็นอาวุธในการแก้แค้นอย่างไม่ปิดบัง ซึ่งก็มีใช้เป็นยกแรก และก็มีใช้เป็นยกสุดท้าย

รถยนต์ก็เป็นเครื่องมือสำคัญของหวังโสวซิ่นในการสร้างบารมีและแก้แค้น ชาวอำเภอปิงนั้นต้องขึ้นภูเขาลาดชันและเข้าป่าหาผักป่าทุกปี แต่ละตำบลมีประชากรสามหมื่นกว่าคน แต่รถยนต์มีจำกัด นี่เป็นด่านหนึ่งที่ทุกครัวเรือนจะต้องผ่าน

ในปีนั้น หยางซิง พนักงานตรวจสอบแห่งหน่วยตรวจสอบ
วินัยของอำเภอ ได้ขอร้องให้คนขับรถผู้หนึ่งเข้าป่าลากฟืน เขา
เตรียมอาหารมื้อใหญ่เต็มโต๊ะ จวนค่ำแล้ว ได้ยินเสียงรถยนต์ก็
วิ่งออกมาดูกันทั้งบ้าน คนขับรถมาบอกด้วยสีหน้าไม่พอใจว่า
“ถนนรถวิ่งไม่ได้” ว่าแล้วก็ขับรถไปเลย หน้าหนาวปีนี้จะผ่านไปได้อ
อย่างไร ตัวเมียผู้นี้เกือบจะร้องไห้ออกมา นั่งจ้องมองอาหารเต็ม
โต๊ะที่เย็นเฉียบแล้วอย่างไม่รู้จะทำอย่างไร

ในภาวะที่สิ้นหวังเช่นนี้ ใครเล่ายื่นมือออกมาช่วย คุณนาย
หวังไฉ่ ละ อย่างนี้แล้ว ทั้งครอบครัวจะไม่ลำบากในบุญคุณได้อย่างไร
ต่อความยากลำบากของชาวอำเภอปิงแล้ว หวังไฉ่ซิ่นมัก
จะถือเป็นการระไรวุ่นใจ เงินเดือนของผู้ปฏิบัติงานในอำเภอไม่เพิ่ม
เลย แต่ค่าสีกว่าปีมานี้ ภาวะของบ้านไหนบ้างที่ไม่เพิ่ม หลาย
คนจึงคิดหนีหลวงเป็นเงินหลายร้อย หรือพันขึ้นไป ปี 1975
กรรมการอำเภอดำเนินตามคำชี้แนะของเอ็งบอน ขอร้องให้ผ่อนหนี้
เงินหลวง หวังไฉ่ซิ่นเป็นพระเจ้าแห่งเงินตรา หล่อนมักจะมีบัญชี
ที่ไม่ใส่ชื่อติดตัวเป็นประจำ ลีนซึกในที่ทำงานมีเงินสดอยู่ทุกเมื่อ
ไม่ว่าใครที่ต้องการใช้เงิน หล่อนจะไม่รอให้ฝ้ายนั้นแอ่ยปาก โดยจะ
ถามก่อนเสมอ ลำบากหรือ ขาดเงินใช้หรือ เทวินเฟิงหัวหน้า “ฝ่าย
กอกบฏ” และพรรคพวก รวมทั้งผู้ปฏิบัติงานระดับแผนกที่มีอำนาจ
อยู่ในมือเหล่านี้ต่างก็ “ซิม” เงินหลวงที่หวังไฉ่ซิ่นถือเป็นเจ้าของ
อยู่เพื่อเอาไปใช้หนี้หลวง แม้ว่าเงินตราชนิดเดียวกัน คือเหริน
หมินปี้อันเป็นของประเทศชนชั้นกรรมาชีพ ทว่าเมื่อผ่านการโยก
ย้ายถ่ายเทกันตอนหนึ่ง ก็บังเกิดความสับสนชนิดใหม่คือ 1. ฝ่าย
เจ้านั้นนั้นเปลี่ยนจากบ้านเมืองมาเป็นหวังไฉ่ซิ่น 2. เงินของหวัง-
ไฉ่ซิ่นนั้น จะคืนก็ได้ จะไม่คืนก็ได้ หล่อนเองไม่อยากจะคืนด้วย
ซ้ำไป เพราะจะได้ทั้งหนี้น้ำใจและหนี้เงิน เมื่อคืนแล้ว ก็ยังมี
หนี้น้ำใจ และวิธีที่ดีที่สุดในการคืนหนี้ชนิดนี้ก็คือ ลูกหนี้ใช้สิทธิ
อำนาจที่มีอยู่ในมือให้ความสะดวกแก่หล่อน ซึ่งถ้าหวับล่อน มัน
เป็นสิ่งที่ซื้อขายมากอยู่แล้ว ก็เมื่อมันเป็นประโยชน์กันทั้งสองฝ่าย
แล้ว มีหรือจะไม่ทำ

อันที่จริงกระบวนการนี้เป็นการแลกเปลี่ยนทางวัตถุที่เกิด
ขึ้นโดยผ่านการแลกเปลี่ยนทางสมรรถภาพแห่งอำนาจ ยังมีอีก
สภาพหนึ่งคือการแสดงออกในเรื่องสนองทางวัตถุโดยตรง หวัง-
ไฉ่ซิ่นเลี้ยงหมูจำนวนมากออกออกอย่างนั้น (นี่ก็เป็นการแลกเปลี่ยน
อีกรูปแบบหนึ่ง ใช้เนื้อหมูในการตอบแทนฝ่ายตรงข้ามที่ใช้กระ
บวนการแห่งอำนาจสนองบางอย่างแก่หล่อน) จะหาอาหารหมูจาก
ไหนเล่า ทารองหัวหน้ากรมเสบียงซี ข้าวโพด ข้าวสาลี ถั่ว และ
รำข้าวรวมหมื่นกว่าชั่งส่งมาถึงบ้าน หวังไฉ่ซิ่นจัดเลี้ยงอาหาร
ให้ของขวัญ ใช้วิธีวัตถุแลกวัตถุ ถ้าต้องการอาหารและน้ำมันถั่ว ก็

ทารองหัวหน้ากรมอีก ดังนั้นภายในระยะเวลาสั้นๆแค่หนึ่งปีกว่าก็
มีข้าวฟ่าง แป้งสาลี และน้ำมันถั่วอีกหมื่นกว่าชั่งส่งมาถึงมืออีก
แล้ว ในทางกลับกันท่านรองหัวหน้ากรมสามารถ “ซิม” เงิน “ซิม”
ธูจากหวังไฉ่ซิ่นและยังสามารถ “ซื้อ” ถ่านหินเป็นคันรถด้วยวิธี
ผ่อนส่ง สิ่งเหล่านี้ล้วนไม่ต้องคืนหนี้ ความเป็นจริงก็คือไม่ได้คืนจริงๆ

องค์การ “พรรคการเมืองชนชั้นกรรมาชีพ” ในอำเภอนี้ให้บริการรับใช้ธุรกิจ
“สังคมนิยม” ของหวังไฉ่ซิ่นอย่างถึงที่สุดจริงๆ หล่อนต้องการ
ส่งเนื้อ ปลา เเสบียงอาหาร น้ำมัน และผักเป็นคันรถไปเมืองฮาร์-
บิน แต่ตามกฎหมายแล้วออกนอกเขตไม่ได้ ถึงตอนนี้ก็มีหัวหน้า
แผนกการพาณิชย์และอุตสาหกรรมซึ่งเป็นผู้นำหมายเลขสองของ
“ฝ่ายกอกบฏ” เซินชื่ออุมัตด้วยตัวเอง เป็นเหตุให้เดินทางได้คล่อง
ตัวตลอดมาตั้งแต่ปี 1973 และบุคคลผู้นี้ก็ได้ “กู้เงิน” 600 เหยีย
และได้ของขวัญชนิดต่างๆเป็นการตอบแทน หวังไฉ่ซิ่นต้องการ
ระงับการส่งเงินสดเข้าคลังหลวง เพื่อเอามาซื้อความสะดวกและ
จับจ่ายใช้สอย แต่ไม่อาจฝากเข้าธนาคาร ตอนนี่ก็มีรองหัวหน้า
แผนกการเงิน ซึ่งก็เป็นสหยากร่วมรบ “ฝ่ายกอกบฏ” อีกเช่นกัน
ที่สนองทะเยินสำมะโนครัว 83001 ครัวเรือนให้หล่อน ดังนั้น
เงินสดแสนกว่าเหยียจึงรอดพ้นจากการถูกส่งเข้าคลังหลวง และ
ไม่ต้องถูกอายัด แล้วยังถูกต้องตามชั้นตอนของกฎหมายอีกด้วย
เพื่อเป็นการตอบแทน หวังไฉ่ซิ่นรับลูกเขยของคนนั้นเป็นลูกจ้าง
ถาวร แทนการเป็นลูกจ้างชั่วคราว ซ้ายยังรับลูกชายของเขาเข้า
“หน่วยบัญชาชน” ที่หล่อนจัดตั้งขึ้น และส่งเข้าเรียนในมหาวิทยาลัย
หลังจากเปลี่ยนแปลงแก้ไขเอกสารบางอย่างแล้ว

หลายปีมานี้ วิธีการแลกเปลี่ยนด้วยอำนาจหน้าที่ เกิดขึ้น
ครั้งแล้วครั้งเล่า ระหว่างหวังไฉ่ซิ่นและผู้ปฏิบัติงานระดับเขตและ
มณฑล กรรมการอำเภอ และกรรมการปฏิบัติระดับอำเภอหลายสิบ
หลายร้อยคน แม้กระทั่ง “ฐานะ” ของบางคนก็สามารถกลายเป็น
ทุนรอนของการแลกเปลี่ยน หวังไฉ่ซิ่นต้องการจัด “เขตอาหาร
เสริม” จำเป็นต้องบุกกรุนาติสองร้อยกว่าหมื่น⁷ ของกองการผลิต
ใหญ่ซงเจียงซึ่งขึ้นกับคอมมูนฮูเออ ทำให้สมาชิกคอมมูนและผู้ปฏิ-
บัติงานระดับพื้นฐานไม่พอใจ แม้ว่าหัวหน้า “หน่วยเพื่อการเกษตร”
ของอำเภอไม่มีอำนาจอนุญาต ทว่าความที่เคียดพาลหล่อนไปพบปะสัง
สรรค์และกินข้าวกับผู้ปฏิบัติงานของกองการผลิตเล็ก กองการผลิต
ใหญ่และคอมมูน ก็สามารถแสดงท่าทีว่าคณะกรรมการปฏิบัติของ
อำเภอสนับสนุนการเจรจาและเห็นด้วยกับการแลกเปลี่ยนที่ผิดกฎ
หมายครั้งนี้โดยพฤตินัย ด้วยวิธีนี้ที่นาผืนใหญ่ก็ตกอยู่ในมือของ
หวังไฉ่ซิ่น

การแลกเปลี่ยนแบบ “สังคมนิยม” นี้ เมื่อเทียบกับการแลก
เปลี่ยนแบบทุนนิยมแล้ว ก็รู้สึกได้ว่า “กินดิบ” จริงๆ ฝ่ายแลก

เปลี่ยนทั้งสองฝ่ายไม่ต้องมีทุนรอน ไม่ต้องออกค่าใช้จ่ายส่วนตัวใดๆ ไม่ต้องเสี่ยงต่อการขาดทุนหรือล้มละลาย ชำยังมีกำไรอย่างเห็นชัดๆทั้งสองฝ่าย

แต่เรื่องก็เป็นที่แจ่มชัดมากกว่า ทุกครั้งที่มีการแลกเปลี่ยนแบบนี้ ไม่อาจที่จะไม่ฝ่าเส้นแบ่งเขตของนโยบาย ไม่อาจที่จะไม่ทำลายหรือก่อความเสียหายให้แก่สาธารณสมบัติของสังคมนิยม หรือทำให้วินัยของพรรคและกฎหมายของบ้านเมืองเสื่อมความศักดิ์สิทธิ์ และบ่อยครั้งที่มักจะมีเสียทั้งสองอย่าง และเมื่อถึงที่สุดมันก็จะทำลายระบอบสังคมนิยม ทำลายการนำของพรรคให้เหลือเพียงชื่อและการแลกเปลี่ยนซ้ำแล้วซ้ำอีกเช่นนี้ ทำให้ผู้ปฏิบัติงานของพรรคค่อยๆแปรรูปเป็นตัวหนอนที่ดูคลั่งเหยียดเหยียดแรงงาของประชาชนและบ่อนทำลายระบอบสังคมนิยม ความสัมพันธ์ระหว่างพรรคและประชาชนก็เลวร้ายตามไปด้วย

ปรบมือข้างเดียวไม่ดัง

ภาษาเป็นเรื่องที่แปลกประหลาดมาก คำว่า “ครอบครัวของหวังไส่ว์ซิ่นแดงทั้งครอบครัว” สำหรับท่านกรรมการฯหยางเป็นการชมเชย แต่ศัพท์เดียวกันนี้ คือ “แดงทั้งครอบครัว” มีม้อออกจากปากของชาวบ้านกลับกลายเป็นคำแรงคำ พวกเขาตรวจสอบการเข้าพรรคและการเลื่อนตำแหน่งของสมาชิกครอบครัวหวังไส่ว์ซิ่นเป็นรายบุคคล แล้วก็ถึงความเห็นในด้านลบทั้งหมด

ลูกชายคนโต คือ หลิวจื่อหมินเป็นคนเสเพลที่เห็นผู้หญิงเป็นกาวเท้าไม่ออก ประกอบกับหน้าตาที่มันเมาด้วยฤทธิ์สุราอยู่เสมอ เขามีคุณสมบัติอะไรในการเป็นสมาชิกพรรคคอมมิวนิสต์จีน มีคุณสมบัติอะไรที่ได้รับตำแหน่งเป็นรองหัวหน้าคอมมิวนิสต์ เขาชมชื่นเด็กสาวแต่ไม่สำเร็จ มีเหตุผลอะไรในการได้รับการผ่อนปรน ชำยังถูกจัดให้อยู่ในกรรมการอำเภอเพื่อ “ศึกษาค้นคว้าด้านนโยบาย” ลูกชายคนที่สองเข้าพรรคเมื่อสมัยอยู่ที่โรงเรียนฝึกรบ ผู้ปฏิบัติงาน ทั้ๆที่ที่นั่นเป็นเพียงที่ทำการสาขาชั่วคราวที่ไม่มีสิทธิ์ขยายสมาชิกพรรค เด็กหนุ่มที่ทำอะไรไม่เป็น มีคุณสมบัติอะไรในการเลื่อนตำแหน่งเป็นรองผู้จัดการร้านถ่ายรูป สำหรับน้องสาวของหวังไส่ว์ซิ่นก็ยิ่งประหลาดใหญ่ เพิ่งถูกลบชื่อออกจากองค์การสันนิบาตเยาวชนไม่นาน ก็เข้าพรรค....

ประชาชนนั้นรักพรรคยิ่ง เมื่อเห็นบุคคลประเภทลิบแปดมงกุฏ แฝงตัวเข้ามาในพรรค มีหรือจะไม่ร้อนใจ ดังนั้น ตั้งแต่ปี 1972 ขอแต่ให้มีการเคลื่อนไหวทางการเมือง ก็จะมีคนไปปิดหนังสือพิมพ์ตัวโตที่ทำการกรรมการปฏิวัติของอำเภอ โดยยกเอาปัญหาของหวังไส่ว์ซิ่นขึ้นมาเปิดโปง รวมทั้งปัญหา “แดงทั้งครอบครัว” ของหล่อนด้วย

ที่จะเปลี่ยนแปลงสภาพองค์การจัดตั้งของพรรคระดับอำเภอที่อำเภอปิง ก่อนอื่น จะต้องเปลี่ยนแปลงสภาพองค์การจัดตั้งของพรรคทั่วประเทศ ความจริงก็มีโอกาสอยู่ครั้งหนึ่งในปี 1970 ในต้นปีนั้น เนื่องจากท่านกรรมการฯหยางมีความชอบในการ “สนับสนุนฝ่ายซ้าย” จึงถูกย้ายขึ้นไปเป็นหัวหน้าหน่วยสอบสวนคดีเฉพาะกิจของมณฑลเสฉวนเฉิง ผู้ที่มารับตำแหน่งแทนคือ จางเซียงหลิง ผู้ปฏิบัติงานเก่าแก่ เขาเป็นชายวัยกลางคน รูปร่างล่ำสัน มีฝ่าเท้าอันใหญ่และหนาตะอะ ปี 1945 เขาเคยเดินทางด้วยเท้าจากเยนอานถึงอำเภอไปฉวนของมณฑลเสฉวนเฉิง ตอนนั้น เขาถ้าวเท้าอันใหญ่ของเขาอีกครั้งหนึ่ง เดินวัดพื้นที่ของอำเภอปิง เขาต้องทนต่อการปวดกระเพาะอย่างรุนแรง บางครั้งถึงกับเคยเดินติดต่อกันถึงหนึ่งร้อยลิในหนึ่งวัน

และแล้วเขาก็พบความจริงด้วยเวลาอันรวดเร็วว่า บนสนามหน้าที่ทำการอำเภอปิงนั้น ยากต่อการก้าวเดินแม้แต่ก้าวเดียว หลังจากมีคำสั่งโยกย้ายเป็นเวลาหลายเดือนแล้ว ท่านกรรมการฯหยางยังไม่ยอมย้ายออกจากอำเภอปิง ชำยังจัดการปรับโครงสร้างของฝ่ายบริหารในอำเภออีกชั้นหนึ่ง คือ ตำแหน่งสำคัญตั้งแต่ระดับแผนกขึ้นไปต้องมีพวกของ “ฝ่ายก้าวหน้า” อยู่ด้วย ผู้ปฏิบัติงานที่มีอยู่ก่อนของอำเภอส่วนใหญ่ยังไม่ได้รับการปลดปล่อย ยังคงอยู่ในชนบท หรือไม่กี่ยังคงนั่งยองๆอยู่ในห้องมืด

เมื่อจางเซียงหลิงจะปลดปล่อยผู้ปฏิบัติงานคนใด “หน่วยปฏิวัติวัฒนธรรม” ก็จะมีหนังสือเวียนถึงเขาให้เข้าร่วมการประชุมคิดบัญชีกับผู้ปฏิบัติงานคนนั้นในวันรุ่งขึ้น “หน่วยปฏิวัติวัฒนธรรม” นี้มีอำนาจหน้าที่พอๆกับหน่วยที่มีชื่อเดียวกันที่ปักกิ่ง เช่นเดียวกัน รองหัวหน้าหน่วยก็เป็นหญิง-สะไภ่คนโตของหวังไส่ว์ซิ่น

หล่อนเป็นหญิงสาวอายุยี่สิบกว่า รูปร่างไม่สูงนัก ผอมเพรียวและสวยไม่หยอก เวลาอัมยังมีฟันเขี้ยวโผล่ออกมา ชาวให้คนเอ็นดูยิ่งนัก เดิมหล่อนเป็นพนักงานพิมพ์ดีดของอำเภอ การแสดงออกก็นับว่าไม่เลว แต่ว่าตั้งแต่กรรมการฯหยางมาประจำอยู่ที่นี้ หญิงผู้ซึ่งระดับวัฒนธรรมต่ำมากๆผู้นี้ได้รับคำสั่งให้เป็นรองหัวหน้าหน่วยปฏิวัติวัฒนธรรมของคณะกรรมการปฏิวัติของอำเภออย่างกระตั้นหัน เจ้าหล่อนก็เลิกกลายเป็นคนละคนไป

ไม่มีอะไรในโลกนี้ที่จะร้ายให้คนเกิดการหลงตัวเองได้ง่ายเท่าอำนาจ เมื่อหญิงผู้นี้มีอำนาจวาสนามากเช่นนี้ หล่อนจึงเข้าใจผิดคิดว่าตัวเองมีมาตรฐานเหมาะสมสำหรับตำแหน่งนี้แล้ว ทั้งด้านจรรยาและความสามารถ ความคิดฟุ้งเพื่อเออหิม คับแคบและความอิจฉาริษยาที่นอนหลับไหลอยู่ในใจของหล่อนมาตั้งแต่สมัยเป็นพนักงานพิมพ์ดีดก็ตื่นขึ้นมาทันทีทันใด นัยน์ตาที่ชวนให้หม่นชอบคู่ นั้นมักฉายแสงแห่งความระแวงริษยาและอาฆาต พร้อมทั้งจะค้นหา

ศัตรูที่แอบซ่อนอยู่ ขณะที่กล่าวอำลากับกรรมการฯหยางนั้น หล่อนเสียน้ำตาหนักแค่ไหน ตอนนั้นก็มีความเป็นศัตรูกับจางเซียงหลิงมากแค่นั้น ทุกครั้งที่หล่อนไปประชุมที่ฮาร์บิน เป็นต้องไปพบกรรมการฯหยาง แนวทางฟ้องร้องผู้บริหารอำเภอปิงก็ก่อรูปขึ้นด้วยประการฉะนี้

กระทั่งครั้งหนึ่ง จางเซียงหลิงเหลือเพียงสิทธิเดียวคือ เปิดประชุมคิดบัญชี ข้าไม่เข้าประชุม มันเหมือนสมัยรัฐบาลหุ่นแมนจูที่มีนายอำเภอเป็นคนจีน และอำนาจที่แท้จริงอยู่ในมือของญี่ปุ่น หากแต่ต่างกันตรงที่ว่า ในตอนนั้นมีเพียงปลัดอำเภอคนเดียวเท่านั้นที่เป็นญี่ปุ่น เดียวนี้ “ญี่ปุ่น” มีอยู่ทุกหนทุกแห่ง เจ้าหน้าที่ในแผนกต่างๆ ในอำเภอที่เป็น “ฝ่ายก่อกบฏ” อันเป็นอาชืพรองนั้น มีอำนาจใหญ่กว่าหัวหน้าแผนกเสียอีก

เพื่อมิให้ผู้อ่านเกิดความเข้าใจผิด ต้องอธิบายถึง “ฝ่ายก่อกบฏ” เสียหน่อย “ทหารรักษาการณ์แดง” ในหมู่บ้านที่อำเภอปิงนั้นถูกฝ่าย “พิทักษ์กองบัญชาการร่วม” ปรามปรามคาบไปนานแล้ว โดยระบุโทษว่าเป็น “ฝ่ายคัดค้านทหาร” และแล้วฝ่ายกุมอำนาจนั้นก็เรียกตัวเองว่าเป็น “ทหารรักษาการณ์แดง” และใส่ปลอกแขนแดงกับเขาเหมือนกัน ต่างกันแต่ว่าเป็นผู้ปฏิบัติงาน “เด็กหนวด” ทั้งสิ้น บางคนอายุสี่สิบกว่าๆ อันเป็นวัยที่ต้องอ้อมหลานแล้ว ความจริงควรเป็นรุ่นพ่อแม่ของทหารรักษาการณ์แดง อันที่จริงความแตกต่างที่สำคัญมิได้อยู่ที่อายุ หากอยู่ที่ประการแรก พวกเขาต่างหอบลูกจูงหลาน ความสนใจด้านเศรษฐกิจมีมากกว่าเยาวชนหลายเท่า ประการที่สอง พวกเขาอยู่ในวงยุทธจักรมาหลายปี หลายๆคนในจำนวนนี้ต้องการ “ก่อกบฏ” เนื่องจากผิดหวังในการเข้าพรรคหรือเลื่อนตำแหน่งมาเป็นเวลานาน ความต้องการอย่างรุนแรงทางวัตถุและอำนาจรวมกันเข้าก็ไม่ต้องคำนึงถึงอะไรทั้งนั้นแล้ว

สิ่งที่ทำให้จางเซียงหลิงรู้สึกเป็นห่วงนั้น ไม่ใช่องค์กรนำ หากแต่เป็นปัญหาสภาพการจัดตั้งขององค์กรจัดตั้งพรรคทั้งองค์การที่นับวันและทะมาขึ้นทุกที สามัคคีรยาภู่หนึ่งที่เข้าพรรคในปี 1969 โดยการเสียดแข็งเสียดขาหวังโส่วซัน เมื่อทะเลาะกันก็จะคำเปิดโปงกันเช่นนี้

“แกไม่ต้องมาแบ่ง แกไม่ได้เข้าพรรคเพราะคะแนนที่อาศัยเหล่าสองสามพวกนั้นหรือหรือ”

“แกหรือ ยิ่งกว่าข้าอีก ถ้าไม่ใช่พระหน้าตาเกสวย แกเข้าพรรคได้”

ครั้งหนึ่งจางเซียงหลิงเสียดต่ออันตรายที่ถูกไล่ออก ใช้ความพยายามอย่างมากที่สุด ดึงพวกผู้นำ 2-3 คนของ “ฝ่ายก่อกบฏ” ตกม้าไปได้ในที่สุด และยังมีมติในปี 1970 ว่า ให้ตรวจสอบประวัติของคนเลวจำนวนหนึ่งที่เขาพรรคในปี 1969 อย่างไรก็ตาม ขณะที่เขาลาจากอำเภอปิงในปี 1972 เขาไม่อาจไม่ยอมรับว่าเขาไม่สามารถเปลี่ยนแปลงดุลอำนาจทางการเมืองที่อำเภอปิงได้ ไม่นานเกินรอ พวกที่ถูกจุดตกม้าไปนั้นก็ขึ้นเวทีใหม่ จนแล้วจนรอด มติที่ให้ชำระสะสางคนเลวภายในพรรคยังมีได้รับการปฏิบัติเลยสิ่งที่จางเซียงหลิงทิ้งไว้เป็นอนุสรณ์แก่ชาวอำเภอปิงนั้นคือ โรงงานสร้างใหม่สองสามโรง เขาคงไม่เคยคาดคิดว่า โรงงานที่ขาดทุนทุกปี และเป็นประโยชน์ต่อบ้านเมืองน้อยเหลือเกินนี้ จะเป็นแหล่งกอบโกยของพวกทุจริตโกงเงินและพวกกุมอำนาจ

อัศวินแห่งยุค

สำหรับอุปนิสัยของหวังโส่วซัน ในสายตาของชาวอำเภอปิง มีการประเมินที่ต่างกันแบบหน้ามือเป็นหลังมือ “คุณนายหวังเป็นคนตรงไปตรงมา แก่เก็บอะไรไว้ในใจไม่อยู่หรือ” “หวังโส่วซันเป็นคน

เมื่อยกแก้วเหล้าขึ้นมา นโยบายก็ผ่อนปรนได้
เมื่อยกตะเกียบขึ้นมา การเจรจา ก็ตกลงกันได้

เสแสร้งเก่งที่สุด พูดยะไรไม่มีความจริงใจเลย” “คุณนายหวังใจดี ชอบช่วยเหลือคน และเอาใจใส่ชาวบ้านจริงๆ” “หวังโส่วซิ่นใจร้ายเหลือหลาย เวลาเจ้งคน แกเอาถึงตายเลยนะ”

สภาพสองอย่างนี้เป็นความจริงทั้งสิ้น บางครั้งหล่อนก็ตรงไปตรงมา บางครั้งจะเสแสร้ง เมื่อสองเดือนก่อนหล่อนอาจรักคุณปานจะกลืนกิน ตอนนี้อหล่อนสามารถเอาคุณให้ตายได้ นี่มิใช่สิ่งที่ขัดแย้งกันนะ พูดยะนั่นฟังดูเหมือนขัดกัน แต่เราคอยดูต่อไปเถอะ

หล่อนเห็นคนงานคนหนึ่งชุกอยู่ที่ห้องแอบกินน้ำตาลทรายขาว หล่อนปราดเข้าไปขัดเสียบสองฉาดใหญ่ สักประเดี๋ยว ก็หันกลับมาพูดยะว่า “ทำไมแกตะกละเหลือหลาย ที่บ้านไม่มีน้ำตาล ยกไปเลยกระสอบนี้” สิ่งที่หล่อนแสดงออกมาภายในระยะเวลาห่างกันแค่ 2-3 นาทีนั้น ไม่ได้ทำอย่างเสแสร้งเลย หล่อนต้องการการเชื่อฟัง หล่อนต้องการแสดงออกซึ่งอำนาจ รักและดี หรือคุณานันไม่ได้ขัดแย้งกันแม้แต่น้อย

หนทางชีวิตของหวังโส่วซิ่นนั้นไม่ใช่ราบเรียบนัก พ่อของหล่อนเป็นพ่อค้าขายผ้าที่ไม่ค่อยทำงานเป็นหลักเป็นฐาน บ้านก็ไม่มียศสมบัติอะไร คนมีอิทธิพลรังแกเขาได้ ขณะที่สุจริตชนธรรมดา กลัวเขา ตั้งแต่เด็กมาหวังโส่วซิ่นจะกลัวญี่ปุ่น กลัวตำรวจ และเจ้าที่ดินนายเงิน แต่เนื่องจากหล่อนเป็นหญิงที่มีความสวยอยู่บ้าง และไม่ค่อยรู้สึกอายใจเท่าไร หล่อนจึงมีอาวุธที่ทั้งบุกได้และป้องกันตัวเองได้ ในสภาพแวดล้อมอย่างนั้นหล่อนมีโอกาสฝึกงานเป็นคนกล้า กล้าที่จะเข้าหาและสัมพันธ์กับคนที่ฐานะสูงกว่า ขณะเดียวกัน หล่อนไม่กลัวยากลำบาก และสามารถอยู่ในสภาพที่ยากจนข้นแค้นและอยู่ด้วยกันอย่างสนิทสนมกลมเกลียวกับคนชั้นล่างที่สุดได้ คุณสมบัติเหล่านี้สำหรับสภาพการณ์ในทศวรรษที่ 7 ที่เปลี่ยนแปลงอย่างถึงรากแก่นั้น จึงมีประโยชน์ต่อหล่อนอย่างยิ่ง

หลังปี 1970 ทางอำเภอได้สร้างโรงงานแล้วเสร็จหลายโรง ความต้องการถ่านหินจึงเพิ่มขึ้น แต่การสนองถ่านหินนั้นมิได้เพิ่มปริมาณด้วย นี่เป็นเวทีในการแสดงความสามารถของหล่อนได้เป็นอย่างดี

หล่อนต้องไปติดต่อกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งทางจังหวัด และเมืองต่างๆ เพื่อขอถ่านหินให้แก่อำเภอปิง ขอเรือขนส่งถ่านหิน และของงบประมาณที่จำเป็น ไม่ว่าจะเป็นเจ้าพนักงานระดับสูงแก่ไหน หล่อนก็จะสนิทสนมด้วยตั้งแต่เริ่มแรกทีเดียว และใช้วิธีการที่ไม่น่าเกลียดนักในการแสดงออกซึ่งแสนหอนเหลือ้น้อยเต็มทีของหญิงวัยห้าสิบอย่างเต็มที่

“แหม ฉันทว่านะคะ ท่านเลขานุการหวัง (หรือท่านผู้จัดการเขา หรือท่านเลขาธิการนี่)คะ เราชาวอำเภอปิงนะ ลำบากจริงๆนะคะ ต้องเข้าแถวซื้อถ่านหิน แล้วก็ซื้อให้ทีละข่งเล็กๆ ถ้าท่านซิ่นไม่เขินนอนูมิให้อีก

นะคะ ฝ่าละไหมกันแล้วละคะ”

หล่อนคบไหล่คุณ ดิงคุณ รังคุณ รบเร้าเข้าชี้คุณไม่มีที่สิ้นสุด หล่อนร้องไห้ก็ได้ หัวเราะก็ได้ ซ้ำยังทำได้สมจริงทีเดียว หากคุณยังขึ้นไม่รับปาก ดิละ หล่อนยังมีที่เค็ดอีก หล่อนจะแก๊งแก๊งออกมาเพื่อให้คุณดูรอยแผลเป็นที่หน้าท้องของหล่อน เป็นการพิสูจน์ว่า หล่อนมาร้องขอถ่านหินเพื่อประชาชนทั้งๆที่ไม่สบาย เป็นอย่างไรบ้าง คุณยังไม่หาทางให้หล่อนดิงแก๊งงขึ้นหรือ คุณอาจรู้สึกรำคาญ อาจโกรธ และอยากรีบๆสลัดให้พ้นจากหล่อน แต่ลองคิดอีกที หล่อนก็ทำเพื่อส่วนรวมนี่นา มีหน้าซำ ผู้หญิงคนนี้นะ ทำทางก็บ้านนอกเหลือเกิน ความที่ไม่พิถีพิถัน ความจริงใจ (แม้แก๊งแก๊งก็ยังไม่ออกมากครึ่งหนึ่งได้) และทำที่ที่แสดงความสนิทสนมด้วยนั้นมิใช่ว่าจะไม่มีเสน่ห์สำหรับเพศชายวัยไล่เลี่ยกันกับหล่อนเสียเลย

“เอาเถอะ เอาเถอะ จะเขินให้คุณสองพันตัน”

ไหนๆก็ต้องขายอยู่แล้ว จะขายให้อำเภอปิง หรืออำเภอสุหลันก็อิหฺรอบเดียวกันมิใช่หรือ คุณนายหวังจากไปด้วยความดีอกดีใจ ต่อมาไม่กี่วัน ก็มีคนส่งของขวัญมา ปลาสิบข่ง เนื้อยี่สิบข่ง หรือไข่ไก่ยี่สิบสามสิบข่ง หรือน้ำมันถั่ว เป็นต้น ครั้งแรกคุณอาจไม่รู้เลยว่าใครที่ไปนส่งมา แต่ก็นั้นแหละ โบราณท่านว่า “คนเป็นขุนนางยอมไม่โล่คนให้ของ” อีกประการหนึ่ง สำหรับคุณนั้นนะ ของเหล่านี้เป็นสิ่งที่ถึงมีเงินก็หาซื้อไม่ได้ “ขังละเท่าไร ทั้งหมดต้องจ่ายเท่าไร” คนที่มาหัวเราะ “ไม่ต้องรับหรอกครับ แล้วค่อยคิดทีหลัง”

ที่แรก ของเหล่านี้ซื้อมาด้วยราคาสูง ปลาข่งหนึ่งราคาค้างหนึ่งหรือยี่ห้าสิบเซ็นต์ แต่หวังโส่วซิ่นใจกว้างและไม่แคร์ ซื้อแถมยังสร้างห้องเย็นใต้ดินสำหรับเก็บอาหารเหล่านี้ เพื่อจะได้เอาออกใช้ได้ทุกเมื่อ ของบางส่วนก็ได้จากการแลกเปลี่ยน สำหรับคอมมูนหรือกองการผลิตใหญ่ที่จะเผาอิฐ ขាំให้ถ่านหินแก่ แก่ต้องให้หมูขำเป็นการตอบแทน ยังต้องเป็นหมูที่หนักไม่น้อยกว่าสองร้อยข่งหนึ่งบางเนื้อหนา เมื่อขอข่ายการติดต่อและปริมาณความต้องการของหวังโส่วซิ่นเพิ่มขึ้นเป็นทวีคูณ จึงต้องหาทางขยายแหล่งที่มาของสิ่งของและลดราคาทุนลง ดังนั้น การก่อตั้งหน่วยจับปลาที่แบ่งเป็น 4 คนต่อหนึ่งอวนก็เป็นรูปเป็นร่างขึ้น ฟาร์มเลี้ยงหมูก็ก่อสร้างเสร็จ “เขตอาหารเสริม” ที่มีขนาดเท่ากองการผลิตหนึ่งจึงก่อตั้งขึ้น แม้แต่ฟักแพ่ง ผักสดต่างๆก็ปลูกเอง คุณนายหวังยังไม่หยุดแค่นั้น ยังหาเครื่องตัดดินนาหนึ่งเครื่อง ทำการตัดดินขุดปลอเลี้ยงปลาเลี้ยงดังสนั่นตลอดวัน นับว่าจะสร้างปลอเลี้ยงปลาขนาดใหญ่

ความต้องการของหวังโส่วซิ่นพัฒนาตลอดเวลา กรรมการอำเภอยังขอให้หล่อนหาทางเอาปูนซีเมนต์ ปุ๋ยเคมี และซื้อรถแทรกเตอร์ เมื่อเป็นเช่นนี้ ก็จำเป็นต้องติดต่อบรรยากาศกับผู้นำที่มีตำแหน่ง

สูงชันและจำนวนมากขึ้น นอกจากให้ของแล้ว ไม่มีวิธีอื่นเลยใน การกระตุ้นความเอาใจงานของบุคคลเหล่านี้

หวังโส่วซันพยายามสังเกตความต้องการ ความคิดและ ความเป็นอยู่ของผู้ปฏิบัติงานชั้นนำทั้งในและนอกอำเภอ “นอกจาก กิน สิ่งที่พวกเขาสนใจและกังวลมากที่สุดยังมีอะไรอีกหนอ” หล่อนเป็นคน ขาดแคลน “ได้การละ” หล่อนตอบขาดแคลนใหญ่ “ปัญหาถูก หลานไล่ละ ทำอย่างไรถึงไม่ต้องเข้าชนบท กลับเข้าเมืองได้ก่อน ทำอย่างไร ถึงได้เรียนหนังสือ หรือทำงาน” ด้วยประการฉะนี้ ในเมื่อที่อื่นๆยัง ก่อตั้ง “หน่วยปัญญาชน” เพื่อรับเยาวชนปัญญาชนที่ลงสู่ชนบทได้ แล้วทำไมบริษัทเชื้อเพลิงของหล่อนจะก่อตั้งสักหน่วยหนึ่งในนาม ของกองการผลิตใหญ่ไม่ได้เล่า โดยถือเป็นที่รับส่ง อาศัยความ สัมพันธ์อันกว้างขวางของหล่อน การแก้ปัญหากลับเมือง เข้าทำ งานหรือเรียนต่อของคนไม่กี่สิบคน จะยากลำบากอะไรเล่า

ด้วยเหตุนี้ หล่อนจึงเลือกเอาที่ของกองการผลิตใหญ่ซึ่งเจียง แห่งคอมมูนฮูเออ สร้างบ้านหลังคามุงกระเบื้องเสียดิบกว่าหลัง และ แล้ว ลูกหลานของผู้ปฏิบัติงานชั้นนำระดับต่างๆของอำเภอ เขต และมณฑลก็ทะยอกกันมาหรือแม้ว่าบางคนไม่ได้มา แต่มีชื่อใน ทะเบียน แม้นคนไม่มา เงินเดือนสี่สิบ ทำสิบเหรียญยังจ่ายตามปกติ ลูกสาวของกรรมการฯหยางก็ใช้ชีวิตสิ่งอื่นในทะเบียน ไม่ต้องใช้แรงงาน กลับได้เข้าพรรคและได้ “ย้าย” กลับฮาร์บินในภายหลัง

บางคนหัวเราะ ทว่า บางคนก็ร้องไห้

หลายปีมานี้ จดหมายฟ้องร้องของชาวนาประจำกองการ ผลิตใหญ่ซึ่งเจียงส่งมาไม่ขาด ต่อไปนี้เป็นจดหมายฟ้องร้องฉบับหนึ่ง

“...พวกผมลงคุกเลือด หัวโส่วซันและพวก ใช้อิทธิพลค้ำพวกเรา มาหลายปีแล้ว เขาจับกับข้อที่และบุกรุกนาตึของกองการผลิตเล็กที่หน่วยของ เรา หักล้างอาจพงทำลายปาวมกว่าห้าสิบแปดสิ่ง” โรงงานเผาอิฐของกอง การผลิตใหญ่ซึ่งเจียงของเราต้องใช้ถ่านหินของหล่อน จะไม่ให้หรือ หล่อน ก็จะไม่บอกเราพวกเรารู้จักกันด้วยความซนแข็งมานานสิบปี ถูกพวกมัน โคนไปเสียหมื่นกว่าตัน เราเฝ้าที่ทำงานชั้นบันไดรวมสิบสิ่ง กลับกลายเป็น ที่ปลูกแดงของหล่อน ข้าพวกมันยังพูดอย่างโอหังว่า ‘เราจะให้กองการผลิต ใหญ่ส่งคนมาเฝ้าที่ตอน 6 โมง เลขานุการของเเกไม่กล้าถ่วงเวลาแม้แต่วินาที เดียว’ กองการผลิตไม่กล้าที่จะไม่ไปทำงานให้หัวโส่วซัน โดยยอมเสีย งานในไร่ของคน พวกมันพูดบ่นน้ำใกล้กันขึ้นบันได แต่กลับปิดปากบ่อนัน กุญแจไม่ยอมให้ชาวนาใกล้เคียงไข่น้ำ พวกมันบุกรุกนาตึของเรา ข้ายังใช้ แรงงานของเราตลอดเวลา เบียดเบียนแรงงานของเราสามารถทำงาน โดยมีรายได้เพียงวันละหกสิบเซ็นต์ ยิ่งกว่านั้น พวกมันยังไม่เคยเสียภาษีการ เกษตร รายได้ก็ไม่ต้องส่งเข้ารัฐ ใช้ผลผลิตทั้งหมดในการกักครองผู้ปฏิบัติงาน ด้วยวิธีการให้สินบนและกินเลี้ยง...”

ทว่า จิตใจของหวังโส่วซันเยียบสงบ ไม่สะอึกสะเทือนเลย ทุกสิ่งทุกอย่างที่หล่อนกระทำอยู่นั้น มิใช่ “เพื่อส่วนรวม” หรือ หา ไม่แล้ว เลขานุการทุกรุ่นของกรรมการอำเภอจึงชมไม่หยุดปาก “คุณนายหวังนี่เน่อริงๆ อัดการหาถ่านหินมาได้ตั้งมากมาย” “คุณนาย หวังนี่ขยันอดเลย อำเภอปิงของเราได้ถ่านหินมากที่สุดในหัวอำเภอริมฝั่งน้ำ”

แต่ว่า ปัญหาเมื่ออยู่ว่า เงินของหล่อนเหล่านี้ มาจากไหน ถ่านหินมีสองชนิด ถ่านหินที่ขายโดยรัฐวิสาหกิจนั้น ขาย ตามราคาซื้อ คือซื้อมาราคาสูงก็ขายราคาสูง ซื้อมาราคาต่ำก็ขาย ราคาต่ำ ถือว่าเป็นการสนอง “ตามโครงการ” ส่วนการสนอง “นอกโครงการ” นั้น ต้องใช้ถ่านหินบ่อเล็ก ซึ่งต้องรวมค่าขนส่งและค่าใช้จ่าย เบ็ดเตล็ด ตั้งแต่ 1972 เป็นต้นมา หัวโส่วซันหาเงินด้วยวิธีที่ง่าย ที่สุด คือ เอาถ่านหินของรัฐวิสาหกิจจำนวนหนึ่งขายในราคาของ ถ่านหินบ่อเล็ก คือเพิ่มต้นละห้าเหรียญถึงสิบกว่าเหรียญ โดยเขียน ใบเสร็จรับเงินสองใบ ซึ่งจะเป็นราคาเดิมใบหนึ่ง อีกใบหนึ่งเป็นราคา ที่เพิ่มค่าขนส่งและค่าใช้จ่ายเบ็ดเตล็ด ใบหลังไม่ต้องส่งเข้าบัญชี เงินก็ไม่ต้องเข้าคลัง

หวังโส่วซันอนุญาตให้ผู้เข้าใจความลับสุดยอดนี้ได้เพียงสอง คน คือ หม่าจั้นชิงผู้เป็นพรรคพวกของหล่อนและเป็นหัวหน้า แผนกขายของบริษัทเชื้อเพลิง อีกคนหนึ่งคือซุนซื่ออันผู้เป็นสมุห์บัญชี สองคนนี้เข้าพรรคโดยการแนะนำของหล่อน ซุนซื่ออันมีภูมิลำเนา เป็นพ่อค้าย่อย นอกจากความสัมพันธ์ระหว่างลูกจ้างกับนายจ้าง และระหว่างข้ากับขุนผู้ป้อนแล้ว เขาไม่เคยรู้เลยว่าโลกนี้ยังมีความ สัมพันธ์ชนิดอื่น ดังนี้ ในตอนนี้ ต่อหวังโส่วซัน เขาจงรักภักดี และว่านอนสอนง่ายเหมือนกระต่ายต่อเจ้าของร้านในสมัยก่อน เลขานุการหวังช่วยเขาเข้าพรรค จึงเป็นบุญคุณใหญ่หลวง คำสั่งของหวัง-โส่วซันคือ หลักฐานที่ขึ้นราคาของถ่านหินบ่อเล็กนั้นต้องเก็บต่าง หาก ไม่ต้องส่งขึ้นเบื้องบน ใบเสร็จรับเงินทำลายได้ ซุนซื่ออันมี หน้าที่ที่สื่อย่างคือ เปิดใบเสร็จ รับเงิน จัดบัญชี และจ่ายถ่านหิน การ ปฏิบัติตามคำสั่งของท่านเลขานุการจึงไม่มีความลำบากแม้แต่น้อย วันนั้นเมื่อหวังโส่วซันสั่งงานเสร็จแล้ว ซุนซื่ออันก็หันหลังเดินกลับ แต่หล่อนเรียกเขา “รอเดี๋ยว ได้ข่าวว่าเเกจะแต่งงานใหม่ จริงหรือ เสีย อายุก็ห้าสิบกว่าแล้ว ยังคิดเรื่องนั้นทำไมกัน อย่าดีกว่าน่า”

นี่เป็นคำสั่งอีก ทว่า ซุนซื่ออันถือว่าเป็นเจตนาดี ก็ท่านเลขานุการเอาใจใส่เขาขึ้นมา ความจริง เมียตายไปแล้วตั้ง 19 ปี เขาคิด แล้วคิดอีกจึงตัดสินใจหาคู่ใหม่

ความเอาใจใส่ของหวังโส่วซัน ความจริงก็คือต้องการรักษา ความลับ การเพิ่มหูอีก 2 ปากอีก 1 นั้นใครจะไปรู้ได้ว่า คนที่ ซุนซื่ออันหามาณะ เป็นคนอย่างไร ถ้าได้คนกระโดดกระดากเหมือน หล่อนแล้วจะทำอย่างไร

พรรคของหล่อน

หลังจากที่หวังโส่วซิ่นถูกคุมขังแล้ว ยังคุยว่า “ไปสืบดูที่อำเภอไว้ไว้ว่า คุณนายหวังนะ สนใจชีวิตความเป็นอยู่ของมวลชนเป็นที่หนึ่งหรือเปล่า” พูดเช่นนี้ก็ไม่มีใครคิด ต่อพนักงานแล้ว ไม่ว่าจะป็นตำแหน่งไหนเลย ผักสดเคย หล่อนต้องส่งด้วยตัวเองและส่งไปถึงบ้านพนักงาน เมื่อเป็นวันเทศกาลหรือปีใหม่ ยังมีของให้เป็นสินน้ำใจ เช่นถึงวันไหว้พระจันทร์ ทุกคนจะได้ขนมพระจันทร์อีกสองซั้ง แต่ว่าหวังโส่วซิ่นต้องให้ด้วยมือตนเอง ทุกคนจึงคิดว่าท่านเลขานุการหวังให้เฉพาะตัวเอง จึงเกิดความรู้สึกชอบคุณเป็นพิเศษ ด้วยเหตุนี้ ขณะที่หวังโส่วซิ่นไปตรวจสอบสภาพที่เมืองกวางเจา หล่อนไม่มีสิ่งที่จะซื้อเสื้อยืดฝากให้ทุกคนคนละตัว บ้านพักของพนักงานอำเภอปีงั้น พนักงานของบริษัทเชื้อเพลิงได้มากกว่าเพื่อน

งานของท่านเลขานุการหวังอีกด้านหนึ่งคือดำเนิน เจ้าหล่อนดำได้ “มันส์” เหลือเกิน “กระต๊อบวิญญาน” มากที่สุด เพียงแต่คำพูดไม่กี่คำก็สามารถเอาคนถึงตายได้ ยกตัวอย่าง โจวลูก็เป็นถึงรองผู้จัดการ คนมือสอง และเป็นชายฉกรรจ์อีกสามสอก แต่ที่ว่าหวังโส่วซิ่นสามารถดำเขาเหมือนหมาเหมือนหมู พูดด้วยภาษาพื้นเมืองคือ ดำจนเป็น “กระเทียมกลีบลิบๆ” หรือ “เหมือนมะเขือเผา” เวลาพนักงานทำงาน เมื่อมองสีหน้าของโจวลู ก็รู้ว่าท่านเลขานุการหวังอยู่หรือไม่ ถ้าเขาทำเป็นเจ้าก็เจ้าการคุมคนนั้น ว่าคนนี้ แสดงว่าหวังโส่วซิ่นไม่ได้อยู่ที่ทำงาน ถ้าเขาป็นสีหน้า เดินเหมือนกลัวจะก้าวผิด นั้นท่านเลขานุการหวังต้องอยู่แน่นอน โจวลูเองก็เคยพูดกับตัวเองว่า “ที่ข้าตกลงไปในหล่มก็เริ่มจากคำว่า ‘กลัว’ อยู่กับหล่อนนั้น เหมือนก้อนเต้าหู้ตกลงไปในกองขี้เถา จะตกก็ไม่ได้ จะเป่าก็ไม่ได้ กระตุกกระตักสักนิดก็ไม่ได้... ได้แต่ฝากความหวังอยู่ที่อายุขัยของหล่อน คิดอยู่เสมอว่า เทียนเล่มนี้ของแก ยังจะจุดได้อีกกี่วัน รอให้แกตายเสียก่อน ข้าค่อยทำ”

ขอบข่ายอำนาจและอิทธิพลมีสูงถึงขนาดนี้ หวังโส่วซิ่นยังหาวางใจไม่ มีกระแวงอยู่เสมอว่ามีคนจะทำลายหล่อน ระบบข่าวกรองของหล่อนมีประสิทธิภาพมาก มีอยู่ครั้งหนึ่ง โจวลูทนต่ออารมณ์ของหวังโส่วซิ่นไม่ได้ คิดจะลาออกจากตำแหน่งรองผู้จัดการ กลับไปขับรถดีกว่า รุ่งขึ้น หวังโส่วซิ่นก็ดำ่ว่า “โจวลู! แกจะออกหรือ เขียวเลย ข้าจะเขียนอนุมติให้เดี๋ยวนี้ ไป ไปเดี๋ยวนี้เลย”

ระบบข่าวกรองนี้เป็นผลจากความพยายามอย่างเต็มที่โดยการเบียดขับ โยกออก ย้ายเข้า และชักนำ พนักงานส่วนใหญ่ของบริษัทเชื้อเพลิงกลายเป็นคนของหวังโส่วซิ่น ขณะเดียวกัน หล่อนยังได้สร้างองค์การจัดตั้งของพรรคที่ไว้ใจได้อย่างเด็ดขาด

เมื่อหวังโส่วซิ่นมองใครไว้ เห็นว่าไม่เลวและเชื่อฟัง ก็จะดึงเข้ามาพูด “อาศัยแค่ทำงานนะ ไม่พอหรอก ต้องอิงองค์การจัดตั้งของพรรค

ด้วย” ครั้งแรกที่หล่อนแนะนำคนเข้าพรรค ในที่ประชุมพรรคมีคนไม่เห็นด้วย หวังโส่วซิ่นก็ระเบิดออกมาว่า

“เขาผ่านการทดสอบจากปฏิวัติวัฒนธรรม เขาแข็งแกร่งกว่าพวกแกทุกคน คุณสมาชิกพรรคอย่างพวกแกไม่ใช่พวกแนวทางทุนนิยมก็พวกหัวเก่าไม่มีดีสักคน ถ้าเขาไม่มีคุณสมบัติพอเป็นสมาชิกละก็ พวกแกก็ไม่พอกันทั้งนั้น”

เอ้า หล่อนว่าพอ ก็พอ คนที่สอง หล่อนเสนอหมาจิ้งฉิ่ง ข้อดีคือ “หมาจิ้งฉิ่งทำทางทะมัดทะแมง ตะโกนคำขวัญห้วน แบกถ่านหินได้มาก แล้วก็ไม่ว่าอะไรก็ต่อสมบัติของส่วนรวมนั้น เขาเฝ้าเหมือนเสือเฝ้าบ้านตัวหนึ่ง ข้าคิดว่าไม่เลว พอเป็นสมาชิกได้แล้ว” ก็มีคนคัดค้านอีก หล่อนป็นสีหน้าบึ้งตึง “ถ้าทุกคนในบริษัทของเราเหมือนหมาจิ้งฉิ่ง ข้าว่าก็ดีแล้ว” พูดเสร็จ ฉวยได้กล่องใส่ยาเส้นก็เดินออกไป นี่ก็ถือว่าผ่านและก็เป็นกรบอเลิกระชุมไปในตัว

หวังโส่วซิ่นขยายสมาชิกพรรคได้สิบเอ็ดคน ท่านผู้อ่านอย่าเพิ่งรำคาญเสียก่อน เพราะยังต้องดูว่าคนที่หล่อนขยายนั้นเป็นบุคคลประเภทใด

คนหนึ่งเป็นคนขับรถ ว่านอนสอนง่ายมาแต่ไหนแต่ไร และซื่อๆ เขาขับรถส่งของขวัญให้หวังโส่วซิ่น ก็ทุกอย่างซื่อๆ ทั้งๆ ที่ในใจก็คิดอะไรได้บางอย่าง แต่ไม่เคยพูดคำที่สอง ไม่เคยถามปฏิบัติตามข้อปฏิบัติที่ว่า “อะไรที่ท่านเลขานุการหวังให้ทำนั้น ใครก็ตามไม่ได้ ให้แก่ทำอะไรทำไป”

คนที่สอง ยังคงเป็นคนที่รักการทำงาน ซื่อๆ และเชื่อฟัง เพื่อต้องการช่วงชิงเข้าพรรค เขาเห็นหวังโส่วซิ่นสร้างบ้านให้น้องสาวของหล่อน เขาเอาไม้สนแผ่นหนึ่งของส่วนรวมมาเลื้อยเป็นหกท่อน แถบยังตัดกระจอกหนึ่งลงเอารดโคกดังบรรทุกลึงที่อีกคนหนึ่งเป็นช่างไม้ รักการทำงาน ซื่อๆ และเชื่อฟัง เขาเกือบจะรับเหมางานบ้านทุกอย่างของหวังโส่วซิ่น และก็เป็นมือดีอีกคนหนึ่งในการวิ่งส่งของขวัญ

นอกจากคนคนเดียว ที่เหลือสมาชิกพรรคสิบคนล้วนเป็นคน ที่ “รักการทำงาน ซื่อๆ และเชื่อฟัง” เชื่อฟังใครละ แน่นนอนละ ต้องเชื่อฟังหวังโส่วซิ่น ตามตรรกวิทยาที่ว่า คิดตามท่านเลขานุการก็คือติดตามพรรคสนับสนุนท่านเลขานุการก็คือสนับสนุนพรรค อย่างนี้แล้ว พวกเขาจะผิดสักแค่ไหนเชียว

สรุปแล้วก็ถือว่า ในบริษัทเชื้อเพลิง หวังโส่วซิ่นมีแนวหลังที่ไว้ใจได้ ในองค์กรของกรรมการอำเภอและกรรมการปฏิวัติประจำอำเภอ ก็มีตัวลือ “ฝ่ายก่อนกฎ” สามสิบกว่าคนที่ห้อมล้อมหล่อนอยู่ ในที่ทำงานของกรรมการประจำของคณะกรรมการประจำอำเภอและเลขานุการ สิ่งที่หล่อนได้รับคือ ความไว้เนื้อเชื่อใจและคำชมเชย หล่อนยังขาดอะไรอีกเล่า ธุรกิจของหล่อนได้ก้าวสู่ยุคที่รุ่ง

เรื่องสุดซึ้งแล้ว

ที่เป็นธรรมดาเมื่อคิดถึงว่าในผู้พลเรือนของหล่อนมีชนบัตร์ไบละสิบเหรียญใหม่เยี่ยมสะสมอยู่ถึงสี่หมื่นกว่าบาท ครั้งแรกหล่อนก็หวาดๆอยู่เหมือนกัน แต่แล้วมีเหตุผลที่เป็นรูปธรรมอันหนึ่งโผล่ขึ้นมาเสริมความกล้าแก่หล่อน

“อี ก็ต้องพูดกันละ เราคนตัวเล็กๆจะหนักหนาอะไร ผู้ปฏิบัติงานใหญ่ๆที่จังหวัดก็ไม่เห็นเงินก็คว่ำหมับพรอกหรือ”

ผู้ที่หล่อนเอ่ยถึงคือกวออีไฉ รองผู้จัดการบริษัทเชื้อเพลิงของจังหวัด ปี 1971 หล่อนเคยไปขอล่านหินกับเขาหลายครั้ง เมื่อปลา ไข่ไก่ส่งน้อยอยู่เมื่อไหร่ คอนหลังยังเชิญท่านผู้นี้ไปเมืองไปซื้อกิ่งเพื่อจัดงานเลี้ยงเป็นการใหญ่โต หลังจากอ้อมเหล้าอ้อมข้าวกันแล้ว กวออีไฉนอนอิงหลังอยู่บนแคร่ พูดว่า “คราวนี้อนุมัติรอให้คุณสองคน แต่ผมใช้เงินไปไม่น้อยนะ” หวังโส่วซิ่นเข้าใจความหมายดี จึงยื่นซองบรรจุเงินสามร้อยเหรียญให้ ต่อมาอีกไม่นานเท่าไร เขาก็บอกว่า “คราวนี้ผมไปประชุมที่ปักกิ่ง ใช้เงินซักร้อยกว่าสิ” อีกครั้งหนึ่งที่เงินหยวนอีกหลายร้อยถูกส่งตามขึ้นไป สี่ปีมานี้ กวออีไฉรับสินบนเกือบสองพันเหรียญ เขาอนุมัติรถยนต์หกคัน เครื่องเติมน้ำมันหนึ่งเครื่องและถ่านหินจำนวนมากแก่อำเภอปิง

นี่เป็นสิ่งที่หวังโส่วซิ่นใส่หาอยู่แล้ว สิ่งที่หล่อนกลัวคือกลัวสมาชิกพรรคคอมมิวนิสต์ไม่เหมือนหล่อนคือไม่รักเงิน ถ้าผู้ปฏิบัติงานตำแหน่งยิ่งใหญ่ รับของยิ่งมาก หล่อนก็ยิ่งเบิกบานใจ โดยผ่านการแนะนำของกวออีไฉ หวังโส่วซิ่นเชิญรองหัวหน้ากรมคนหนึ่งของกระทรวงพาณิชย์มากินเลี้ยง เมื่อจากกัน หล่อนไปที่เมืองฮาร์บินจัดการส่งชุดโต๊ะเก้าอี้รับแขก โต๊ะเครื่องแป้ง โต๊ะวางเครื่องน้ำชา แลมด้วยไม้สามลูกบาศก์เมตรและถ้วยเหล็องสองสามกระสอบ เมื่อของทุกชิ้นได้รับไปแล้ว หวังโส่วซิ่นก็ยิ่งวางใจ “ปักกิ่งก็มีผู้ปฏิบัติงานอย่างนี้ด้วย ของเหล่านี้ไม่ใช่สมบัติของข้า เขาไม่ใช่โดยหรือ”

ขณะที่ “แก๊งสี่คน” ถูกโค่นลง หวังโส่วซิ่นและมิตรร่วมรบ “ฝ่ายก่อนกฎ” ก็เกิดความหวาดผวายุ่งยักหนึ่งเหมือนกัน แต่การเดินทางไกลครั้งใหญ่ครั้งหนึ่งในปี 1978 พิสูจน์ให้หล่อนเห็นว่าถึงแม้ว่า “แก๊งสี่คน” จะถูกบดขยี้ไปแล้วเกือบสองปี ฐานะของหล่อน คุณนายหวัง ยังคงมั่นคงไม่อาจทำลายได้ มีหน้ำซ้ำยังเขยิบสูงขึ้นด้วย

นั่นเป็นการแสดงพลังและการตรวจพลครั้งใหญ่ครั้งหนึ่งที่รองเลขาธิการฝ่ายของกรมการฝ่ายเศรษฐกิจของมณฑลเฮยหลงเจียงจัดการให้ เป็นการตอบแทนบุญคุณที่หวังโส่วซิ่นได้แก้ปัญหาการกลับเข้าเมืองและทำงานของลูกสามคนของเขา เขาซื้อตัวเครื่องบินให้หล่อน และส่งลูกชายมาเป็นเพื่อนด้วย ขณะที่นักโทษทุจริตโกงกินรายใหญ่นี้บินจากท่าอากาศยานเมืองฮาร์บิน ถึงกับมีฝ่ายนำ

จากสามหน่วยงานระดับมณฑลนั่งรถมาส่ง เมื่อถึงเมืองกวางเจาก็มีอีกสามหน่วยงานมาต้อนรับ ถึงเมืองเซียงไฮ้มีเจ้าหน้าที่เฉพาะ พาหล่อนไปพักที่โรงแรมชั้นหนึ่ง

ในตอนนั้น ความมั่งคั่งและชื่อเสียงของหวังโส่วซิ่นได้พุ่งขึ้นถึงระดับสูงสุด จากผลที่ความสัมพันธ์ระหว่างหล่อนกับ “เบ๊อิงบะม” ขยายกว้างขึ้นทุกที การที่รถยนต์เล็กของอำเภอ เขต และมณฑลไปมาหาสู่ถึงประตูบ้านของหล่อนไม่ขาดสาย จากการทำหล่อนสามารถหาสินค้าชนิดต่างๆมาสนองแก่อำเภอปิงนั้น ทำให้ค่าตัวของหล่อนสูงขึ้นอย่างมาก จากการทำมีฐานะตำแหน่งเช่นนี้ หวังโส่วซิ่นยังคงกลัวอะไรอีกเล่า หล่อนเที่ยวแสดงอำนาจบาครใหญ่โดยไม่กลัวใคร ก็ในอำเภอปิงเล็กๆเช่นนี้ หล่อนยังต้องกลัวใครอีกเล่า

เผด็จการทั่วด้าน

ต้นปี 1975 อันเป็นฤดูหนาว หวังโส่วซิ่นขึ้นภูเขาร่วมกับคนงานเพื่อไปลากไม้ซุง รถที่เข้าบ้านันบรรทุกเนื้อหมู เหล้าขาว บุหรี่ และสบู่ เมื่อถึงแต่ละด่าน คุณนายหวังจะเข้าไปเจรจาด้วยข้างนอกก็ให้ของเป็นการใหญ่อันเป็นของที่ไม่ค่อยได้เห็นในวันธรรมดา เมื่อไปถึงบางด่าน คุณนายหวังเข้าไปถึงที่วางกระเป๋าเดินทางไว้บนโต๊ะ พูดอย่างใจกว้างและสนิทสนมว่า

“ได้ข่าวว่า ที่นี้ขาดแคลนถ่านไฟฉาย คราวนี้ แม่แต่กระบอกไฟฉายก็เอามาด้วย ให้เป็นชุดเลย”

เมื่อถึงภูเขา แม่แต่คนวัดไม้ก็ได้รับสินบน คุณนายหวังไม่กลัวอันตราย บุกนำหน้าโดยเหยียบไปบนน้ำแข็งหิมะ ปีนขึ้นไปบนกองไม้กลมๆอย่างไม่กลัวลื่นตก หล่อนเลือกไม้เสร็จก็จัดการวัดปริมาตรเอาเอง เมื่อรถบรรทุกไม้เต็มคันรถผ่านด่านแต่ละด่านนั้น พอรู้ว่าคุณนายหวังนั่งอยู่ข้างใน ก็ปล่อยให้ผ่านได้โดยไม่ต้องดูแม้แต่ซ้ำเลื่อง ด้วยวิธีการนี้ หล่อนได้ไม้สนชั้นดีถึงห้าสิบลูกว่า ตารางเมตรโดยเสียเงินเพียงห้าร้อยกว่าเหรียญเท่านั้น

ความจริงมันเป็นเรื่องน่าดีใจ หล่อนเองก็เตรียมจะฉลองเป็นการใหญ่ ทว่า หล่อนไม่คาดฝันว่า สิ่งที่รถหล่อนกลับมาอำเภอปิงนั้นเป็นเรื่องเศร้า

หยางชิงเจ้าหน้าที่ตรวจสอบวินัย ของคณะกรรมการตรวจสอบวินัยแห่งอำเภอปิงได้มาหาหล่อนและเปิดเผยว่า กรรมการประจำของอำเภอผู้หนึ่งได้รับบัตรสนทน่ที่นิรนาม เปิดโปงเรื่องทุจริตโกงกินและการกระทำผิดกฎหมายของหล่อน ในคืนเดียวกัน หวังโส่วซิ่นหัว “หล่าปังโจว” สองขวดไปที่บ้านของหยางชิง ขอบัตรสนทน่ที่ฉบับนั้นว่าจะเทียบลายมือดู

วันรุ่งขึ้น หวังโส่วซิ่นไปถึงบริษัท โยนจดหมายตรงหน้าโจวลู่อีกเล่มที่เริ่มคำ “ไอ้ห้าข้าจัญญูไปลาไม่แค่ 20 วัน ทางนี้ก็เกิดกบฏเลยนะ... แกกฏแล้วใจก็นะ ข้าไม่ได้สั่งหรือว่าให้เก็บตาคนพวกนี้อาไว้”

หยางซิง เจ้าหน้าที่ตรวจสอบวินัย (ภายหลังได้เลื่อนเป็นรองหัวหน้า ฝ่ายตรวจสอบ) ก็มาด้วย และทำการเทียบลายมือกับต้นฉบับบทความวิพากษ์ใหญ่สองสามเรื่อง พร้อมกับโจวลู่อีกเล่มที่ไม่สามารถตรวจพบอะไร หยางซิงจึงเก็บจดหมายและบอกหวังโส่วซิ่นว่า

“ก็ไม่ต้องไปตรวจว่าใครเป็นคนเขียนหรอก จดหมายอยู่ที่นั่นก็เหมือนกับหมดเรื่องแล้ว”

คำพูดเช่นนี้เป็นการให้สัญญาณ เป็นการให้สัญญาณของฝ่ายชายโดยอาศัยอำนาจหน้าที่ที่มีอยู่ในมือมาปกป้องผู้กระทำผิดอย่างง่าย ๆ โดยถือเป็นการค้าชนิดหนึ่ง คือส่งผลผลิตเข้าสู่ตลาด โดยกำหนดตัวผู้ซื้อไว้แล้ว ส่วนที่จะจ่ายค่าสินค้ากันเมื่อไรนั้น ไม่สำคัญ

หวังโส่วซิ่นพูดอย่างไว้ที่ว่า “อู่อะ นี่เป็นจดหมายที่ว่าฉัน ก็ฉันเป็นเลขานุการสาขานี้ เอาละไม่เป็นไรหรอก ถ้าว่าคนอื่นละก็ ฉันเป็นไม่ยอมให้อภัยมันเลย”

หยางซิงปฏิบัติตามสัญญาณที่ให้ไว้ จดหมายฉบับนั้นหายไปตั้งแต่นั้นมา

ทว่า หวังโส่วซิ่นหาได้ยอมยุติเรื่องไม่

หล่อนส่งโทรเลขสามฉบับติดต่อกัน เพื่อถามคนขับรถซีเตี้ยวกว้อให้กลับจากเหมืองถ่านหินจีซีควันโดยอ้างว่าจะเตรียมการรบ ซีเตี้ยวกว้อรีบกลับมาถึงกลางคืน เมื่อเข้าถึงบ้าน ยังไม่ทันถอดเสื้อคลุมนวม หวังโส่วซิ่นก็ตรงรี่เข้ามา “แกต้องการยึดอำนาจจากข้ารี แกวจะระเบิดเวลาไว้ใต้ก้นข้า ต้องการเอาข้าให้ตายรี”

ซีเตี้ยวกว้อตกตะลึงจังจัง โดยไม่รู้ต้นสายปลายเหตุ เขาขับรถส่งของขงวีให้หวังโส่วซิ่นเป็นเวลานาน เรียกตัวเองว่าเป็น“ผู้ช่วย”ของคุณนายหวัง เมื่อถึงบ้านของใคร “ผู้ช่วย”ก็จะขนห่อเล็กห่อใหญ่เข้าไปในบ้านนั้น ส่งผิดบ้านไม่ได้ และถามไม่ได้เช่นกัน ซีเตี้ยวกว้อได้แต่สำรวจอย่างเงียบๆ เช่น บ้านที่เขาไปส่งของขงวีนั้น มีการติดตั้งโทรศัพท์เกือบทุกบ้าน นี่แสดงตำแหน่งสูงไม่เบาเลยละ หวังโส่วซิ่นสงสัยว่าเขาได้ความลับอะไรของหล่อนไป หล่อนเอาถูกแล้ว มีอยู่ครั้งหนึ่ง หล่อนไปที่บริษัทเชื้อเพลิงของจังหวัดเพื่อขอซื้อถ่านหิน เขาได้อินสมุหนันชิวถามหวังโส่วซิ่นว่า เขาเป็นเงินสดได้ไหม บอกว่าห้าพันก็พอ เขาได้ยื่นหล่อนพูดว่า “ห้าพันพอหรือ ให้ไปหมั้นหมั้นนะ” สมุ่บัญชี “เบิกได้มากอย่างนี้หรือ” หล่อน “ไม่ต้องเบิก ที่ไปสี่หมื่นพร้อมแล้ว” ได้อินดังนั้น ซีเตี้ยวกว้อแอบตกใจ แต่ก็ทำเป็นไม่ได้ยิน นี่เป็นครั้งแรกที่ความลับที่ว่าที่ไปสี่หมื่นสี่พันเจ็ดร้อยรู้อไหลสู่วงนอก แม้ว่าเวลาผ่านไปเกือบสี่ปี เมื่อ

กรรมการประจำอำเภอปึงส่งหน่วยปฏิบัติงานมาประจำบริษัทเชื้อเพลิง ต้องทำงานด้วยความยากลำบากถึงสามเดือน ยังมีได้ค้นพบความลับที่กุมเส้นชีวิตของหวังโส่วซิ่นนี้เลย

หวังโส่วซิ่นออกคำสั่งให้พนักงานทั้งบริษัทจัด “หน่วยศึกษา” ก่อนอื่นให้ศึกษาบทความยาวสองบทนั้นของจางซุนเฉียวและเหยาเหวินเหวียน ถิ่นว่าศึกษาได้ถูกต้องแล้ว คือสำหรับในท้องที่นี้ หวังโส่วซิ่นนับว่า“เผด็จการ”มากพอแล้ว ทว่ายังไม่พอ ยังต้องการ“หัวค้ำ”ให้มากขึ้น ต่อมาก็สั่งให้เลียนแบบหมู่บ้านเสี่ยวจิ้นคือให้ทุกคนเขียนบทวิพากษ์ แล้วหล่อนเอาไปที่ห้องทำงานเพื่อเทียบลายมือและทำการตรวจว่าเหมือนลายมือของบัตรสนเท่ห์ฉบับนั้นหรือไม่ หลังจากนั้น ก็ยังต้องเลียนแบบหมู่บ้านเสี่ยวจิ้นในการ“แข่งว่ากลอนสด” โดยหล่อนจะเป็นผู้เริ่มอารัมภบทหรือเท่ากับเป็นการปลุกกระดม ซึ่งก็เช่นเคยนั่นแหละ คือคืนเด็มนี่ชีวิตชีวาเหลือเกิน

“บริษัทเชื้อเพลิงของเราเกิดคนอย่างผู้ถือเกา”แล้ว หล่อนเสยผมที่ดำลับเหมือนหมึกของหล่อน หล่อนชอบเปรียบตัวเองเป็นเจียงเจี๋ย¹⁰ “บริษัทของเรามีปัญหาอะไร ถึงมี เราแกกันไม่ได้หรือยังไร จำเป็นนักหรือที่ต้องเขียนบัตรสนเท่ห์... ข้าล่ะ อายุห้าสิบกว่าแล้ว ข้าทำงานตั้งแต่เข้าจรรตมึกเพื่ออะไรกัน ไม่มีใครรู้หรือว่า ข้าแก่อย่างข้าล่ะทำงานทั้งที่เจ็บป่วย ข้า...” พูดพลางก็จะแก้เข็มขัด ผู้ชายบางคนรู้อยู่แล้วว่า ฉากต่อไปจะเป็นอย่างไร รีบก้มหน้าลง ก็คงเป็นเพราะวันนี้คืนคืนเกินไป เข็มขัดแก้ไม่ออก พูดแต่ว่า “ข้า หวังโส่วซิ่นนะ ทำผิดคิดร้ายกับพวกแกตรงไหน” หล่อนร้องไห้ คำจลดๆว่า “คนเขียนบัตรสนเท่ห์นี่นะ ขอให้ตายโหงตายห้า มีลูกชายสองคนตายสองคน มีลูกสาวสองคนตายสองคน ขอให้สิ้นลูกสิ้นหลานทั้งตระกูล”

บรรยากาศตอน “แข่งว่ากลอนสด” นั้นยิ่งคืนเดือนใหญ่ เสียงกลองใหญ่ด้านข้างห้องนั้นดังสนั่นหวั่นไหวเหมือนตอนเตียวหุยกำลังจะกระโดดออกมาจากโรงยังไปยังัน ด้านหนึ่งตีกลอง อีกด้านหนึ่งก็ส่งผ้าเช็ดหน้าต้องส่งอย่างเร่งรีบ เหมือนกลัวว่าผ้าเช็ดหน้าผืนนั้นจะลุกเป็นไฟ เพราะหากเสียงกลองหยุดเมื่อไร ผ้าเช็ดหน้าตกอยู่ที่มือใคร คนนั้นก็ต้องมาว่ากลอนสดกัน บนโต๊ะนั้นมีแอปเปิ้ลและลูกกวาดวางอยู่ แต่ใครละจะมีใจเอาไปกิน

เริ่มแรกก็ยังเป็นกลอนวิพากษ์หลินเปี้ยวและขงจื้อ แต่ต่อมาก็คือเป็นเรื่อง แม้แต่คำพูดที่ไม่นำออกจากปากก็พรั่งพรูออกมา ตัวอย่างกลอนข้างล่างนี้ นับว่าสุภาพพอสมควรแล้ว

“แม่ญี่ปุ่น ลุงลัทธิแก๊สทภาพโซเวียต
กระถูกจักรพรรดินิยมอเมริกา เนื่ออิสราสอด
หากถามว่าคนนั้นชื่อเรียงเสียงไร
แซ่หมั้น ชื่อ ไอ้พันธุ้หมา”¹¹

ทำอาหารให้สาวจีนหัวเราะคิก พอหล่อนชักอารมณ์ดี คนอื่น
จึงกล้าสนุกด้วย

กวี่คนต่อมา ดูเหมือนว่าจะรู้ใจของหล่อน จึงวาดภาพล้อ
ซีเตี้ยกว้อ พร้อมกลอนสดว่า

“ร่างสูงเมตรเจ็ดสิบเซ็นต์ ปากใหญ่เหมือนของแม่มัน
หน้ายาวเป็นใบมีด คางแหลม ขาด่าง คอยาว
ดูยี่มระเรื่อเหมือนจะทำอะไรสักอย่าง ความจริงไม่ได้ทำอะไรเลย
สมุดบันทึกนั้นซ่อนอยู่ในกระเป่า มีอะไรก็จกดคะ
ถึงตอนเผลอ มัน จะได้ชุดเอามาใช้ เพื่อเอาไปฟ้องร้องกันได้

คิดว่าจะสมทบปัญหาการของพรรค และเดินแนวทางทุนนิยมของมัน”

หวังโส่วซิ่นฟังไปพลาง หัวเราะไปพลาง แคมยังส่งลูกแอปเปิ้ล
ลูกหนึ่งและลูกกวาดอีกกำมือหนึ่งให้กวี่ผู้นั้นเป็นการตบรางวัล
ครั้งเมื่อกลอนอ่านจบ หล่อนป็นสีหน้าและตะโกนด้วยน้ำเสียง
เด็ดขาดว่า

“ซีเตี้ยกว้อ แกออกมาเดี๋ยวนี้”

ซีเตี้ยกว้อลากร่างที่สูงเมตรเจ็ดสิบเซ็นต์และหอคอกที่เพิ่ง
ถูกสปรปะมาทเมื่อครู่ ออกมายืนหน้าประตู

แต่นั่นยังไม่พอ หวังโส่วซิ่นตะโกนต่อ “บ้านมีเมียดี ผัวก็ไม่
ทำผิดคิดร้ายหรอก หลูหย่าฉิน นังเจ้ามารยา ออกมายืนด้วย”

หลูหย่าฉินไม่ยอมยืน หล่อนตะโกนต่อว่า “ไปเรียกทหาร
บ้านมา เลี้ยงไพร่พลวันนี้ ให้ชั่วประเดี๋ยว” ทหารบ้านไม่กระดุกกระดิก
“แกเห็นใจมันรี” แล้วหันกลับมา พูดด้วยสีหน้าและน้ำเสียง
อ่อนลงว่า

“ข้าว่านะ เตี้ยกว้อเอ๊ย แกเขียน แกก็ยอมรับเสียโดยดี”

“ไม่ใช่ข้าเขียน ข้าจะยอมรับไปทำไม แล้วก็ไม่ใช่ข้าช่วย
ปฏิวัติ ไม่ได้คิดคำนวณการกลางพรรค ข้าเขียนข้าก็บอกว่าข้าเขียน
ข้ากลัวอะไร”

เสียงกลองดังขึ้นอีกแล้ว ก็ต้องแต่งกลอนสดกันอีก คราวนี้
เหมือนมีกลองอยู่ในใจกันทุกคน ตีกันดังคึกๆต่ำๆ ก็เบกถ่านหิน
กันทั้งวัน จะแต่งกลอนกันได้อย่างไร บางคนต้องเดินออกมาตัด้อ
เหงื่อแตกพลักรับรองว่าเซ็ดขยาดกันไปทั้งชาติ คราวหลังพอได้ฟัง
เสียงกลองก็ตัวสั่น คุณไม่แต่งกลอนรี ไม่ด่าอย่างเจ็บแสบถึงใจพระ
เดชพระคุณ คุณก็จะถูกสงสัย นี่มิใช่เล่นนะ บางคนแอบไปยืนอยู่
ข้างหลังคนอื่น ดูว่าเขาแต่งอะไรกัน คนที่ระดับวัฒนธรรมไม่สูง
เกินออกมาไม่ได้ ก็ตัดสินใจยื่นท่องบทความของตนเสียงดังคำ
อย่างสาดเสียเทเสีย...

มาคุมิเอ๊ย นี่หรือคือเจ้าของประเทศสาธารณรัฐ เป็น
เจ้าของเผด็จการชนชั้นกรรมาชีพและนี่หรือคือพวกเราชนชั้นคนงาน?
หวังโส่วซิ่น นี่หรือคือกองหน้าของชนชั้นคนงาน คอมมิวนิสต์?

ประวัติศาสตร์หน้านี้ ต้องใช้สี่สรรโลมาบันทึกลง

โรคประจำยุค โรคกระดูกอ่อน

บริษัทเชื้อเพลิงห่างจากตึกที่ทำการของกรรมการประจำ
อำเภอเพียงสองร้อยเมตร ถ้าเสียงคำทอของหวังโส่วซิ่นและเสียงร้องไห้
ของคนงานไม่ดังไปถึงที่นั่น แล้ว เสียงกลองที่ร่ำพร้อมกับเสียง
คำนั้นเล่า หนังสือพิมพ์ตัวโตและบัตรสนเท่ห์นั้นเล่า จดหมายฟ้อง
ร้องที่ส่งกลับมาจากกรรมการมวลชน และกรรมการประจำเขตนั้น
เล่า ไม่ได้เห็นและไม่ได้ยินกระนั้นหรือ

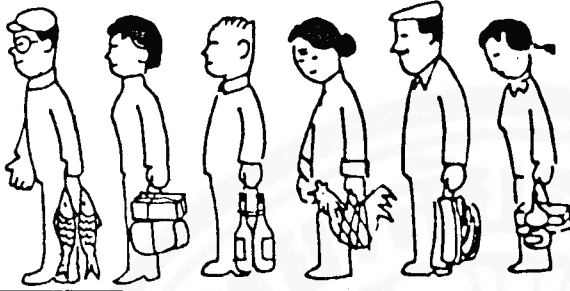
เมื่อพลิกดูบันทึกการประชุมของกรรมการประจำคณะกรรม
การอำเภอตั้งแต่ปี 1972 เป็นต้นมาก็ยิ่งก่อให้เกิดความรู้สึกที่บอก
ไม่ถูก ที่ประชุมนั้นพิจารณาปัญหาทุกปัญหา เกณฑ์ทหาร วางแผน
ครอบครัว ประเมินคดีของนักโทษ โครงการปลูกพืช... เว้นแต่
พิจารณาปัญหาของคอมมิวนิสต์น้อยมาก คอมมิวนิสต์ควบคุมทุก
อย่าง ยกเว้นคอมมิวนิสต์

ปี 1972 เป็นปีสำคัญของประวัติศาสตร์สมัยใหม่ของประ
เทศจีน ที่อำเภอปิง ผู้ปฏิบัติงานกินอยู่ฟุ่มเฟือย กระแสการหิว
ฉวย ทูจริตโกงกินและการขีดเอาเป็นของคณันได้ขึ้นสู่กระแสสูง
อีกครั้งหนึ่งในปีนี้ การทูจริตโกงกินครั้งใหญ่ของหวังโส่วซิ่นเริ่มขึ้น
ในปีนี้ และในปีนี้เอง บังเอิญเป็นปีที่ฟื้นฟูการทำงานของกรรมการ
อำเภออย่างเป็นทางการ หลัวเจินมาอำเภอปิงเพื่อรับตำแหน่งเลขานุการ
พรรคคนที่หนึ่งของกรรมการอำเภอรุ่นที่หนึ่งหลังปฏิวัติวัฒนธรรม
เขายังไม่ทันย้ายบ้านมา หวังโส่วซิ่นก็ส่งคนมาค้นห้องให้ที่
บ้านของเขา และส่งถ่านหินที่ดำเป็นเงา ต่อมาก็ส่งข่าวสารชั้นดีมา
ให้ เพื่อนบ้านสองครอบครัวก็มีการติดต่อกันบ้าง แต่ไม่มีทาง
พิสูจน์ได้ว่าหลัวเจินสมรู้ร่วมคิดกับหวังโส่วซิ่นหรือมีเจตนาปกปิด
การกระทำผิดกฎหมายของหล่อน

ปี 1976 ขณะที่เขาถูกย้ายไปที่อื่น เขายังได้ส่งเลขานุการ
หญิงผู้มารับตำแหน่งแทนเขาว่า “คุณต้องจับตาหวังโส่วซิ่นด้วยนะ
คนนี่ไม่ใช่คนดี”

นี่แสดงว่า เขา หลัวเจินก็มีสายตายอันแหลมคมเหมือนกัน
ความจริงเขาก็มีบรรทัดฐานของเขายู่ เพียงแต่ว่าเขาจะโรับอย่างไร
ไม่มีใครจะอ่อนโยนใจดีเท่าเขาอีกแล้ว ไม่ว่าจะเป็นการปราศ
ขณะประชุม หรือคุยกับผู้มาเยือนหรือเดินอยู่บนถนน เขาจะยิ้ม
แยมอยู่เสมอ รูปร่างของเขา น้ำเสียง ท่าทาง และจังหวะก้าวใน
การเดินของเขา ดูอ่อนโยน เบาและกลมละมุนละม่อมเสียจริงๆ
คล้ายกับว่าจะแสดงให้ทุกคนได้รู้ว่าข้าฯ ไม่มีเจตนาร้ายกับใคร
โปรดอย่าเข้าใจข้าผิด ข้าฯจะไม่คิดร้ายทำลายใครทั้งสิ้น แม้แต่ผู้
ไม่พอใจ หรือผู้ที่รวมเอาความขมขื่นไว้เต็มพุง เมื่อคุยกับเลขานุการ

× × 招工办

ขั้นตอนที่จำเป็นในการสมัครงาน

หลัาก็ไม่อาจเกิดอารมณ์โกรธซึ่งได้ ทั้งนี้เพราะหลังกระจก
แวนไม่มีขอบของเขานั้น คือแววตาที่เห็นออกเห็นใจ เขาจะฟังการ
ร้องทุกข์ของคุณอย่างอดทนและตั้งอกตั้งใจ ดูเหมือนว่า ขอแต่ให้
เป็นสิ่งที่เขาสามารถทำได้ เขาจะสนองข้อเรียกร้องของคุณอย่าง
แน่นอน และแล้ว ความจริงก็คือว่า เขาไม่เคยแก้ไขปัญหาวะไรได้เลย

ไม่นานเกินรอ สมณานามหนึ่งก็แพร่ออกมา "ขุนนางชาย
แก่" อีกนามหนึ่งคือ "หลั้สะสะ" ทั้งนี้เพราะเขามักจะพยักหน้ารับ
คำ มักพูด "ค๊ะ ค๊ะ ค๊ะ" ครั้งหนึ่ง เขากลับถึงบ้าน เมียบอกเขา
อย่างเสียใจว่า "ไถ่ที่เลี้ยงไว้นั้นเป็นโรคตายหมดแล้ว คำตอบของ
เขาก็ยังคงเป็นค๊ะ ค๊ะ ค๊ะ"

เขาเกิดมาก็มีนิสัยเช่นนี้หรือ ไม่เลย ถ้าบอกว่าเขามีนิสัย
อย่างนี้ เหตุใดจึงบังเอิญนักเล่า เหตุใดจึงรวมศูนย์เช่นนี้เล่า เลขานุ
การของกรรมการอำเภอรุ่นนี้มีถึงสามคนที่ชาวบ้านให้คำวิจารณ์ว่า
"กลมกลิ้ง" และ "เจ้าเล่ห์"

เมื่อเริ่มปฏิวัติวัฒนธรรม หลั้เงินเป็นเลขานุการประจำ
อำเภอขวงเฉิง วิทยฐานะของเขา (รวมทั้งร่างกาย) ได้รับการ"กระทบ"
ลึกลงไปหน่อย ทำให้รอยแผลเป็นที่เหลืออยู่นั้นก็ลึกลงน้อยเช่นกัน
ก่อนมาอำเภอปิงก็มีคนบอกเขาว่า "ที่นั่นสับสนมากนะ คนอยู่ที่นั่นได้
นะ ไม่น่าก่นหรือ" "อำเภอปิงหรือ ที่นั่นคุณจะมาตรวจสอบเรื่องอะไรสัก
เรื่องก็หยาก" เขาเองก็ได้ข่าวมานานแล้วว่า ที่นั่นนั้นผู้ที่ตายด้วยการ
สู้ด้วยความรุนแรงและขมขื่นนั้น มากเป็นที่หนึ่งในบรรดาอำเภอ
ทั้งหลายในเขตนี้

ขณะที่จางเซียงหลิง เลขานุการอำเภอคนก่อนส่งมอบงาน
ก็ได้แนะนำสภาพของ "ฝ่ายก้อกฏ" อย่างละเอียด และได้สั่งเขา
เป็นพิเศษว่า พวกหัวหน้า คือเหวินเฟิงและพวกนั้น อย่างไรก็ตามเสียก็
ให้มาใช้งานไม่ได้

หลั้เงิน ฟังและพยักหน้าตลอดเวลา ทว่า ในใจกลับมีกระ

บวนการคิดที่ตรงกันข้ามว่า "ข้ารู้ แกนะทำไมก็กับคนมาเยอะ ข้าไม่
ไปผูกมิตรกับพวก 'ฝ่ายก้อกฏ' แล้วข้าจะยึดติดได้อย่างไร" นี่มิใช่ความ
จริงที่เบอบุ๋ข้างหน้าหรือ

ไม่นาน เขาก็ประคองเหวินเฟิง ผู้ระทมขมขื่นผู้ถูกจาง-
เซียงหลิงย้ายไปทำงานที่ตำบลปิงโจวขึ้นมา และดึงเข้าเป็นกรรม
การประจำ คณะกรรมการปฏิวัติของอำเภอ ผู้นำ "ฝ่ายก้อกฏ"
อื่นๆอีกหลายคนก็ต่างก็ไม่งานเหมือนเดิม

ปี 1972 หลังจากที่พื้นที่ของกรรมการประจำอำเภอไม่
นาน ที่ประชุมกรรมการประจำคณะกรรมการอำเภอก็ได้ชี้ออกมา
อย่างชัดเจนแล้วว่า การที่ไม่กล้าต่อสู้กับแนวโน้มที่ผิด การไม่กล้า
สู้และเอาแต่สันคินั้น เป็นปัญหาที่ใหญ่ที่สุดของการนำของพรรค
ในขณะนี้ เลขานุการและกรรมการประจำกระทรวงเสนาอคำขวัญตั้ง
ก้องว่า "รีบทำ รีบเปลี่ยน ก่อนอื่นตึกใหญ่ต้องเปลี่ยน"² "เปลี่ยนได้หรือ
เปลี่ยนไม่ได้ ก่อนอื่นต้องดูตึกใหญ่"

สามปีต่อมา ปี 1975 กรรมการประจำอำเภอได้ทำการสำรวจ
อีก ก็ยังคงเป็นปัญหานี้ คือไม่กล้าสู้ ทำไมไม่กล้า "กลัวถ้ำลึกถล
ไป กลัวคนจะอาฆาต กลัวเหยี่ยวแค้น..."

ต่อมาอีกสี่ปี-1979 ขณะที่คดีของหวังโส่วซิ่นเสร็จสิ้นลง
แล้ว กรรมการประจำอำเภอทำการสำรวจอีก ก็ยังคงเป็นปัญหา
"ไม่กล้าสู้"

ไม่กล้าสู้ หมายความว่าได้รับสินบนจากคนเลวกระนั้น
หรือ ตัวอย่างเช่น ถ้าถูกหวังโส่วซิ่นซื้อไปละ กรรมการประจำ
นั้น 9 คนใน 11 คนเคยได้รับของขวัญจากหวังโส่วซิ่น นี่เป็น
ความจริง ทว่า ในหมู่ฝายนำของผู้ปฏิบัติงาน ก็มีคนที่ไม่เคยรับ
ของขวัญจากหล่อนเหมือนกัน เช่น หัวหน้าคณะกรรมการฝายตรวจ
สอบวินัยของอำเภอ เธอผู้นั้นสะอาคบริสุทธิ์ ในท่ามกลางคนสอง
สามร้อยคนที่หวังโส่วซิ่นส่งของให้ มีเธอคนเดียวที่ยืนหยัดอยู่ได้
โดยไม่แปดเปื้อนเลย เธอคือสหายที่ตีมากผู้หนึ่งที่เข้าร่วมงานตั้งแต่

ปี 1946 เธอไม่เคยชินต่อบรรยากาศที่และทะเลเช่นนี้ ในหลายปีมานี้ เธอเห็นการ “ไม่แบ่งแยกสีผิว” “ทำงานง่าย ความสัมพันธ์ระหว่างคนนั้นักตกรายก” ก็รู้สึกไม่พอใจ รู้สึกกังวลต่อการที่ “เมื่อไรจะแก้ปัญหานี้ได้” ทว่า สหายที่ดีเช่นนี้ กลับ “มองไม่เห็น” ว่า ต้องอาศัยตัวเธอเอง มาดำเนินการต่อสู้เพื่อ “แก้ไขปัญหานี้” เธออ่อนน้อมถ่อมตน ขยันขันแข็ง เรียบง่าย ๆ นอกจากจุดอ่อนที่ไม่กล้าสู้ เธอเข้าขั้นมาตรฐาน “ผู้ปฏิบัติงานที่ดี” เกือบทุกข้อ

แม้ว่า “แก๊งสี่คน” ล้มไปแล้ว ฝ่ายนาทางอำเภอยังคงแสดงความอ่อนแอเหยาะเหยอะต่อหน้า “ฝ่ายก่อภฏ” การเปิดโปงวิพากษ์ และตรวจสอบของอำเภอปีงั้น เพิ่งดำเนินไปเมื่อปี 1978 คราวนี้ เหวินเฟิงไม่อาจที่จะไม่สำรวจแล้ว เฮบ พุดแล้วก็ทำให้ผู้ปฏิบัติงานและมวลชนของอำเภอปีงเสียใจ ภาพการประชุมวิพากษ์ระยะนั้น ให้ภาพประทับใจแก่คนเล็กซึ่งนัก ครั้งแรกที่ทำการตรวจสอบคู่คล้ายกับการรายงานทั้งสำนวนน้ำเสียงและใจความ ผู้ดำเนินการประชุมใหญ่ คือ เลขานุการกวาง ทุกคนต่างหวังว่า เขาควรจะแสดงท่าทีบางอย่างออกมา ทว่า ไม่มีท่าทีอะไร ครั้งที่สองที่ทำการตรวจสอบ ไม่มีอะไรคืบหน้า เลขานุการกวางยังคงไม่แสดงท่าทีอะไร เมื่อเทียบกับการเคลื่อนไหวทางการเมืองครั้งก่อนๆ พวกเขาคิดว่าตามประเพณีแล้วอย่างน้อยประชาชนต้องแสดงแรงกดดันบางอย่าง หากมีไม่สิ่งที่ทำให้คนไม่เข้าใจที่สุดคือ การประชุมครั้งที่สาม ในคอนนั้น ได้ประกาศปลดเหวินเฟิงออกจากตำแหน่งและเข้ารายงานตัวแล้ว ในที่ประชุมถึงคราวที่คนอื่นตรวจสอบแล้ว วันนั้นเหวินเฟิงนั่งอยู่ด้านหลัง มีคนเห็นเลขานุการกวางสั่งให้คนในองค์การจัดตั้งไปด้านหลังเพื่อเชิญเหวินเฟิงขึ้นเวที เหวินเฟิง ไม่สบายใจนัก แต่ไม่มีใครลากเขาขึ้นไปได้ ต่อมากก็เป็นฉากที่ไม่มีใคร (แม้แต่ตัวเหวินเฟิงเอง) คาดคิดได้ คือ เลขานุการกวางลงมาจากเวทีด้วยตัวเอง เดินผ่านที่ประชุมไปด้านหลังเพื่อเชิญเหวินเฟิง จนกระทั่งได้ยกพ่อเจ้าประคุณคนนี้ไปไว้ที่ที่นั่งของคณะประธานดำเนินการประชุมจึงรู้สึกพอใจ ขณะนี้ ทั้งทั้งที่ประชุมถามกันขรม ไม่เข้าใจเลย “ทำอย่างนี้ไม่ขัดกับประชาคมหรือ” หลายคนรื้อนรันทนเลขานุการกวางผู้นี้ “สูงกวางเอ๋ยสูงกวาง ทำอย่างนี้เพื่ออะไรกัน สูงไม่กลัวทำให้ชาวประชาราษฎร์ทั้งอำเภอชายหน้าวี่” ทุกคนผิดหวังและเสียใจยิ่ง เพราะสูงกวางเป็นคนแก่ที่ผ่านยุคปฏิรูปที่ดินของอำเภอปีง ที่แล้วมาก็ถือว่าเป็นผู้กล้าหาญเด็ดเดี่ยวต่อการต่อสู้กับศัตรูทั้งหลาย จนมีสมญานามว่า “สูงกวางผู้ใจเด็ด” นี่เป็นนามแห่งเกียรติยศแท้ๆ แต่ไหนแต่ไรมา ทุกคนเห็นว่าเขาเป็นคนดีที่เชื่อถือได้ในคณะกรรมการอำเภอ เมื่อเรื่องของหวัง-ไสวซิ่นถูกเปิดโปงออกมา ชาวบ้านต่างก็ซุบซิบกัน พวกเขาพูดว่า “ไม่ว่าเรื่องนี้จะเกี่ยวข้องกับคนใดก็ตาม ในอดีตที่ทำการอำเภอ สูงกวางผู้ใจเด็ดไม่ยุ่งด้วย” คราวนี้ทำไม่สูงถึงปล่อยไปต่อหน้าธารกำนัลเช่นนี้ ทำ

เอาคนผิดหวังไปตามๆกัน

บรรดากรรมการประจำและเลขานุการทั้งหลาย บางครั้งก็ยอมรับอย่างไม่ปกปิดว่า ทำไมจึงมีเพื่อนนักกับพวก “ฝ่ายก่อภฏ” ที่รวมเอาหวังไสวซิ่นเข้าไปด้วย มีคนหนึ่งสำรวจว่า “พวกพิทักษ์กองบัญชาการร่วม” ปลดปล่อยเขา และก็ยัง “ร่วมมือ” กับเขาด้วย ทำให้เขา รู้สึกเป็นหนี้บุญคุณ ส่วนเลขานุการอีกผู้หนึ่งนั้นกลับมีสภาพที่ตรงกันข้าม “ฝ่ายก่อภฏ” เคยเม่งเขา เขากลัวจนจะหาว่าเขาต้องการแก้แค้น จึงไม่กล้าสู้กับ “ฝ่ายก่อภฏ” อันที่จริง มูลเหตุที่แท้จริงปรากฏอยู่ชัดเจนว่า เป็นเพราะ “ฝ่ายก่อภฏ” นั้นเป็นพลังทางการเมืองพลังหนึ่งที่ไม่อาจประเมินค่าให้ต่ำได้

สรุปแล้วคือ นี่ก็กลัว นั่นก็กลัว มีสิ่งเดียวที่ไม่กลัวคือ ไม่กลัวกระทบถึง “เจ้าของ” ประเทศสาธารณรัฐประชาชน

ในหมู่เลขานุการประจำอำเภอ มีอยู่คนหนึ่งที่มีสภาพค่อนข้างพิเศษ สมควรแก่การยกขึ้นมาพูด เว่ยเกา เป็นผู้ที่สูงทั้งคุณวุฒิและวัยวุฒิกว่าเพื่อนในหมู่คณะกรรมการรุ่น 1972-76 เขาเป็นคนหนึ่งในหมู่เลขานุการและกรรมการประจำคณะกรรมการอำเภอสามคนที่ทั้ง “สี่” และทั้งชอบรำสุราเมรัย ครั้งหนึ่งในที่ประชุมกรรมการประจำคณะกรรมการอำเภอในปี 1972 คำประเมีนที่มีต่อเขา คือ เมื่อเจอปัญหาซอบอ้อมค้อม การแสดงท่าทีนั้นต้องอยู่รั้งท้ายจัดการปัญหาให้เป็นปลาไหล ทุกฝ่ายพอใจต่อปัญหาที่เป็นหลักการ จะปฏิบัติด้วยท่าทีกลมกลิ้ง ขอมลออกอ้อมมาหนึ่งก้าวเพื่อประกันความปลอดภัยของตัวเอง โดยไม่กลัวทำให้งานการเสียหาย ทว่า เขาก็มีข้อดีเหมือนกัน คือ พิจารณาปัญหารอบคอบรอบปรักษาผู้อื่นอยู่เสมอ

ในคอนนั้น เขาเป็นเลขานุการของฝ่ายควบคุมการซื้อขายและการเงินของอำเภอ เป็นเจ้านายเหนือหัวของหวังไสวซิ่น หลังจากผ่านการสำรวจอย่างละเอียดและพิจารณาอย่างรอบคอบแล้ว เขาตัดสินใจเป็นดองกับหวังไสวซิ่นโดยขกลูกสาวให้เป็นสะใภ้ของหล่อน เว่ยเกาและภรรยาไปหาแม่สื่อ คุณนายเป็นผู้เอ่ยปากก่อนขอให้คุณป้าโฮยวเป็นผู้แนะนำเสียเสียลูกสาวของเธอให้รู้จักกับหลิวจื่อจง ลูกชายคนเล็กของหวังไสวซิ่น คุณป้าโฮยวไม่ค่อยอยากเป็นแม่สื่อให้รายนี้นัก “คุณ เลขานุการเว่ยกำลังเฟื่อง โชคดีกล้ามา ยังต้องให้คนแก่อย่างฉันแนะนำให้ลูกสาวหรือ คุณมีแล้วไม่ใช่”

สามภรรยาคุนี่ขยันขันจะให้นางทำหน้าที่นี้ คุณป้าพูดอีกว่า “พวกคุณรู้ภูมิหลังของบ้านนี้หรือเปล่า ฉันทกับหวังไสวซิ่นเป็นคนหมั่นจ้งด้วยกัน ตอนสาวๆนะ เขาประพดักตัวไม่ค่อยคินกันนะ...”

“นั่นเป็นเรื่องนานกาลแล้ว” เว่ยเกาขัดคอ “ตอนนี้ก็แก่แล้วนี่ ไม่อย่างนั้นอีกแล้ว”

คุณป้าโฮวจึงรับปาก “คุณอยากให้ลูกสาวเป็นสะใภ้ของครอบครัวช่วยๆอย่างนี้ ก็ตามใจ”

ก็เว่ยเกาสามีภรรยาอีกนั่นแหละที่เป็นฝ่ายพาลูกสาวไปเยี่ยมครอบครัวหวังถึงบ้าน แล้วทั้งสองสามีภรรยาจะไปที่ร้านถ่ายรูปเพื่อดูหน้าเขยขวัญ เขาเป็นรองหัวหน้าคณะกรรมการปฏิวัติของที่นี่ กลับเป็นหวังโส่วซิ่นเสียอีกที่ไม่ค่อยพอใจในการจัดงานแต่งงานครั้งนี้สักเท่าไหร่ เด็กสาวคนนั้นหน้าตาไม่สวยพอ

งานแต่งงานจัดอย่างเรียบง่าย แม้แต่เลขานุการสองสามคนในอำเภอได้ข่าวเรื่องงานผ่านไปแล้วยังไม่เข้าใจว่า ทำไมเว่ยเกาจึงต้องไปสัมพันธ์กับบ้านนี้ นี่รู้สึกจะไม่ค่อยเหมาะสมกันเลยนี่

หลี่หย่งฉวนซึ่งเป็นรองหัวหน้าฝ่ายกรรมการวางแผนของอำเภอถือโอกาสที่ไปประชุมที่เมืองฮาร์บินพร้อมกับเว่ยเกา ได้คุยกับเขาถึงหวังโส่วซิ่นว่า “คุณเป็นเลขานุการ เป็นผู้ปฏิบัติงานตำแหน่งใหญ่ที่สุดของอำเภอ คุณควรช่วยแม่สามีของลูกสาวคุณบ้าง... ชื่อเสียงของเขาคงจะลือลั่นไปทั่วเสียนเจก ส่งของกำนัล ใช้จ่ายฟุ่มเฟือย ทำเอาและทะเลาะไปหมด...” หลี่หย่งฉวนยกตัวอย่างมากมายพูดพลางสังเกศปฏิกิริยาของเว่ยเกาไปพลาง เขากลับไม่แสดงสีหน้าอย่างไร แต่มองออกว่า สิ่งเหล่านี้เขารู้หมดแล้ว เพียงแต่ไม่ออกขู่ด้วย ในที่สุด คำตอบของเขาก็คือ “คงไม่เป็นเช่นนั้นหรอกมัง”

หลี่หย่งฉวนรู้สึกเสียใจ แต่ก็รู้สึกว่าการนี้ช่างสมกับที่เขาเลือกกันเสียจริง คือเจ้าเล่ห์เหลือหลาย คุณดูคำพูดประโยคนี้ของเขาซึ่งไม่ปฏิเสธว่าหวังโส่วซิ่นมีปัญหา ขณะเดียวกันก็ไม่ยอมยืนยันว่าเป็นจริงดังว่า

คงเนื่องจากความเจ้าเล่ห์นี่เองที่ตลอดระยะเวลา 7 ปีที่ผ่านมา คนมักคิดว่าหวังโส่วซิ่นเป็นฝ่ายประจบประแจงโดยต้องการให้ลูกชายแต่งงานด้วย เพื่อต้องการมีหลังอิง ครั้นถึงเกิดคดีของหวังโส่วซิ่นแล้วครั้งปี จึงเป็นที่รู้แจ้งกันทั่ว เพราะเว่ยเกาหลงไหลเงินของหวังโส่วซิ่น

สาเหตุที่ อยู่ใต้เท้าของคุณ

เมื่อคดีของหวังโส่วซิ่นถูกเปิดโปง และสิ้นสะเทือนไปทั่วประเทศ แม้บ้านที่หยาบกระด้าง บ้องตันเช่นนี้ เหตุไฉนจึงมีความสามารถมากมายและกล้าหาญชาญชัยเช่นนั้น กิจกรรมผิดกฎหมายที่โจ่งแจ้งเช่นนี้เหตุไฉนจึงไม่ได้ถูกค้นพบเป็นเวลานานปี ด้วยเหตุดังนี้ คนจึงใช้ความรู้พันๆประกอบกับจิตสำนึกดีด้นๆของคนด้วยการย้ายสายตาไปยังฝ่ายนำของอำเภอ คือคณะกรรมการอำเภอว่า นี่คือรากเง่า นี่คือผู้สมรู้ร่วมคิด นี่คือผู้ปกป้องหวังโส่วซิ่น

เมื่อแยกคดีของหวังโส่วซิ่นออกจาก เศรษฐกิจ การเมือง และสังคมความเป็นอยู่ทั่วทั้งด้านของอำเภอปิง ดูๆแล้วก็อาจเป็น

เช่นที่คนมองกัน แต่หากว่า ถ้าปะติดปะต่อหวังโส่วซิ่นและการกระทำที่ผิดกฎหมายของหล่อนเข้ากับร่างเดิมที่ยังมีชีวิตมีเลือดเนื้อ โดยต่อเส้นเลือด เอ็นและเส้นซิวจรที่มีอยู่แต่เดิมให้ทะลุปรุโปร่งไปทั่วร่าง สภาพจะไม่เป็นอย่างที่มองกัน

ถ้าศึกษาด้วยวิธีนี้ ก็ไม่ยากนักที่จะพบว่า ขอให้เบนสายตาไปจากคู่แข่งที่ซ่อนเงินถึงกว่าเก้าแสนเหรียญของหวังโส่วซิ่นแล้ว คนอย่างหล่อนและการกระทำของหล่อนที่ถูกเปิดโปงออกมาอย่างโจ่งแจ้งแล้วนั้นก็ไม่น่าสนใจและน่าระทึกใจนัก

ภาพที่เห็นในตอนนี้นี้คือ หญิงแก่คนหนึ่งที่ตั้งกายเรียบๆพูดจาโง่งม ขยันขันแข็งและวิ่งเข้าวิ่งออกอำเภอปิงทั้งวันเพื่อหาถ่านหิน รถยนต์ วิทยุเคมี และปูนซีเมนต์ให้คนทั้งอำเภอ

หล่อนเลี้ยงแขกและให้ของกำนัลมีของขบถกว้างมาก ทว่าหน่วยงานไหนบ้างไม่มีการเลี้ยงแขกและให้ของ? “ที่ไหนไม่หยอดน้ำมัน ที่นั่นก็ไม่หมุน” นี่ยังเป็นสัจธรรมอยู่จนกระทั่งปัจจุบันนี้ จากรถบรรทุกที่บรรทุกอาหารเสริมเต็มคันรถที่วิ่งบนถนนหลวงระหว่างอำเภอปิงกับเมืองฮาร์บิน จากรถพิเศษที่บรรทุก“เหล้าปิงไวว” เต็มคันรถที่แล่นออกจากโรงเหล้าแห่งอำเภอปิง จากรถพิเศษของบริษัทผลไม้ที่บรรทุกลูกแอปเปิ้ลเพื่อส่งไป“เบ๊อ้งบน”นั้น ก็แล่นอยู่บนถนนสายเดียวกันมิใช่หรือ แม้แต่ภายในอำเภอปิงเองในหมู่หน่วยงานฝ่ายเศรษฐกิจก็ยังคงต้องการการ“จิ้มก้อง” เสมอๆ ไม่เพียงแต่เขตอาหารเสริม สถานที่พักผ่อน และแผนกขายของเมืองไปสี่อนั้นจัดงานเลี้ยงจนเป็นที่รำลือกัน ทุกๆแผนกในอำเภอปิงก็ล้วนแต่มีโรงอาหารเล็ก ห้องรับรองเล็กและโกดังเล็ก การกินเลี้ยงเป็นเรื่องที่เกิดขึ้นทั่วไป หวังโส่วซิ่นนั่นถือเป็นเจ้าแม่ถ่านหินรายใหญ่ที่สุดของอำเภอปิง ทว่า ไม่ใช่มีแค่รายเดียวนะ ที่อำเภอปิงยังมีเจ้าพ่อไฟฟ้่อีกคนหนึ่ง หัวหน้าแผนกกิจการไฟฟ้าได้สมญาว่าเป็น “เศรษฐีเงินล้าน” เฉพาะค่าใช้จ่ายในการกินเลี้ยงและให้ของ ปีหนึ่งก็ตกหนึ่งหมื่นถึงสองหมื่นเหรียญ หน่วยงานของกิจการไฟฟ้าก็เหมือนบริษัทเชื้อเพลิงของหวังโส่วซิ่น ที่ต้องส่งเครื่องบรรณาการแก่ “เบ๊อ้งบน”อยู่เป็นประจำ

นับตั้งแต่ปี 1964 เกียนเฟิ่งซานก็เคยตัดสินใจอย่างเด็ดขาดที่จะทำลายสภาพที่กินเลี้ยงอย่างขนานใหญ่ สุดท้ายก็เพียงแค่รับสภาพนี้ได้ชั่วคราวเท่านั้น หลังปี 1970 จางเซียงหลิงผู้ต่อ ทว่าระหว่างที่เขาดำรงตำแหน่งอยู่นั้น สภาพเช่นนี้ก็กลับพัฒนาออกไปสำหรับเลขานุการทั้งสองท่านนี้ เป็นที่ยอมรับกันถึงความสุจริตในหน้าที่และความมุ่งมั่นที่จะต่อสู้เพื่อการปฏิวัติ แต่ไม่อาจบรรลุจุดประสงค์ได้ หลัง 1972 กรรมการอำเภอ กระทั่งเคยวางกฎเกณฑ์ไว้ว่า หากเลี้ยงรับรองแขกต้องมีอาหารไม่เกิน 4 อย่าง และไม่สนองสุรา ความเป็นจริงไม่มีใครปฏิบัติตาม แม้แต่กรรมการอำเภอ

เองยังต้องเจียดเงินจากรายได้มาชดเชยค่าใช้จ่ายด้านนี้ถึงปีละสองพันเหรียญ แผนกงานต่างๆของกรรมการปฏิวัติประจำอำเภอต่างก็มีบ้านรับรองแขกของคน และไม่มีหน่วยงานไหนที่ไม่เอารายได้มาชดเชยการกินเลี้ยงอย่างฟุ่มเฟือยของผู้ปฏิบัติงาน ไม่เพียงแต่กิน ยังเอาด้วย ไม่เพียงแต่เจ้าตัวกินและเอา ครอบครัวก็มากินและเอาด้วย ครั้งหนึ่งกรรมการอำเภอเคยมีคำสั่งให้ยกเลิกห้องรับรองแขกแบบนี้ แต่ไม่ค่อยได้ผล

บ้านที่หวังโสวชินสร้างนั้น ใช้เงินหลวงที่ทุจริตโกงกินมาอย่างแน่นอน ทว่า บนก้อนอิฐแต่ละก้อนหาได้ประทับใจตราว่าทุจริตไม่ ยิ่งกว่านั้น ยังมีบ้านอีกหลายหลังที่โดยความเป็นจริงแล้วเข้าข่ายทุจริตโกงกิน แต่โดยรูปแบบแล้วต่างกัน และถึงวันนี้ก็ยังไม่ได้รับการตรวจสอบ ทั้งเจ้าของบ้านก็ยังนอนเสพสุขอยู่ข้างโนมิโซ่หรือ บ้านหลังใหม่ของนายหยางผู้อำนวยการโรงงานทอผ้าขนหนูผู้เป็นทั้งตำแหน่งเลขานุการสาขาโรงงานด้วยก็คือตัวอย่าง

แต่เดิมมันเป็นสิ่งก่อสร้างอันเป็นส่วนประกอบของโรงงานที่สร้างขึ้นเพื่อประกันว่ามีน้ำสะอาดใช้ ตัวบ้านค่อนข้างเก่า ข้างบนเป็นแท็งก์เก็บน้ำสูง นายหยางผู้รับอาจเปลี่ยนแปลงกฎระเบียบให้มีเงื่อนไขสูงขึ้น ทลายแท็งก์เก็บน้ำสูงนั้น และแปรเปลี่ยนสิ่งก่อสร้างอันเป็นส่วนหนึ่งของโรงงานให้เป็นบ้านพักส่วนตัวของเขา สำหรับบ้านที่มีสี่ห้องนี้เพียงปูนซีเมนต์อย่างเดียวก็ใช้ไปสี่สิบเอ็ดตัน

นายหยางผู้นี้ต่างกับหวังโสวชินตรงที่ว่า เขาใช้วัสดุคิบและแรงงานของบ้านเมืองแทนขนบัตรเต๋าด้านธาตุแทนนั้นต่างกันอย่างไรหรือ

จะเห็นได้ว่า บรรยากาศสังคมที่เลอะเฟะ การกระทำที่ผิดกฎหมายค้อยๆแปรเป็นถูกกฎหมาย คอการที่คนค้อยๆเคยชินต่อความเสื่อมศีลธรรมจรรยา สภาพเหล่านั้น ในครั้งแรกได้ปกปิดการกระทำที่ผิดกฎหมายบ้านเมืองของหวังโสวชิน แต่เดี๋ยวนี้เล่ากระทั่งเส้นแบ่งเขตของการให้รางวัลที่ถูกต้องกับการให้และรับสินบนอยู่ที่ไหน เส้นแบ่งเขตของการใช้เงินหลวงในการกินเลี้ยงอย่างมโหฬาร การยึดเอาของสาธารณะมาเป็นของส่วนตัวที่แปรรูป (เช่น “ทดลองใช้” “ทดลองใส่” “ทดลองกิน”...) และการทุจริตโกงกินและโจรกรรมอยู่ที่ไหน อย่างแรกถือว่าถูกกฎหมาย กระทั่งด้านศีลธรรมก็ไม่ถูกวิจารณ์ ทว่า ในความเป็นจริงนั้น บางครั้งธาตุแท้ก็เหมือนกับการรับสินบนและโกงกิน ยิ่งกว่านั้น บางครั้งปริมาณของการโกงของสาธารณะนั้นยังมากกว่าการรับสินบนและการทุจริตโดยตรงอีกด้วย

ลองสำรวจให้ลึกอีกสักหน่อย เราจะได้พบอะไรใหม่ๆอีก ยิ่งพูดกันอีกถึงบ้านพักของนายหยางหลังนั้น สำหรับบ้านที่มีสี่ห้องของเขานั้น ความจริงไม่ต้องใช้ปูนซีเมนต์ยี่สิบเอ็ดตันไม่ว่าเขาจะคำนึงถึงความมั่นคงหนาแน่นและพิถีพิถันเพียงไร ไม่ว่า

เขาจะละเมิดกฎเกณฑ์ทั่วไปเพียงไร โดยไม่ทาปูนขาวที่ฝาผนัง หากแต่ลาปูนหนาอีกชั้นหนึ่ง ความจริงนั้นเป็นเช่นนั้น ในขณะที่นั้น นายตู้หัวหน้าแผนกอุตสาหกรรมก็กำลังสร้างบ้านพักส่วนตัวเช่นกัน วัสดุก่อสร้างและวัสดุถึงสำเร็จรูปจำนวนมากเกิด “หาย” ไปจากเขตก่อสร้างของนายหยาง และแล้ว บ้านพักสองหลังก็สร้างเสร็จในระยะเวลาอันไล่เลี่ยกัน และความสัมพันธ์ของนายหยางกับนายตู้ก็ยิ่งกระชับแน่นขึ้น

สิ่งที่เราต้องใช้ความพยายามทั้งหมดไปสำรวจและค้นคว้า นั่นก็คือ “ความสัมพันธ์” ชนิดนี้แหละ หัวหน้าแผนกผู้เคยคุมครองและยังจะต้องคุมครองผู้อำนวยการหยางต่อไป ผู้อำนวยการหยางนั้นก็เคยสนับสนุนและยังจะช่วยเหลือหัวหน้าแผนกผู้ต่อไป และนี่มิใช่ความสัมพันธ์สายเดี่ยวหรอกนะ ทั้งหยางและตู้ต่างก็มีพรรคพวกห้อมล้อมตัวอยู่ หยางมีอุปนิสัยอย่างหนึ่ง คือนับแต่เขาทำงานเกี่ยวกับสภาพแรงงานของอำเภอตั้งแต่ทศวรรษที่ 6 และผ่านงานมาอีกหลายหน่วยงาน กระทั่งถึงปัจจุบันนี้ ไม่มีแห่งไหนที่เขาจะไม่ก่อกรณีอื้อฉาวทางชู้สาว และทุกครั้งก็เหมือนเปิดที่เดินขึ้นจากน้ำโดยไม่เปียกขน ทุกครั้งที่เขาผ่านได้โดยสวัสดิภาพนั้น เขาอาศัยอะไรเล่า หัวหน้าแผนกผู้ก็ชอบในอย่างเดียวกัน จะต่างกันก็ตรงที่ว่า ในขั้นตอนของการสนองความใคร่ชนิดนี้ เขาจะทำลายผู้มาขวางทางหรือผู้รู้เหตุที่อาจจะเป็นภัยต่อเขาโดยไม่คำนึงถึงอะไรทั้งสิ้น อย่างน้อยก็มีคติที่ไม่เป็นธรรมสองคติที่เขาถ่อขึ้นด้วยจุดประสงค์เช่นนี้ มีหน้าจ้ำเขายังสามารถหลอกร้อขอความเป็นธรรมของผู้เสียหาย เขาอาศัยอะไรเล่า คำตอบก็คือ คนและความสัมพันธ์

ผู้ปฏิบัติงานระดับกลางขึ้นไปของอำเภอปิงส่วนใหญ่มาจากชนบทหลังปฏิรูปที่ดินในปี 1945 ครั้นถึงปลายทศวรรษที่ 6 ถึงต้นทศวรรษที่ 7 ลูกหลานของพวกเขาถึงอายุเกณฑ์การเลือกคู่ครองกันแล้ว ตัวเมืองของอำเภอปิงมีประชากรเพียงสามหมื่นกว่าคน ระดับผู้ปฏิบัติงานที่มีฐานะพอเหมาะกันนั้น ก็ยังมีจำนวนน้อยลง ด้วยเหตุดังนี้ ความสัมพันธ์ระหว่างสะไ้และเขย และความสัมพันธ์ระหว่างสะไ้และเขยของสะไ้และเขย ก็เพิ่มความสำคัญอีกชั้นหนึ่งนอกเหนือจากความสำคัญของตระกูล ญาติ-โกโหติกาเพื่อนฝูง เพื่อนร่วมชั้นเรียน เพื่อนร่วมงาน เจ้านายและผู้อยู่ได้บังคับบัญชา และความเกี่ยวข้องที่เข้าเคยช่วยงานแก่ แกเคยช่วยเหลือซ้ำ เมื่อพิจารณาถึงความกว้างของความสัมพันธ์อย่างนี้ แต่ความสัมพันธ์ระดับครอบครัว-สะไ้และเขย ก็เห็นความสำคัญที่มีอยู่แต่เดิมของสังคมศักดินาเสียแล้ว การเปลี่ยนแปลงที่สำคัญ (ถ้าไม่พูดว่าที่สำคัญยิ่ง) อีกอันหนึ่งคือ ความสัมพันธ์ทางการเมืองในหมู่คนที่เกิดจากการปฏิวัติวัฒนธรรม ในเมื่อเป็น“พวก”เดียวกัน

เคยร่วมทุกข์ด้วยกัน ปกป้องซึ่งกันและกัน สภาพเช่นนี้ ทำให้คนที่
ไม่เคยรู้จักกันมาก่อน กลายเป็นพี่น้องท้องเดียวกันในระยะเวลา
สั้นๆแต่ไม่กี่ปี เมื่อพวกเขาพบกันนั้น ก็เรียกที่เรียกกันเองกันได้สนิท
ปาก ทำเอาความสัมพันธ์ระหว่างชาวคอมมิวนิสต์และสหภาพปฏิวัติ
บ้อท่าไปเลย

“ที่อำเภอปึง คุณอยากที่จะแยกความสัมพันธ์ระหว่างคนกับคนออก
ได้ คล้ายกับว่า ในตัวของคนนั้นมีเครื่องเปิดปิดที่พิเศษพิเศษอยู่ชนิด
หนึ่ง เมื่อคุณกระทบใคร ก็จะสะท้อนไปถึงอีกหลายๆคน” คนที่อยู่
อำเภอปึงมาระยะเวลาหนึ่งมักจะแนะนำประสบการณ์นี้แก่คนที่ต้องถื่น
อื่นที่ตามมาใหม่

เมื่อครั้งปี 1972 กรรมการประจำคณะกรรมการอำเภอที่มา
จากท้องถิ่นอื่นผู้หนึ่งก็เคยแสดงความคิดเห็นดังนี้

“จะไม่ดำเนินการตามลัทธิมาร์ก - เลนินนั้นไม่ได้” จะทำรี อุปสรรค
ก็มาก ทำไมความสัมพันธ์ระหว่างคนกับคนจึงกลายเป็นสลัดขี้หมู่มาก
เช่นนี้ คุณจะทำงานตามนโยบายรี มักทำได้ยากมาก ถ้าไม่กระทบนั้นก็
ต้องกระทบรี เอะอะก็ตั้งกระทบถึงผลประโยชน์ของคน จนเกิดเรื่องเกิด
ราว มีปัญหามากมายที่เอาไม่ออกเลย”

เมื่อกรรมการประจำคณะกรรมการเปิดประชุม ไม่ว่าจะเปิด
กันในที่ลับลับที่สุดของห้องยุทธการของฝ่ายทหารของอำเภอ ขอแต่
เพียงเกี่ยวกับปัญหาคน ก็จะแพร่ไปถึงหูของคนที่นั่นอย่างรวดเร็ว
นี่กลายเป็นอุปสรรคสำคัญในการจัดการปัญหาและโยกย้ายผู้ปฏิบัติ
งาน ไม่ว่าจะเพ่งพิจารณาเรื่องราวหรือได้ลงมติโยกย้ายคนนั้นแล้ว
คนนั้นจะรู้ทันที และจะมาร้องเรียน คัดค้านและวิ่งค้นหาเส้นสาย
และมักจะลงเอยด้วยการทำอะไรไม่ได้

คนหนึ่งเกิดเรื่อง จะมีสิบคนมาขอเรื่อง เมื่อมีคดีกันก็จะวิ่ง
ค้นหาเส้นสายกันทั้งสองฝ่าย บางทีอาจมีคนหนึ่งเข้ามาบอกคุณ
ว่า คนนี้ คนนี้ก็รับปากว่าจะช่วยแล้ว เหลือแต่คุณเท่านั้น จะทำ
ยังไงก็ให้บอกมา จะยื่นหัตถ์ตามนโยบายหรือ คุณไม่กลัวทำให้คน
ทั้งเมืองโกรธหรือ เอาเถอะนะ สืบตาข้างหลังตาข้าง โบกมือให้เขา
ไปก็สิ้นเรื่อง นอกจากผู้ที่มีพรรคพวกแข็งจริงๆ มีใครบ้างที่อยากไป
เป็นศัตรูกับคนทั้งเมืองล่ะ

มีคนสรุปว่า เรื่องต่างๆของประเทศจีนเรานั้น มักทำเสีย
เพราะเหตุที่กลัวกระทบกระทั่งถึงผลประโยชน์ของคน

ด้วยเหตุนี้ จึงมีเรื่องแปลกๆเกิดขึ้นเสมอ เห็นชัดๆแล้วว่าเป็น
เรื่องใหญ่ที่สื่อกระแสผ่านไปทั่วเมืองไม่อาจไม่จัดการแล้ว แต่เมื่อ
ส่งคนไปตรวจสอบ เรื่องกลับโอดระพ้อ กลายเป็นไม่มีอะไร ปี
1972 ชาวบ้านตำบลหมันจึงสะท้อนว่า คนแซ่เฉินคนหนึ่งผู้เป็น
ฝ่ายรับผิดชอบของสหกรณ์นั้นชอบกินเลี้ยงฟุ่มเฟือยและก่อกรรม
ชั่วสาว ปัญหาร้ายแรงมาก ในขณะนั้น ทางกรมณฑลกำลังจะ

ยกสหกรณ์ของตำบลหมันจึงเป็นตัวอย่างของมณฑล จึงจำเป็นต้อง
จัดการ หลังจากฝ่ายรับผิดชอบของกรรมการประจำปรีภากับ
เลขานุการแล้ว ก็ตัดสินใจส่งเจ้าหน้าที่ไปตรวจสอบ ผ่านไปอีกระยะเวลา
หนึ่ง เจ้าหน้าที่ผู้นั้นก็กลับมารายงานว่า ไม่มีปัญหาอะไรมาก
เวลาผ่านไปแล้วเจ็ดปี กระทั่งเร็ววันนี้ จึงพบว่า คนแซ่เฉินผู้นี้ เป็น
นักโทษทุจริตโกงกิน และก็เป็นจริงดังว่า เขาก่อกรรมชั่วอื้อฉาวทาง
คู่สาวมาตลอดเวลา

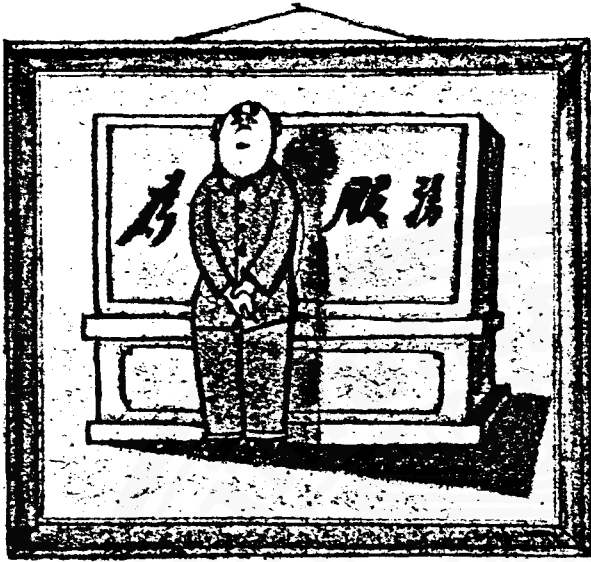
ในระยะเวลาหลายปีมานี้ อำเภอปึงมีการเคลื่อนไหวทางการ
เมืองทุกปี แต่สิ่งที่คนเข้าใจยากคือการเคลื่อนไหวแต่ละชนิดซึ่งก็
คือการต่อสู้ทางชนชั้นนั้น เมื่อเคลื่อนไหวยิ่งบ่อย ยิ่งรุนแรง คน
เลวก็ยิ่งอิสระเสรี กลับเป็นว่ามีคนคิดจำนวนไม่น้อยที่เคียดแค้น
บางคนถูกตราหน้าว่าเป็นคนเลว บางคนนั้นเนื่องจากเปิดโปงหรือ
ร้องเรียนเรื่องเลวของคนเลว จึงถูกโจมตีแค้นด้วยรูปแบบต่างๆ

ความสัมพันธ์ระหว่างคนกับคนที่สลับซับซ้อนนี้ ได้ก่อให้เกิด
ความเข้าใจที่หนาแน่นเหลือหลาย ไม่ว่าจะเป็นหลักการลัทธิมาร์กซ์ -
เลนิน หรือเป็นเข็มมุ่งนโยบายของพรรค เมื่อกระทบกับดาข่าย
นี้ก็เหมือนไฟลัดวงจร ไม่สักดีสักเลวแม้แต่น้อย ถ้าบริษัทรัฐ-
วิสาหกิจแห่งหนึ่งถูกครอบงำโดยดาข่ายนี้แล้ว ลัทธิสังคมนิยมก็จะแปร
รูป ถ้าคดีใดคดีหนึ่งตกลงไปในดาข่ายนี้แล้ว เสด็จการชนชั้น
กรรมชาวีก็จะถูกบิดเบือน ความถูกความผิดปนเปกันสับสน การชม
เชยหรือลงโทษกลับตาลปัตร สัจธรรมต้องก้มหัวให้ความเลว
ความตึ๋งามถูกควบคุมโดยความเลวร้าย

“ทำไมคนดีไม่หอม คนเลวไม่เหม็น” ครั้งหนึ่ง ในที่ประชุม
ของกรรมการประจำได้อภิปรายปัญหาหนี้ ความจริงนั้น มีใช่เป็น
แต่ปัญหาฐานะชื่อเสียงของ “หอม” หรือ “เหม็น” มวลชนพูดว่า
“ที่อำเภอปึง คนดีถูกรังแก คนเลวใส่โอหัง”

คุณคูซี เจ้าฉุนผู้ก่อคดีซ้ำแล้วซ้ำอีกและยังคงลอยนวลอยู่
เหนือกฎหมายนั้นโอหังหรือไม่ คนผู้นี้เอาเสียความเกี่ยวข้องกับ
“ฝ่ายก่อภฏ”แฝงตัวเข้าพรรคตั้งแต่ปี 1969 เขาขโมยไม้และสิ่ง
อื่นๆของบ้านเมืองหลายครั้ง และทุกครั้งก็เป็นคดี ทุกคดีมีมูล แต่
เขากลับไม่ถูกลงโทษ กรรมการอำเภอกำหนดว่า ผู้ติดหนี้เงินหลวง
นั้นห้ามปลูกบ้านส่วนตัว เขาผู้นี้ติดทั้งหนี้เงินหลวง ทั้งอยู่บ้าน
หลวงและทั้งยังสามารถใช้วัสดุก่อสร้างของส่วนรวมมาสร้างบ้าน
ส่วนตัว เขาขโมยหินที่มีไว้สำหรับเตรียมการรบบมาเป็นฐานของ
บ้าน เมื่อรถแทรกเตอร์คว่ำ ค่าเลี้ยงดูครอบครัวของคนขับรถผู้ตาย
และค่าซ่อมรถแทรกเตอร์ทั้งหมดเกือบหมื่นเหรียญต้องให้รัฐบาลจ่าย
ให้ ชั่วเขาขิงขาย “ใคร่บ้าน”ที่อยู่ในระหว่างก่อสร้างโดยเงินที่ขาย
ได้ทั้งหมดเอาเข้ากระเป๋าตัวเอง

กระทั่งบัดนี้ เจ้าฉุนยังคงขับรถโลบไปโลบมา บางครั้งยัง

เพื่อ “ประชาชน” กลายเป็นเพื่อ “คน”

แกล้งจับฟุ้งไปที่หันเจิงผู้ทำงานฝ่ายรักษาความปลอดภัยของโรงงานทอผ้าขนหนู และเบรคกระทันหันข้างหน้าเขา เพื่อเป็นการระบายความแค้นและข่มขวัญผู้ที่เคยฟ้องเขาว่า “*กระวังเถอะ ข้าจะเอาแกตายเมื่อไรก็ได้*” สำหรับการตำทอริงแกและสบประมาทหันเจิงนั้น ไม่ใช่เรื่องแปลกใหม่แต่อย่างไร

ส่วนนายหันเจิงนั้นเล่า เขาไม่เพียงแต่ไม่ได้รับการสนับสนุน ยังถูกออกจกจากหน้าที่ฝ่ายรักษาความปลอดภัย ขณะนี้เขาพาลหลักฐานข้อมูลคดีต่างๆของเจ้าคุณตระเวนไปทั่วเพื่อฟ้องร้องต่อเบื้องบน จนกระทั่งบัดนี้ก็ยังไม่ได้เรื่องได้ราวอะไร

ที่อำเภอปิงอันอยู่ภายใต้การนำของพรรคคอมมิวนิสต์และสังคมนิยมนั้นทำไมกรณีที่เกิดกลับตาลปัตรเช่นนี้ยังคงเกิดขึ้นเรื่อยๆ และยังไม่ได้รับการแก้ไข (กระทั่งทุกวันนี้อันเป็นช่วงที่ “*นังกีสัน*” ถูกโค่นลงไปแล้วถึงสามปี)

เรื่องของเรื่องก็ไม่ซับซ้อนอะไร เจ้าคุณมี “*สัน*” นอกจากมีพรรคพวกที่เป็น “*ฝ่ายก่อกบฏ*” แล้วเขายังมีลุงที่มีค่าเหลือเกินคนหนึ่ง รองหัวหน้าคู่ขององค์กรจัดตั้งของกรรมการอำเภอ รองหัวหน้าคู่และหัวหน้าแผนกคู่เป็นพวกเดียวกัน ความสัมพันธ์ของหัวหน้าแผนกคู่ และผู้อำนวยการโรงงานยางแห่งโรงงานทอผ้าขนหนูนั้นเป็นอย่างไร พวกเราก็ทราบแล้ว หันเจิงอยู่ใต้การควบคุมของผู้อำนวยความสะดวกโรงงานยางผู้นั้น และถูกเขาปลดออกจากหน้าที่การก่อคดีครั้งแล้วครั้งเล่าของเจ้าคุณนั้นก็เกิดขึ้นที่โรงงานทอผ้าขนหนู ค่าเสียหายของรถแทรกเตอร์และค่าเลี้ยงดูครอบครัวของผู้ตายที่เขาต้องออกนั้นก็ผู้อำนวยการยางอีกนั่นแหละเป็นผู้ทำเรื่องให้บ้านเมืองเป็นฝ่ายชดใช้

มันเป็นเพราะบางแห่งความอบอุ่นของน้ำใจถูกผู้ขาย ความกตัญญูรู้คุณ มิตรภาพระหว่างญาติมิตรนั้นได้ปกปิดความเกี่ยวข้องด้านผลประโยชน์ที่เห็นอยู่โทนโท ฝ่ายนี้อาศัยอำนาจหน้าที่ที่มีอยู่ในมือให้วัตถุสิ่งของหรือเงินใจของการได้มาซึ่งสิ่งของ ฝ่ายนั้นก็ตอบแทนด้วยวัตถุสิ่งของที่ได้มาโดยตรงหรือโดยอ้อม

นี่คือเงื่อนไขทางสังคมอีกอย่างหนึ่งที่สร้างและคุ้มครองหวัง-โล้วซัน และยังคงสร้างและคุ้มครองพวกทำผิดกฎหมายอื่นอีก

คนเล็กๆแต่ทำเรื่องใหญ่

ที่อำเภอปิงมีคนตัวเล็กๆอยู่สองคนที่กล้าดูแคลนตาข่ายอิทธิพลมหาศาลนี้ ซ้ำยังกล้าท้าทายมันด้วย

คนหนึ่งคือคนที่เรารู้จักแล้ว คือหลิวฉางซุน หวังโล้วซันดูถูกเขา มักซ้ำเสียงตามหลังเขาพร้อมกับเบะปากว่า “*ดูเจ้ากระต๊องคนกระจอกคนนั้นซี*” พร้อมทั้งด่มน้ำลาย หล่อนไม่เคยคิดเลยว่า

โครงการกระดูกที่ทิ้งเล็กทั้งผอมของหลิวฉางซุนนั้นแกร่งเหลือประมาณ ลูกคัมเหล็กอันหนักอึ้งของ“ฝ่ายก่อกบฏ” และตัวแทนฝ่ายทหารไม่อาจกดเขาลงได้ ความเป็นอยู่ที่ยากเข็ญระยะยาวไม่อาจลบล้างจิตใจที่สู้รบของเขาได้ ต่อการที่เขาชนะหวังโส่วซิ่นได้ในที่สุด หลิวฉางซุนได้อุทิศคุณูปการที่มองข้ามมิได้

แรกทีเดียว เขาถูกตีเป็น“ผู้คัดค้านการปฏิวัติ” และถูกขังอยู่ในคุกใหญ่ ต่อมาก็ก่อสถานะเป็น“คนเดว”และถูกขังคุกมืดที่ดำเนินการโดย“ฝ่ายประชาชน”ของหน่วยงานทหารฝ่ายก่อกบฏ เมื่อออกจากคุก เขาต้องทำงานหนักวันละสิบกว่าชั่วโมงโดยรับ“ค่าใช้จ่าย”เพียงเดือนละสี่สิบเหรียญ เขามีภรรยาที่เป็นโรคหัวใจขนาดหนักนอนชมอยู่บนเตียง ด้วยการบงการของหลิวจื่อหมิน ลูกชายของหวังโส่วซิ่นผู้เป็นรองหัวหน้าคอมมูนซินสี่ โรงพยาบาลไม่ตรวจโรคให้ ไม่จ่ายยาให้ ในที่สุด เขาถูกส่งให้ลงชนบทไปใช้แรงงานร่วมกับผู้ปฏิบัติงานที่ถูกไล่โดยถูกถือว่ เป็น“คนเก่า” ในคอนนี้หลิวฉางซุนไม่มีอะไรคิดตัว จะขอหรือยืมใครก็ไม่มียี่ที่พึ่ง เมื่อนใจเขาก็ขายสมบัติชิ้นเดียวที่มีอยู่ คือบ้านสองห้องครึ่งด้วยราคาถูกๆ ขายได้เพียง 400 เหรียญ หลังจากลงชนบท ภรรยาของเขามีอาการเพียบและตายไปในเวลาต่อมา เขาใช้แรงงานอยู่ที่ชนบท 4 ปีครึ่ง ในจำนวนคนที่ถูกปล่อยลงชนบทพันกว่าคน หลิวฉางซุนเป็นคนสุดท้ายที่รับอนุญาตให้กลับอำเภอได้

ในตอนนี้ หวังโส่วซิ่นกลายเป็นบุคคลสำคัญของอำเภอมาตรฐานความเป็นอยู่และการประดับบ้านไม่ค่อยไปกว่าเลขานุการมณฑล คนเข้านอกออกในบ้านของหลอนมีได้ขาด บ้างก็มาให้ของกำนัลบ้างก็มาขอความช่วยเหลือ ในขณะที่หลิวฉางซุนเหลือแต่ตัว บ้านแตกสาแหรกขาด

สิ่งที่ทำให้หลิวฉางซุนเสียเปรียบตลอดชีวิตคือความหัวดีของเขา สิบกว่าปีก่อนที่จะเกิดปฏิวัติวัฒนธรรม เขาไม่เคยเด่นดังขึ้นมาเลย เขาชอบเสนอความเห็นโดยไม่ดูหน้าอินทร์หน้าพรหม เมื่อกลับจากชนบท เขาเห็นหวังโส่วซิ่นสร้างบ้านหลายหลัง “หลอนเอาเงินมาจากไหนตั้งมากมาย” เขาเริ่มสำรวจ หาซีเตี่ยวกว้อผู้ปากมาก ซีเตี่ยวกว้อเล่าเรื่องหวังโส่วซิ่นให้ยืมเงินสดหนึ่งหมื่นเหรียญแก่บริษัทเชื้อเพลิงมณฑล ก่อนจากกันเขามองหลิวฉางซุนพักใหญ่ๆ เข้าใจในจุดมุ่งหมายของเขา สมองอันปราดเปรื่องของเขาทำการซังหน้าหนักกำลังของทั้งสองฝ่าย แล้วถามว่า

“แกเผ่งหลอนลงหรือ”

“ก็ตั้งดูว่าหลอนมีปัญหาหรือ ไม่มี” หลิวฉางซุนยังคงเหมือนเดิม ยังคงเด็ดเดี่ยวและเชื่อมั่นในตัวเอง คล้ายกับว่าเขาเป็นเลขานุการกรมการประจำเขตยังไฉ่ยังจั้น

ตอนนี้หลิวฉางซุนก็มีความสงสัยว่าหวังโส่วซิ่นมีพฤติกรรม

โกงกิน ปัญหาอยู่ที่ว่า มีหลักฐานหรือไม่ เขาเคยทำงานฝ่ายสถิติและวางแผนมาก่อน รู้ว่าอาชีพการทุจริตจากเงินเดือนเบียดเบียนอย่างไรได้ เขาจึงไปหาลุงหวู่

“การขึ้นราคาก่อนห็นอนนั้น จะคำนวณอย่างไร ใน ‘บัญชีรายวัน’ จะดูออกหรือไม่ว่าขายถ่านหินบ่อเล็กไปเท่าไร”

ลุงหวู่ว่า “ไม่ได้ โดยทั่วไปจะเขียนแต่เพียงว่าตันละ 24 เหรียญ 80 เซนต์ จะดูไม่ออกว่าเพิ่มอีก 15 เหรียญ 10 เซนต์” เขาพูดอีกว่า “แต่เวลาเขียนรายงานประจำสัปดาห์นั้น มักจะหมายเหตุไว้ในบรรทัดสุดท้ายว่า รับค่าขนส่งของถ่านหินบ่อเล็กแค่นั้นๆ”

ใบเสร็จถ่านหินนั้นเล่า เปิดอย่างไร คนที่เคยเป็นพนักงานฝ่ายขายที่ไปสืบบอกเขาว่า “เวลาขายถ่านหิน เปิดใบเสร็จสองใบ แยกราคาเดิมกับราคาเพิ่มค่าใช้จ่ายเบ็ดเตล็ดออก ใบหลังไม่ต้องส่งขึ้นบัญชีบันทึกเมื่อไรก็ได้”

“พูดแบบนี้ ก็คอร์รัปชั่นนะซี” หลิวฉางซุนพูดอย่างคั่นคั่น

“ใครจะไปรู้ เขาหรือจะให้เรารู้...”

“ได้การละ” หลิวฉางซุนคิดในใจ ปีหนึ่งขายถ่านหิน 9 หมื่นตัน สมมุติว่า ในนั้นมีเพียงหมื่นตันที่ขายเป็นถ่านหินบ่อเล็ก ก็จะมีรายได้มากขึ้นอีกแสนห้าหมื่นเหรียญ ถ้าปีจะได้เจ็ดแสนห้าหมื่นเหรียญจะตรวจอย่างไรหรือ ตรวจได้ เหวี่ยงเหาใหญ่ให้ทุกหน่วยงานทั้งอำเภอตรวจจากใบเสร็จที่ซื้อถ่านหินก็ได้เรื่องแล้ว การค้นพบครั้งนี้ให้กำลังใจแก่หลิวฉางซุนเป็นอย่างมาก เขาทำการสำรวจและค้นคว้าต่อไปว่าจากที่ดินหลายสิบสิ่งของหวังโส่วซิ่นที่ปลูกถั่วดิน ถั่วเหลืองนั้น ปีหนึ่งผลิตผลเท่าไร แร่งงานสี่คนจับปลาได้ปีละเท่าไร จากค่าแรงและเบียดเบียนของคนงานชั่วคราว คนงานที่จ้างตามฤดูกาลจะโกงกินได้เท่าไร

นี่คือการทำงานอย่างเจียบๆด้วยความสมัครใจโดยแท้ของมวลชนนอกพรรค ผู้เขียนบัตรสนเท่ห์ที่ที่หยางชิงรองประธานคณะกรรมการฝ่ายตรวจสอบวินัยของอำเภอปิงแห่งประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีนขายให้แก่หวังโส่วซิ่น เขาไม่คิดว่าเขาจะได้อะไรจากการทำงานครั้งนี้ เหตุการณ์ต่อมาก็พิสูจน์ให้เห็นว่าเขาไม่เพียงแต่ไม่ได้อะไร ยังเสียเปรียบด้วยเหตุนี้จนถึงปัจจุบัน

ช่างบังเอิญเสียจริง ยังมีอีกคนหนึ่งที่ถูกขึ้นมาแห่รังแดนของหวังโส่วซิ่น คนผู้นี้ชื่อ ลีอิวเหลียงเป็นคณงานบริษัทขายยาแผนโบราณ

ปี 1972 เขาได้คิดหนังสือพิมพ์ตัวดำ ว่า “หวังโส่วซิ่นคือกุญแจไขปัญหาของอำเภอปิง”

ลีอิวเหลียงต่างกับหลิวฉางซุนตรงที่ว่า ปัญหาที่เขาสนใจและค้นคินนั้นมีขอบข่ายกว้างกว่า บางครั้งเขายังจะทำอะไรบางอย่างให้คนตกตะลึงเล่น

การหลบแทนร้ายเสมอ”

สภาพที่สะอูดตาที่เขาเห็นเป็นสิ่งแรกคือ ด้านหนึ่งของปัญหา “ความสัมพันธ์” ที่เขาเขียนแล้วตั้งแต่ต้น หลังจากเลขานุการมาถึงบริษัท ยาแผนโบราณ ก็จัดการหาพวกพ้องในวงการฝ่ายนำ และจัดการ บีบฝ่ายนำเก่าที่มีอยู่เดิมออกไปทีละคนๆ 4 ใน 5 คนของ คณะฝ่ายนำใหม่ไม่ใช่สมาชิกของสหภาพคนงาน เลขานุการเป็นเลขานุการ อยู่สองปี เกิดความมั่งคั่งผิดปกติ ที่เคยคิดหนีหลวงอยู่พันสาม ร้อยกว่าเหรียญก็คืนหมดภายในสองปี นี่ยังไม่พอ ลูกชายของเขา ยังซื้อจักรยานยนต์เล็กหนึ่งคัน ปีนลำสัตว์หนึ่งกระบอกร ที่บ้านยังได้ เพิ่มวิทยุชนิดดี และนาฬิกาแขวนเป็นต้น ในขณะที่เงินเดือนของเขา เพียง 54 เหรียญ 50 เซนต์ สื่อไหวเสียดง้าวเข้ามาอีกชั้นหนึ่งโดยการสำรวจความสัมพันธ์ของกันกับคนในบริษัท แล้วเอาข้อสรุปของเขาเขียนลงในหนังสือพิมพ์ตัวโตว่า “ที่แปลกก็คือ ฝ่ายนำบางคนในบริษัทของเรา แม้ว่าจะอาศัยอยู่ในสังคมสังคมนิยมของทศวรรษที่ 7 ของศตวรรษที่ 20 แต่กลับพกเอาความผิอันสยทของกษัตริย์ศักดินาของยุคศตวรรษที่ 18 ความเชื่อหรือคัมภีร์ของเขาคือ ข้าก็คือโลก ใครไม่เชื่อฟัง ก็จะถูกจัดการ คนงานในบริษัทยาแผนโบราณไม่มีสิทธิแม้แต่เน้อย กลายเป็นทาสไปหมด ตรงข้าม ผู้นำสามารถทำอะไรกับคนงานได้ตามใจชอบ ทำให้บริษัท อันเป็นของประชาชนเปลี่ยนสีแปรธาตุไป...” ขณะที่สื่อไหวเสียดงัวเตรียมเขียนหนังสือพิมพ์ตัวโตเกี่ยวกับหวังโส่วซิ่น มีคนมาเตือนเขาว่า “เอาเถอะน่า แกเองพวกเขาไม่ลงหรอก” เขาหัวเราะ “ก็ไม่มีอะไร ประวัติศาสตร์จะบันทึกเอาว่า มีคนคัดค้านหวังโส่วซิ่น นี่ก็แสดงว่ามีประโยชน์แล้ว”

วันที่ 15 กันยายน ปี 1978 เขาเขียนหนังสือพิมพ์ตัวโตอีก แลมยังไปติดที่ตึกที่ทำการของกรรมการอำเภอด้วยตัวเอง นี่เป็นหนังสือพิมพ์ตัวโตที่พิเศษมาก หัวข้อคือ “ดาวบริวารของวิทยาศาสตร์สังคมนิยม” เริ่มต้นด้วยข้อความเช่นนี้

“ในระหว่างศตวรรษที่ 7 แห่งศตวรรษที่ 20 ฝ่ายนำหลายรุ่นของ คณะกรรมการอำเภออิง ได้สร้างและขังความเทียมสังคมนิยมเพื่อวิทยาศาสตร์สังคมนิยมแห่งประเทศเราด้วยความสำเรื่องดงาม มันไม่เพียงแต่ได้เสนอข้อมูลทางวิทยาศาสตร์และการค้นคว้าแก่วิทยาศาสตร์สังคมนิยมแห่งประเทศจีน ข้าพเจ้าเชื่อมั่นว่ามันมีค่าควรแก่การศึกษาสำหรับประเทศสังคมนิยมทั่วโลกอีกด้วย กล่าวคือ หวังโส่วซิ่นนั้น หนึ่งในไม่มีโรงงาน สองไม่มีที่ดิน สามไม่มีร้านค้า และเครื่องมือการผลิตส่วนตัวใดใดทั้งสิ้น แต่สามารถมีเงินเก็บได้ถึงแสนหนึ่งหมื่นสี่พันแปดร้อยเหรียญ มีสมบัติพัสถานอีก 900 กว่าชนิด เรียกได้ว่าป็นมหาเศรษฐีอย่างแท้จริง ข้าพเจ้าเข้าใจว่า ภาวะเกิดและการพัฒนาของหวังโส่วซิ่นนั้นต้องมีเหตุผลทางวิทยาศาสตร์อย่างแน่นอน มิฉะนั้น ในโลกนี้ก็จะไม่มีห่ออื่น ด้วยเหตุนี้ การฆ่าตัดและศึกษาวิเคราะห์

กรณีของห่ออื่นจะก่อเกิดบทบาทผลักดันการพัฒนาของสังคมนิยมและวิทยาศาสตร์สังคมนิยม ดังนั้น ข้าพเจ้าจึงขอออกผ่านผู้นำสำคัญของกรรมการอำเภอ (ไม่รวมถึงงานเขียนหลัง) รุ่นต่างๆและหัวหน้าแผนกทั้งหลายที่พัวพันกับหวังโส่วซิ่น ไม่ต้องการแล้ว ไม่ควรพิจารณาแต่ปัญหาการรับผิดชอบส่วนบุคคล หากแต่ต้องเริ่มจากคำวินิจฉัยของพรรคและบ้านเมือง และรายงาน ขบวนการทั้งกระบวนการแก่กรรมการมณฑลและกรรมการพรรคโดยเริ่มจากความ เป็นจริงและสรุปออกมาเป็นบทเรียน...”

นี่เป็นหนังสือพิมพ์ตัวโตที่มีประโยชน์และจำเป็นอย่างยิ่ง

ความกังวลที่แฝงอยู่ในความดีใจ

ปี 1978 อำเภออิงเปิดศักราชใหม่แห่งการเคลื่อนไหวการเมืองแบบ “ตู่กู” วันที่หนึ่ง สิงหาคม คนแรกที่ติดหนังสือพิมพ์ตัวโตเปิดโปงการกระทำทุจริตโกงกินของหวังโส่วซิ่น ก็คือหลิวฉางซุน อีกนั่นแหละ

วันที่ 5 สิงหาคม หน่วยปฏิบัติงานของกรรมการอำเภอ เข้าประจำบริษัทเชื้อเพลิง ครรพุดว่าคราวนี้ กรรมการอำเภอได้ตัดสินใจแล้ว การสู้รบครั้งนี้ได้รับชัยชนะ แต่ก็เป็นการเล่นปัญหาบางอย่างด้วย

กรรมการอำเภออันเป็นชาวพรรคคอมมิวนิสต์ส่งหน่วยปฏิบัติงานไปยังบริษัทวิสาหกิจแห่งหนึ่งที่อยู่ภายใต้การนำของพวกเขา เพื่อตรวจสอบปัญหาในที่นั้น ทว่า หน่วยปฏิบัติงานคณะนี้กลับไม่ได้ได้รับความร่วมมือจากองค์กรพรรคที่นั่น จนแล้วจนรอดก็ไม่มีชาวคอมมิวนิสต์คนใดเปิดโปงปัญหาของหวังโส่วซิ่นแก่หน่วยปฏิบัติงานนั้น

หัวหน้าหน่วยคือ กูจี้วะ เป็นสหชาติเด่นที่ฉลาดเฉลียว ละเอียดและขยันขันแข็ง เขากับลูกหน่วยทำงานหามรุ่งหามค่ำ ด้วยความพยายามอย่างยิ่ง ทว่าระยะเวลาสามเดือนมานี้ เขาไม่สามารถหาหลักฐานแน่นอนเพื่อยืนยันการทุจริตของหวังโส่วซิ่น สหายกูจี้วะยอมรับว่า ในระยะดังกล่าวนี้ ผู้ให้ข่าวสำคัญ และมีค่าแก่หน่วยปฏิบัติงานยังคงเป็นหลิวฉางซุนคนนั้น และคนนี้อีกนั่นแหละที่เป็นผ่านกระทำการถือข้ามมาให้ เขาพูดกับกูจี้วะอย่างคั่นคั่นว่า

“รังของหวังโส่วซิ่นอยู่ที่ไปสื่อ (และก็เป็นจริงดังว่า ภายหลังได้ค้นพบซูเซฟเถื่อนที่ซ่อนเงินถึงหลายแสนเหรียญที่แผนกขายของไปสื่อ) ห่ออื่นเอาถ่านหินของรัฐวิสาหกิจมาแปลงเป็นถ่านหินบ่อนเล็กเพื่อขึ้นราคา ผมกล้าเอาหัวผมเป็นประกัน ห่ออื่นต้องทุจริตแน่ๆ ผมคิดว่า ห่ออื่นยังอาจเป็นตัวทุจริตโกงกินที่ใหญ่ที่สุดในประเทศก็ได้”

“พูดเรื่อยเจ๊อย” กูจี้วะไม่ได้เห็นตามไปด้วย แต่ความเป็นจริงคือ สิ่งที่หลิวฉางซุนพูดนั้นถูกทุกประโยค

อย่างเข้มงวด เป็นการกะเทาะเปลือกก่อน ก็ไม่ยากแก่การดำเนินคดีเลย

ปัญหาที่ทางหน่วยปฏิบัติงานได้เผยออกมาก็เป็นปัญหาของกรรมการอำเภอด้วย นั่นก็คือ ห้างเหินประชาชน อันเป็นสาเหตุให้ห้างเหินความเป็นจริงด้วย ผู้ที่ทำให้ปัญหานี้ถูกเผยออกมามีระดับที่น่าขันมากคือท่าที่มีต่อเจ้าอ๊อ หัวหน้าแผนกการพาณิชย์ เมื่อหน่วยปฏิบัติงานปักหลักลงตรวจสอบนั้น ได้เคยถือเป็นเส้นสายสำคัญคือจะศึกษาปัญหาของหวังโส่วซิ่นจากเจ้าอ๊อ

ความสัมพันธ์ของเจ้าอ๊อกับหวังโส่วซิ่นนั้นไม่ได้เป็นความสัมพันธ์มานานแล้ว คนผู้ที่มีความชอบในการคัดค้านเถียนเฟิ่งซาน จึงถูกแต่งตั้งเป็นบุคคลมือหนึ่งของกรรมการพรรคในกรมการค้าและการพาณิชย์โดยท่านกรรมการการเมืองหยางในปี 1969 โดยมีหวังโส่วซิ่นเป็นบุคคลมือสอง เขาเก็บจดหมายฟ้องร้องของมวลชนที่มีต่อหวังโส่วซิ่น ไม่เพียงแต่ไม่ตรวจสอบไม่ถาม หากเมื่อหวังโส่วซิ่นทำการขบไล่พนักงานจำนวนมากออกจากบริษัทเชื่อเพลิง เขายังเป็นผู้หนุนหลังให้หล่อน และก็เป็นเขาผู้นี้เองที่ชมเชยหล่อนในที่ประชุมพนักงานพันคนของกรมการค้าและการพาณิชย์ว่า “คุณเลิกการรัฐวิสาหกิจได้เข้มงวด ขจัดกระแสลวร้ายได้เด็ดขาด ฉีกใบอนุญาตขบขั้ของจนขบขั้ได้ดีมาก”

ปี 1976 เจ้าอ๊อไปทำงานให้การศึกษามหาวิทยาลัยทางแก๊งคอมมูนิสต์และพักอยู่ที่แผนกขายของไปสือ ผู้ปฏิบัติงานของคอมมูนิสต์ที่ไปสือ และชาวคอมมูนิสต์ในเขตใกล้เคียงได้เปิดโปงกับเขาถึงความไม่เป็นอันธพาลเลวร้าย การใช้จ่ายฟุ่มเฟือย ขึ้นราคาถ่านหิน และทำให้ระบบการเงินสับสนของหวังโส่วซิ่นและหม่าจั้นซิง เขากลับทำการกดขี่และพูดว่า “คุณนายหวังไม่ใช่คนที่เล่นด้วยง่ายนะ พวกเธออย่าหาเรื่องใส่ตัว”

ปี 1977 กรรมการพรรคของแผนกการพาณิชย์ทำการสะสางพฤติกรรมของสมาชิกพรรค สื่อไหวเสียงพนักงานบริษัทฯ แผนโบราณเขียนหนังสือพิมพ์ตัวโต เปิดโปงหวังโส่วซิ่นและกล่าวถึงปัญหาที่สำคัญ เจ้าอ๊อไม่ยอมให้ปิด

เมื่อหลิวฉางซุนปิดหนังสือพิมพ์ตัวโต เปิดโปงหวังโส่วซิ่น เจ้าอ๊อพูดอย่างสมน้ำหน้าว่า “เจ้าหนอนนี่แท้จริง คนหัวเสกคนมีมันคนเคยที่กระโดดออกมา มันแกลงทำหาเสียนแท้ๆ ไม่ข้ามอะไรสัก” สื่อไหวเสียงเขียนหนังสือพิมพ์ตัวโตสนับสนุนหลิวฉางซุน เจ้าอ๊อจัดการใส่ความเขาต่อหน่วยปฏิบัติงานที่ประจำบริษัทฯ แผนโบราณรวมทั้งเปิดประชุมใหญ่บ่อยโจมตีเขาว่าสิบครั้ง โดยคิดจะตีสื่อไหวเสียงให้เป็นผู้คัดค้านการปฏิวัติ

ขณะเดียวกับที่เจ้าอ๊อกำลังบงการหน่วยปฏิบัติงานของบริษัทฯ แผนโบราณให้ตีสื่อไหวเสียงเป็นผู้คัดค้านการปฏิวัตินั้น หน่วย

ปฏิบัติงานของบริษัทเชื่อเพลิงกลับไปสอบสวนเจ้าอ๊อถึงการทุจริตของหวังโส่วซิ่น นี่มีเป็นเรื่องตลกหรือ

เรื่องตลกยังมีอีกมาก กรรมการอำเภออันเป็นของพรรคคอมมิวนิสต์ส่งหน่วยปฏิบัติงานไปยังบริษัทเชื่อเพลิงเพื่อตรวจสอบปัญหาของหวังโส่วซิ่น ในขณะที่ผู้ปฏิบัติงานของพรรคคอมมิวนิสต์ในที่นั้นกลับขัดขวางการทำงานของกรรมการอำเภอและหน่วยปฏิบัติงาน คนนี้ไปบอกข่าวแก่หวังโส่วซิ่นว่าหล่อนเป็นจุดศูนย์กลางของการเคลื่อนไหวการเมืองครั้งนี้ ขอให้ระมัดระวังตัว คนนั้นไปเข้าร่วมเป็นพรรคพวกร่วมสู้รบด้วย คนที่สามไปวางแผนกับหล่อนว่าจะหลีกเลี่ยงการถูกโจมตีที่อาจเกิดขึ้นได้อย่างไร ขอท่านผู้อ่านลองอ่านการสนทนาตอนหนึ่งในเดือนสิงหาคม 1978 ของหัวหน้าแผนกเกษตรของคณะกรรมการปฏิวัติประจำอำเภอกับหวังโส่วซิ่นก่อนหน่วยปฏิบัติงานเข้าประจำบริษัทเชื่อเพลิง 5 วัน

“ที่ผมมานี้ก็ไม่มีอะไรเพียงแต่บอกให้รู้ว่าที่คุณนี่ จะมีหน่วยปฏิบัติงานมาแล้วนะ ทางคุณนี่เป็นจุดศูนย์กลางต้องยืนให้มัน ผมกลัวจะทำให้คุณเค็ดร้อนนะ เขาสั่งให้ผมทำเรื่องเค็ดร้อนอีกแล้ว...”

“ไม่ได้ นี่เป็นกรณีธรรมดา...คุณให้หลิวฉางซุนหัวหน้หน่วยไม่ได้หรือ”

“ผมรับผิดชอบด้านการเกษตร เสนอความเห็นไม่ได้หรอก”

“ถ้าส่งผู้หญิงมา ฉันจะทำงานหามรุ่งหามค่ำ เอาเขาให้อยู่ คุณหาทางส่งผู้หญิงมาได้ไหม”

“อย่าเลือกคนเลย ใครมาก็ดีกว่าสินหญิงทั้งนั้น ปีที่แล้ว ไอ้แก่นนั้นเอาผมเสียแทบตาย เหม็งคนนี่ดีกว่า ในเขิน... วันนั้นหลิวฉางซุนไปที่บ้านผม หัวจะให้นผมแจ่งคุณ แต่ผมไม่เล่นด้วย”

ในที่สุด คนนี้ก็ไปหาหลิวในสองวันต่อมา “คุณถูกส่งไปไหน ถ้ายังไม่มีคำสั่งลงมาไปที่บริษัทเชื่อเพลิงก็แล้วกัน”

เฮีย ความสัมพันธ์ นี้ เพราะเจ้าความสัมพันธ์ที่มีอำนาจมหาศาลทั้งสิ้น

ระหว่างทำการสอบสวนคดี โดยเฉพาะขบวนการที่ใช้คนถึงหลายร้อยคนในการค้นหาแหล่งของโจรในตอนหลังนั้น ยิ่งตื่นเต้นและสลับซับซ้อน น่าเสียดายที่เรามาเรื่องที่สำคัญยิ่งกว่านั้นจะพูด จึงไม่อาจทำให้ท่านผู้อ่านพอใจได้

ที่ว่าสำคัญยิ่งกว่าก็คือ หลังจากที่โจวจู่สสารภาพกับหน่วยปฏิบัติงานถึงการร่วมทุจริตกับหวังโส่วซิ่นแล้วนั้น เขาขออภัยให้หน่วยปฏิบัติงานทำการอภรักษาเขาด้วย เขาพูดกับกู๋จื้อว่า

“พวกคุณต้องรับผิดชอบต่อความปลอดภัยของผม ถ้าหล่อนรู้ว่าผมสารภาพแล้ว หล่อนจะเอาผมตายแน่นอน... ถ้าหล่อนไปเคาะประตูบ้านผมตอนดึก กระจกฝ้าห่มผม จะทำอย่างไร”

หลังจากซุนซื่ออันสารภาพความจริงแล้ว หน่วยปฏิบัติงานก็ส่งคนมาอภรักษาเขาในคืนนั้นเอง เขาดูมีความสุข ยากให้คนมาล้อม

รอปเขาเสียด้วยซ้ำ ความจริงก็คือ เขากลัวหวังไสว่ซิ่นจะเล่นงาน เขาให้ตายเช่นกัน จึงต้องการการอารักขา

สภาพของหลิวฉางซุนนั้นไม่เหมือนกัน แต่ก็มีผู้หวังดีเตือน เขาเช่นกันว่า “ทีหลังแคงจะออกจากบ้านตอนกลางคืนนั้น ให้ระวัง ให้ดี หวังไสว่ซิ่นอาจมาคุกคามกะนะ จะให้หล่อนออกเงินหมื่นหรือยี่หมื่นแลกกับชีวิต กะนะ หล่อนก็ยอมทำ”

แม้กระทั่งนักข่าวและเจ้าหน้าที่ฝ่ายวิจัยที่มาศึกษาสภาพ ของอำเภอปิงและกรณีของหวังไสว่ซิ่น ขณะออกจากอำเภอปิงก็ยังมีคนมาคุยด้วย “คราวหน้าถ้าจะมามีอีก คุณต้องสนใจความปลอดภัยของตัวเองด้วย อย่าคิดว่าหวังไสว่ซิ่นถูกขังแล้วก็วางใจ สภาพของอำเภอปิงนะ สลับซับซ้อนนะ”

สภาพของอำเภอปิง ความจริงก็สลับซับซ้อนจริงๆ

จะไม่สลับซับซ้อนได้อย่างไร คดีของหวังไสว่ซิ่นมีผู้พัวพัน ถูกขัง 10 คน ล้วนแต่เป็นสมาชิกพรรคคอมมิวนิสต์จีนทั้งสิ้น เลขาธิการพรรคอำเภอปิงคนก่อน พ่อตาของลูกชายหวังไสว่ซิ่น ผู้มีชื่อในเรื่อง “เจ้าเล่ห์” สมครใจจะชุกชอนเงินทุจริตของ หล่อน ภายหลังเขาออกอุบายให้ว่า “หาให้ใหญ่ๆอันหนึ่ง เอาเงินไว้ ข้างล่าง ข้างบนวางของอย่างอื่น ผังให้ลึกที่สุด...”

ที่ว่าสลับซับซ้อนนั้น ไม่ใช่จำกัดอยู่แต่อำเภอปิงหรือกะนะ หลิวฉ้อหมินลูกชายคนโตของหวังไสว่ซิ่นถูกนำตัวไปที่ฮาร์บินและ

สอบสวนโดยกรรมการเขตชงชวาเจียง แม้ว่าความผิดในกา: ทุจริตนั้นแจ่มชัดมาก “พรรคพวก” ที่เคยช่วยเหลือ(แน่นอน ต้องไม่ รับผิดชอบแทนไม่น้อยเช่นกัน) เขาและเมียในเรื่องโยกย้ายงาน หรือถอนหลักฐานกลบความผิดในคดีต่างๆ ยังคงให้ความช่วยเหลือ เหมือนเช่นเคย ระหว่าง “ถูกสอบสวน” หลิวฉ้อหมินยังคง สามารถกินอย่างฟุ่มเฟือยอย่างอิสระเสรี เขาสามารถเล่นไพ่แก้เซ็ง กับเจ้าหน้าที่ที่เฝ้าเขา ยังสามารถนั่งรถยนต์เล็กไปตั้งอำเภออาเจิง ซึ่งอยู่ไกลถึงร้อยกว่าลี้ เพื่อปรึกษาวางแผนรับมือกับพรรคพวก...

คดีทุจริตโกงกินของหวังไสว่ซิ่นสิ้นสุดลงแล้ว ทว่า เงื่อนไข ทางสังคมที่ทำให้หวังไสว่ซิ่นดำรงอยู่และพัฒนานั้น มีการ เปลี่ยนแปลงที่มากไม่น้อยเล่า มิใช่ยังคงมีหวังไสว่ซิ่นน้อยใหญ่ที่ชุก ชอนอยู่ทุกหนทุกแห่ง ทำการกักร่อนสังคมนิยมต่อไป ทำการ กักร่อนเนื้อหนังมังสาของพรรคต่อไปที่ไม่ได้รับการลงโทษจาก เผด็จการชนชั้นกรรมาชีพหรือ

มนุษยย์เถี่ย ยังต้องระวัง ขณะนี้ยังมีเวลาแห่งการให้ห้อง ฉลองชัย.....

สิงหาคม 1979 จี้หลิน - เลินหยง

(ตีพิมพ์ในนิตยสาร The Seventies ฉบับที่ 119)

บทแนะนำวรรณกรรมจีนยุคใหม่ “ระหว่างมนุษย์กับปีศาจ” ของ หลิวปิงเย่น

วรรณกรรมเชิงรายงานข่าว (Reportage) เป็นรูปแบบหนึ่งของวรรณคดี ต่างกับบทกวีตรงที่มันเป็นข้อเขียนร้อยแก้ว ต่างกับบทละครหรือนวนิยายตรงที่มันมิใช่เป็นการสร้างเรื่องจากจินตนาการของผู้เขียน และมันต่างจากวรรณกรรมแบบชีวประวัติบุคคลตรงที่มันมิใช่เป็นเรื่องเฉพาะของใครคนหนึ่ง หากแต่เป็นการรายงานของสภาพเหตุการณ์ของสังคม หรือการเคลื่อนไหวของมนุษยย์ในสังคมนั้น จากการที่สังคมนั้นได้วิวัฒนาการมาสู่ความสลับซับซ้อนมากขึ้น จากการที่มนุษย์ด้วยกันมีการต่อสู้ อย่างดุเดือดเอาเป็นเอาตาย ข้อเขียนที่รายงานสภาพความเป็นจริงดังกล่าวอย่างรวดเร็วทันกาล ตรงกับความ เป็นจริงและมีชีวิตชีวา จึงเป็นที่ต้อนรับของผู้อ่าน นี่คือการกำเนิดของวรรณกรรมเชิงรายงานข่าว เมื่อมีการเคลื่อนไหวทางสังคมหรือทางการเมืองมาก วรรณกรรมชนิดนี้ก็จะยิ่งพัฒนาไป ดังนี้ อาจกล่าวได้ว่าวรรณกรรม

เชิงรายงานข่าวเป็นวรรณกรรมแห่งยุครูปแบบหนึ่งที่รายงานความขัดแย้งของสังคมและความปรารถนาของมนุษย์ในสังคมในแต่ละยุค และเป็นวรรณกรรมแนวสังคมนิยม (Realistic) รูปแบบหนึ่ง

“ระหว่างมนุษย์กับปีศาจ”(人妖之間 Ren-yao zhijian) เขียนโดยหลิวปิงเยิน(劉賓雁 Liu Binyan) เป็นวรรณกรรมเชิงรายงานข่าว (報告文學 Baogao Wenxue) ที่เขียนขึ้นในเดือนพฤษภาคม ค.ศ. 1979 หลังจากปฏิวัติวัฒนธรรมได้เสร็จสิ้นลงแล้ว หลิวปิงเยินเป็นนักเขียนวัยกลางคนที่เข้าร่วมการปฏิวัติของพรรคคอมมิวนิสต์จีนภายหลังถูกกล่าวหาว่าเป็น “ฝ่ายขวา” เป็นปี 1957ร่วมกับนักเขียนอีกหลายคน เช่นหวังเหมิง เกาเสี่ยวเซิง ฯลฯ ได้ถูกพักการเขียนมาเป็นเวลา 22 ปี กระทั่ง“แก๊งค์สี่คน” ถูกโค่นล้ม เขาจึงได้เฝยหน้าอ้าปากได้อีกครั้งหนึ่ง และแล้ว ข้อเสนอชิ้นแรกของเขาหลังการปลดปล่อย หลังจากที่เขาห่างเหินการเขียนมาเป็นเวลา 22ปี คือ “ระหว่างมนุษย์กับปีศาจ” ก็ได้สร้างความเกรียวกราวในหมู่นักอ่านทั้งในและนอกประเทศ จากประสบการณ์ชีวิตที่ผ่านมาทั้งก่อนปลดแอก และหลังปลดแอกของประเทศจีน ทั้งได้ผ่านการเคลื่อนไหวทางการเมืองหลายครั้ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งได้ผ่านยุคปฏิวัติวัฒนธรรมอันเจ็บปวด หลิวปิงเยินเข้าใจถึงสาเหตุของปัญหาสังคมของจีน และได้ทำการเปิดโปงอย่างไม่ไว้หน้า พร้อมทั้งได้พยายามวิเคราะห์ถึงมูลเหตุรากเงาของปัญหา ข้อเสนอของเขาเรื่องนี้ไม่เพียงแต่ได้เปิดโปงถึงพฤติกรรมอันเลวร้ายและการใช้อำนาจหน้าที่ในทางแสวงหาผลประโยชน์ส่วนตัวของบรรดาผู้ปฏิบัติงานน้อยใหญ่ หากยังกล้าที่จะวิเคราะห์และชี้ให้เห็นถึงความบกพร่องของระบอบสังคม และระบบการทำงานของสังคมจีน ด้วยลักษณะพิเศษข้อนี้ทำให้ข้อเสนอของเขาเรื่องนี้เด่นดังกว่าเรื่องของนักเขียนอื่นที่ตีพิมพ์ในระยະใกล้เคียงกัน

มีคนพูดว่า ข้อเสนอของหลิวปิงเยินนี้อ่านยากมาก เพราะเนื้อเรื่องยาวและเข้มข้น ทั้งบุคคลในเรื่องก็มากมายและไม่ได้แนะนำบอกกล่าวกันให้แจ่มชัด ทั้งผู้เขียนเองยังชอบแทรกคำพูดหรือคำถามของคนลงในเรื่อง ทำให้ผู้อ่านรู้สึกอึดอัด ขำพเจ้ากลับเห็นว่า ถ้าผู้อ่านพยายามตั้งอกตั้งใจอ่านต่อไปอีกสัก 2 - 3 หน้า จะรู้สึกอ่านเพลิน และอยากจะอ่านจบในรวดเดียวด้วยซ้ำ (แม้ว่าเรื่องจะยาวมากก็ตาม) การที่มีผู้เขียนแทรกอยู่ในเรื่อง เสมือนเป็นหน่วยหนึ่งของเหตุการณ์นั้น ทั้งยังแทรกภาษาท้องถิ่น (ภาคอีสานของจีน) เกือบตลอดทั้งเรื่อง และใช้แนวการเขียนแบบพูดคุยกันธรรมดา ยิ่งทำให้ข้อเสนอมีชีวิตชีวาน่าอ่าน แม้ว่าการผูกเรื่องจะค่อนข้างหลวม และไม่มีจุดหนักเบาอยู่ที่ใดที่หนึ่ง เป็นเพียงแต่ดำเนินไปเรื่อย ๆ เสมือนเล่านิทานเรื่องยาว แนวการเขียนนี้อาจเป็นเจตนาของผู้เขียนที่ต้องการให้ผู้อ่านได้อ่านเพลิน ไม่ผูกติดกับความกดดันจากเนื้อหาที่เข้มข้นที่เขาเสนอมา หลิวปิงเยินเองก็เคยพูดว่า เขามีใช้นักประพันธ์หากเป็นนักข่าว และข้อเสนอของเขาเป็น “บทรายงานการสำรวจและวิจัยปัญหาสังคมและการเมือง” ทว่า มันไม่เป็นเพียงบทรายงานการสำรวจธรรมดา หากแต่เป็น “วรรณกรรมเชิงรายงานข่าว” ที่เปิดศักราชแห่งยุคเรื่องหนึ่งตั้งแต่สงครามฝิ่นเป็นต้นมา ประชาชนจีนตกอยู่ในสภาพทุกข์เข็ญทั้งในด้านสังคมความเป็นอยู่ และยังคงเผชิญกับการรุกรานดูหมิ่นเหยียดหยามจากต่างชาติ ดังนั้น ปัญญาชนจีนผู้มีวัฒนธรรมและมีจิตสำนึกทั้งหลาย ที่รู้สึกเป็นห่วงกังวลต่ออนาคตของชาติ ขณะเดียวกัน ก็ต้องการสร้างคุณูปการบางอย่างเพื่อ “พิทักษ์พาชาติรอด” พวกเขาจึงอาศัยปากกา (พู่กัน) ของเขาเขียนออกมาเป็นเรื่องสะท้อนชีวิต สท้อนภาพสังคมวรรณกรรมเป็นรูปแบบหนึ่งในการระบายความในใจได้อย่างดีเยี่ยม ดังนั้น ตั้งแต่การเคลื่อนไหว 4 พค. 1919 เป็นต้นมา ลักษณะที่เด่นชัดที่สุดของการเคลื่อนไหว

วรรณกรรมสมัยใหม่ก็คือ ความมีจิตสำนึกทางสังคมที่
แรงกล้า ความรู้สึกทางยุคสมัยที่เด่นชัด และการ
แสดงออกถึงความรัก-ชังที่แจ่มชัดของนักเขียน ตั้งแต่
“บันทึกของคนบ้า” ของหลู่ซุ่น จนถึง “ระหว่างมนุษย์
กับปีศาจ” ของหลิวปิงเย่น ล้วนมีลักษณะเช่นนี้ทั้งสิ้น
การทำงานเขียนเหล่านี้ได้รับการยกย่อง และต้อนรับ
จากผู้อ่านอย่างกว้างขวาง น่าจะพูดว่า เพราะมันแฝงไว้
ด้วยพลังแห่งการวิพากษ์ต่อสภาพสังคมที่เป็นจริง
มากกว่าจะพูดว่ามันเป็นความสำเร็จในรูปของศิลปะ*

“บันทึกของคนบ้า” ของหลู่ซุ่นเขียนในรูปบันทึก
ประจำวัน ประณามสังคมศักดินาที่กินคน ส่วน“ระ-
หว่างมนุษย์กับปีศาจ” ของหลิวปิงเย่นเขียนในรูปราย
งานข่าว วิพากษ์ช่องว่างของระบบ สังคมที่ประเทศของ
เขากำลังดำเนินอยู่อย่างสร้างสรรค์ ในขณะที่เหตุการณ์
ของเรื่องทั้งหมดกินเวลาหลายปี และพัวพันกับบุคคล
เป็นจำนวนมาก เขารายงาน วิเคราะห์และวิพากษ์อย่างไร
เป็นเรื่องที่น่าสนใจติดตามอ่านอย่างยิ่ง

สุคนธ์ อรุณล้ำเลิศ

---

*หมายเหตุ หลู่ซุ่น นิตยสาร The Seventies ฉบับที่ 149
(82/6) ,15 Lun Fat St.,Basement, HK.

เชิงอรรถ

1. หมั่นโถว (餛飩 豆漿 Mantou) ซาลาเปาไม่มีไส้ อาหารประจำวันของชาวจีนภาคเหนือ
2. บุคคลตัวอย่างของจีนในทศวรรษที่ 50 ดีเด่นในด้านการใช้ประชาชนโดยไม่ต้องการลี้ภัยแทนใดใด
3. หลักการสิบหกข้อในการกำหนดขอบเขตของการปฏิวัติวัฒนธรรม กำหนดโดยฝ่ายนำของทหารรักษาการณ์แดงในระดับต่างๆของการเคลื่อนไหว
4. ในเรื่องใช้คำว่า polisiya ซึ่งเป็นภาษารัสเซียแปลว่าสถาบันตำรวจ แต่คนภาคอีสานของจีนพูดในความหมายของกุก อันเป็นการเข้าใจผิด - ผู้เขียน
5. “ท่า” ในเรื่องใช้ 揍 (zou) โดยเอาเฉพาะเสียงซึ่งเป็นเสียงใกล้เคียงกับ 做 (zuo) แปลว่าทำ นิยมพูดกันในภาคอีสานของจีน หมายถึงกระบวนการร่วมประเวณี ดังครกถึงคลอคลุก ทั้งกระบวนการ “ไม่ท่าท่า” หมายถึง “ไม่ใช่พันธุ์” หรือ “พันธุ์ทาง” - ผู้เขียน
6. สมาชิกพรรคคอมมิวนิสต์จีนผู้ถูก “แก๊งสี่คน” จับกุมทรมานและประหารชีวิตในช่วงปฏิวัติวัฒนธรรม
7. มาตรฐานวัดพื้นที่นาของจีน หนึ่งหมู่ 畝 (mu) ประมาณ 60 ตารางวา
8. หน่วยวัดพื้นที่ของจีนซึ่งแต่ละท้องถิ่นที่มีมาตรฐานของสิ่ง (垧) shang) ต่างกัน ภาคอีสานคิด 15 หมู่เป็น 1 สิ่ง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือคิด 3 หมู่ หรือ 5 หมู่เป็น 1 สิ่ง - จากพจนานุกรม Xiandai Hanvu Cidian
9. เป็นผู้ปฏิบัติงานคนหนึ่งของพรรคคอมมิวนิสต์จีนในนิยายเรื่อง “ผาแดง” (紅岩 Hongyan) ภายหลังทรยศต่อพรรคยอมจำนนต่อศัตรู สร้างความเสียหายแก่หน่วยปฏิบัติงานในเขตเมืองจูกิง
10. เป็นคำเอกของนิยายเรื่อง “ผาแดง”
11. ความหมายเหมือน ข้อ 3
12. หมายถึงตึกที่ทำการอำเภอ
13. หญิงผมขาวเป็นคำเอกในเรื่อง “หญิงผมขาว” เดิมชื่อสี่เอ้อ (喜兒 xier) เป็นลูกชานาจนในชนบทแห่งหนึ่งของจีน ถูกเจ้าที่ดินเลวร้ายซื้อหวังซื้อเหยินกลั่นแกล้ง บีบบังคับให้เป็นนางบำเรอจนพ่อของสี่เอ้อต้องฆ่าตัวตาย และสี่เอ้อตกเป็นคนใช้และนางบำเรอของครอบครัวหวังซื้อเหยินได้รับความทุกข์ทรมานแสนสาหัส จนต้องหนีออกจากบ้านเจ้าที่ดินไปซุกซ่อนอยู่ในถ้ำบนภูเขาเป็นเวลาหลายปี จนผมบนศีรษะขาวโพลน ชาวบ้านต่างเข้าใจว่าเป็นผีป่านางไม้ ในที่สุดเมื่อท้องถิ่นนี้ได้รับการปลดปล่อย หญิงผมขาวก็ได้รับการปลดปล่อยด้วย

หมายเหตุ เชิงอรรถข้างต้นส่วนใหญ่ (ยกเว้น 4,5 และ 8) เป็นการอธิบายเพิ่มเติมของผู้แปล